

PRICE \$3.00 (including GSTax in Canada)

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

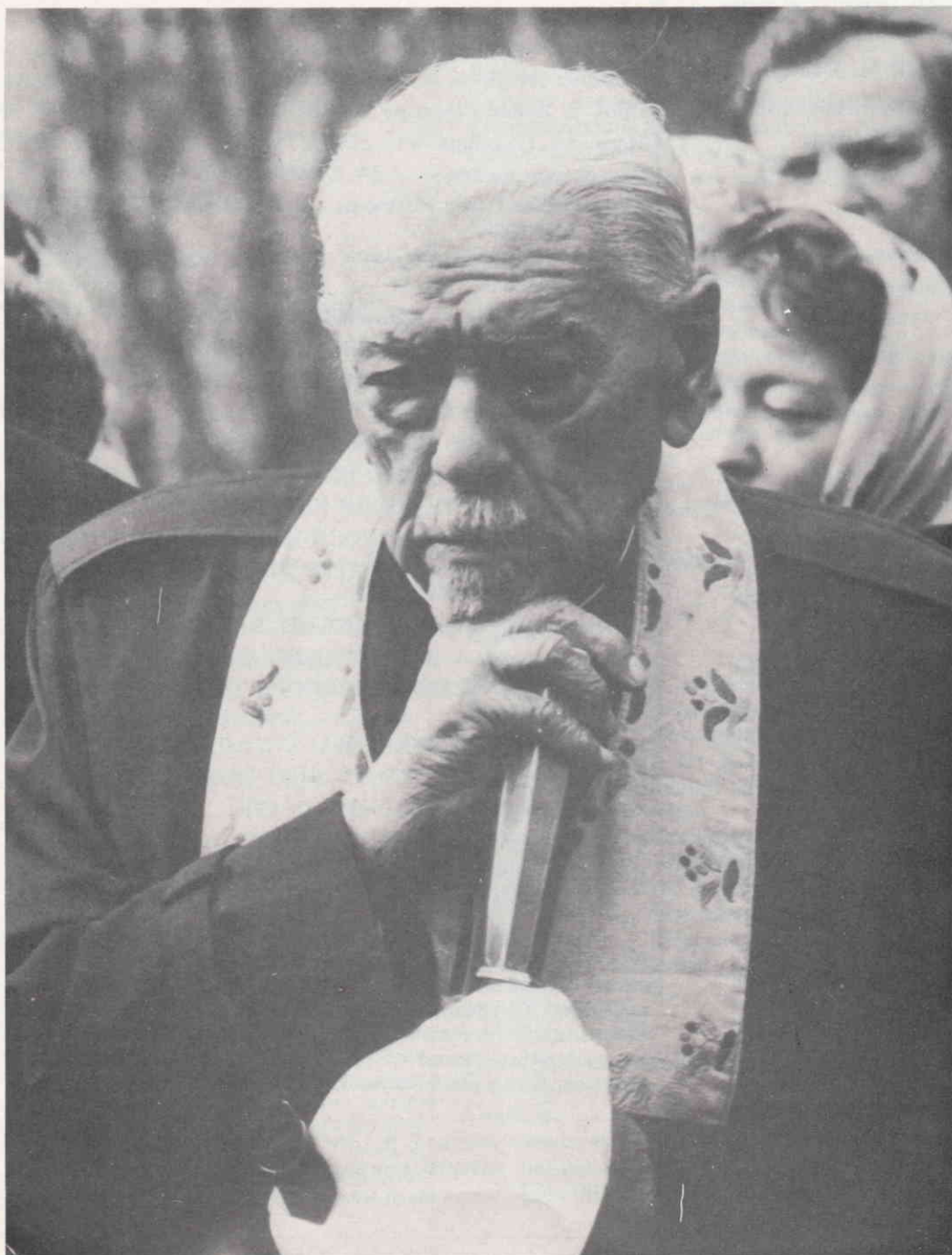
• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

VOL. XLII

КВІТЕНЬ — 1991 — APRIL

№ 494

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

Адреса «Нових Днів»:

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Second Class Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney

Business & Advertising manager:

A. Horhota

Fax (416) 535-6667

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$27.00 (incl. GSTax)

U.S.A.: \$25.00 US

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

\$25.00 American or equivalent

Avio — \$65.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko, 61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чикаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,

Мар'ян Дальний — редактор, Олексій Коновал.

Адміністратор і Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Косма Дмитрик — РОЗП'ЯТИЙ ВЕЛИКДЕНЬ І ІНШІ ПОЕЗІЇ	1
Григорій Вишневий — МОЯ МОВА	2
Ол. Гай-Головко — ЧОРНОБИЛЬСЬКІ РЕФЛЕКСИ	2
Світлана Дякун — МІШОК МУКИ (оповідання)	3
Прот. Д. Бурко і Наталія Кібець — ВЕЛИКДЕНЬ У КИЄВІ 1933 Р. ...	4
Мстислав, Патріярх — «...ДИВИТИСЯ В ОЧІ ОДИН ОДНОМУ»	5
Олександр Климчук — ЗА КИМ СУМУЄ ДЗВІН	6
Дмитро Обяк і Ігор Калинець — «Я ВИЙШОВ З ЦЕРКВИ І ЗАСЯЯВ...»	7
Д-р А. Лисий — СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ	10
Антін В. Івахнюк — КОЛЯНКІВСЬКІ ТА ЇХНЯ ГАЛЕРІЯ	13
Віталій Портников — ПІСЛЯ ПЕРЕБУДОВИ...	15
Петро Яцик — ЧАС ПЛАТИТИ, ЧАС ВИТРАЧАТИ	16
Яр Славутич — СОКОВИТІ ПІЗНІ ГРОНА	18
Іван Лепша — ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА	22
Б. Ольшанівська — ...ПРО СПРАВУ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА	24
Юліан Мовчан — ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ	25
Ганна Черінь — ЗАХОТІЛОСЬ МЕРЗЛОГО В ПЕТРІВКУ (3)	26
Корнелій Шмулик — СТОЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕ- ЛЕННЯ В БРАЗИЛІЇ	29
Д-р Михайло Рубінець — УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В БРАЗИЛІЇ	30
Іван Безпечний — ВІЧНІ ОБРАЗИ В ЛІТЕРАТУРІ	31
Ол. Коновал — ІСТОРІЯ ПРАПОРА ТА ГИМНУ РАД. УКРАЇНИ	33
Ро-Ко — «НЕНЬКА-УКРАЇНА» ОСТАПА ВИШНІ	35
Ірина Сеник — ЧИ НЕМАЄ ДОРІГ ДО ЗГОДИ?	35
Маркус Ван Стін — ТАЄМНИЦЯ СНУ	36
М. Селеда Фуентес — РЕЦЕПТИ ЕРОСА	36
Леся Богуславець, В. Остапенко, А. Лясковський і ін. — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	39

На першій сторінці обкладинки: 28-го жовтня 1990 Блаженніший Патріярх Мстислав відвідав Личаківське кладовище у Львові на якому похована його дружина Іванна Скрипник. Прямуючи до її гробівця, Патріярх зупинився для шани біля могили Івана Франка, Маркіяна Шапкевича, Володимира Івасюка. На знімку: Патріярх біля могили дружини — сам-на-сам із своїми тяжкими думками-спинами. Фото Любомира Криси. Див. також стор. 4-5.

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
- Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції.
- Незамовлених матеріалів редакція не повертає.
- Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя*Косма ДМИТРИК***РОЗП'ЯТИЙ ВЕЛИКДЕНЬ**

На Великдень випав сніг глибокий;
Багряниться в зорях Спа і Франкорша.
Лижви кроять таємничий спокій, —
Голубом злетіла Вселенська душа.

Мов на Україні ті лунки Карпати, —
П'яніють від дива бельгійські Ардени.
Лиш земля інакша, інакша тут мати:
Не йде зі свяченим в досвіток блаженний...

На покуті паски не дивляться в стелю;
Не карбують свічі над ними хрестів.
Схрешують лещата снігову пустелю
В екстеніях сосен, і в псалмах кущів.

В гучних кабаредах танцюють дівчата;
Топчуть їх підкови ту правду святу.
В чорних автострадах, високо розп'ятих,
Не знайшлося місця вічному хресту...

В наших глухих селах позривала повідь
Круті роздоріжжя, рублені мости.
Та пливе народ на страсную сповідь, —
В ім'я наших рідних, — Боже, всім прости!

1989

ОСТАННЄ СЛОВО

Як був я молодим
Поезії самі писались,
І сипались слова, як з рукава,
І всякі мрії мене колисали, —
Тоді, як береги Дніпра, мов в дзеркалі звисали.
Та все розвіялось, як дим.
Зів'яло все, як восени трава.
Тільки душа моя жива
Ні трішки не змінилась.
Бо треба ще багато описать
Всього, що ніби поспіхом приснилось...
Та де шукать пейзажів лебединих?
Не можу Симоненка я імітувати...
А світ, такий скупий;
Предвічний світ, такий багатий,
Рахує століття, як я свої хвилини.
Чи хоче провидіння ще трохи зачекати?...

Як кожний з нас, —
Стою на роздоріжжі,
Як той плугатар в полі,
Що збира добірне збіжжя,
Не знаючи, де все то покладе.
Крокує світ,
Летить, минає час...
Останнє слово
Самотно десь впаде,
Якщо в краплині вічності вогонь не згас.

1989

ПРЕЧИСТА ДІВО

Пречиста Діво, Тебе благаю;
Не дай загинуть десь на чужині.
Квітуча земле, розп'ятий краю,
Гарячий спомин до тебе лине:
Немов і досі ще плачуть свічі,
Що десь відбилися стократ в іконах.
Немов хтось ніжно хвилини лічить,
І никне часто в низьких поклонах...
В химерні тіні від клунь горбатих,
Вже верби ронять срібlistі коси, —
Пташки вечірні пішли вже спати,
Лиш хтось Марію блага та просить:
Прошу Тебе, як вже просили,
Почуй зітхання України.
Прийми моїх очей перлини, —
Щоб на землі Твоя небесна сила
Всіх ворогів розпорошила...
В тривожній тиші горить лампада;
Старі ікони всміхнулись ясно.
Мов цвіт вишневий мовчання пада, —
Горить лампада, — горить не гасне.

НАТХНЕННЯ

Натхнення приходить у місячні ночі,
Коли між світами блукає земля, —
А зорі в ту мить, мов замріяні очі,
Гаптують алмазом міста і поля.
Натхнення шаліє від злости і болю;
І просить, щоб в душу його хтось пустив.
Щоб потім, як шелест срібlistий тополі,
Як рідну дитину в майбутнє нести...

Нести на Україну, своїми шляхами,
Де верби схилились, мов відьми горбаті, —
Де ниви батьківські цвітуть реп'яхами,
Та скигнуть сова на солом'яній хаті.

І п'яний від щастя, і небу в покорі,
Хтось вибраний буде з примарами жити!
Аж поки не зрадять блукаючі зорі,
Зажерливий світ цей чужий, незігрітий.

Коли ж ляже в попіл від сонця пожежі,
Трояндовий сон, — чи десь втопиться в бурі, —
В хрестовий похід приготуються вежі;
В той вічний похід, монолітний, похмурий...

1989

КОЗАЦЬКІ МОГИЛИ

Мій Дніпре, ти в лихім передзвоні
Закипаєш і б'єшся, і плачеш.
І твій розпач бурхливих гармоній, —
Як та пісня, як гнів той гарячий.

Понеси ти свій дух бунтівничий
Аж до турків, — де предки ходили...
Розпитайся про добрий їх звичай,
Порахуй їх козацькі могили.

Розкажи про високі кургани,
Де й монгольські біліють кістки.
Так навчали добра всіх поганих, —
Навертали на віру наші козаки!

Покоти на Херсон свої води,
Там де тліють від спраги степи.
Там тепер помішалися народи, —
Їх невинних байстрят окропи!...

Ще й про Київ мушу я згадати.
Чи стоїть Володимир Святий? —
Чи звалили червоні солдати,
Відняли його хрест золотий?...

Де ж та правда і те правосуддя,
Щоб стократно віддати за гріхи?...
Тих вождів сатанинські погруддя
Розшматують прості пастухи.

Воскресіння ще зійде на нашу Україну;
На Дніпро й на козацькі могили.
Увінчає ту землю — «велику руїну»,
По якій наші предки ходили.

Зацвітуть білосніжно вишневі сади.
Заметіль пелюсток вкриє кручі і води.
Бистрі коні нап'ються святої води,
І помоляться вільні народи.

1989

Про автора: Косма (Кузьма) Дмитрик — автор двох збірок поезій французькою мовою. Нар. в Україні, писати почав ще до війни укр. і рос. мовами. Під Сталінградом потрапив до нім. полону, вивчив нім. мову й писав нею вірші. Після війни живе в Бельгії. Див. М. Недзведський, «Чи розмінний талант?», «Нові Дні», ч. 182, 1965.

Григорій ВИШНЕВИЙ

МОЯ МОВА

Слова, слова... мов квіти запашині,
Мов спів пташок весною на світанку,
Мов чайки плач і зойки жалібні,
Живуть в душі моїй безперестанку.

Живу давно у світі чудасій,
Щодня мені дзвенить чужа нерідна мова,
Коли ж вернусь надвечір в дощик свій,
Звучить мені мелодія чудова.

Слова, слова... у них і шум лісів,
Орлиний крик і стегу гомін ранній.
Я б тут помер без милих рідних слів,
В них подих мій і перший, і останній.

Слова, слова... мов блискавиця й грім,
Що хмари рве і котить гуркіт небом.
Нема, нема кінця словам моїм,
Вони мій світ, чужих мені не треба.

У вирі мрій, у вихорах століть
Кувалась ти, моя нетлінна мова,
В душі моїй твій пам'ятник стоїть —
Моя любов порання й вечорова.

Мої чуття і віра, і думки
Завжди летять до тебе, мов до раю.
З тобою я пройду усі віки,
Найкраще їх відчую і пізнаю.

Слова, слова... вливаю віру в них,
Їх вічний дух невинно зношу д'гори
По всіх чужих дорогах мандрівних,
По всіх світах, де з неба сяють зорі.

Австралія, 25-6-1990

Ол. ГАЙ-ГОЛОВКО

ІЗ ЦИКЛУ «ЧОРНОБИЛЬСЬКІ РЕФЛЕКСИ»

***

Коли махнула крилами весна
І зелом клечала міста і села,
В квітневу ніч жахнулася вона
І боєм вкрилася душа її ясна,
Душа привітна, щира і весела.

В садках в квітнево-голубій порі
Листочки задихалися і гасли квіти...
Не входили в садки батьки і матері,
Щоб пити пахощі до першої зорі,
Не бавились в садках весною вмиті діти.

Ввірвали чудотворну пісню солов'ї,
Лишили теплі гнізда солов'їхи...
Не скоро вернуться вони в садки свої,
Не збільшать арфострунної сім'ї
Для солов'їної і людської утіхи.

1986

МІШОК МУКИ

Ішов 1941-ий рік. Знекровлені радянські війська, голодні і злі, під тиском німецької армії відступали все далі на схід, залишаючи на поживу німцям українські міста й села. А люди, залякані війною, боялися виходити з хат, бо ніхто не знав, яка зараз буде влада і що їм упаде на голову. Тому в селі, як ніколи, було тихо. Здавалося, що це літня спека розморила людей, і всі вони поховалися від пекучого сонця до прохолодних хат.

В хаті Штефана теж панувала мовчанка. Кожен член сім'ї робив свою роботу: мати мила начиння, старша дочка Оленка вишивала, дві молодші — Магда та Тетянка — забившись у куток біля печі, тихенько про щось перешіптувались. Малий Микольцо, не розуміючи небезпеки, бавився невибагливими забавками. Проте, він наче відчував напругу, яка панувала в атмосфері сім'ї, і тому бавився тихо, без звичної біганини, сміху і криків.

Штефан сидів кінець столу і думав свою гірку селянську думку. Він сам пережив уже три окупації: австрійську, польську й більшовицьку. Тепер ще судилося пережити й німецьку. Думав, як дітей прогдувати, як врятувати їх від жорстокостей світу цього.

Раптом Оленка, що сиділа за вишиванням біля вікна, схопившись з місця, крикнула:

— Тату, колонії горять!

Всі повибігали з хати й побачили, як над німецькою колонією здіймаються стовпи диму й полум'я.

— Тату, я піду подивлюся! — крикнула Оленка й побігла, не дочекавшись дозволу батька. Батько кинувся був наздогнати її й не пустити... Та де йому! Струнка і прудконога Оленка тільки замиготіла кругленькими литочками. Штефан ще довго стояв розлючений непослухом дочки. Він махав дрючком, викрикував у повітря слова погрози, і здавалося йому в ту мить, що як повернеться «клята дівка» додому, то прибіє її власними руками.

А Оленка все бігла й бігла селом, поруч з нею теж бігло багато односельчан, переважно молодь: у молодих цікавість перемагає страх.

Несподівано хтось схопив її за руку. Рвучко глянула й побачила перед собою Івана. Оленка вже давно помітила, що Іван щоразу затримує свій погляд на її личку... Всі дівчата в селі були таємно закохані в цього високого з чорним чубом парубка, але він ні один з них не надавав особливої переваги.

— Куди так летиш, дівко? — запитав Іван.

— Не твоє діло! — різко відрубала Оленка.

Іван був старший від неї і завжди в розмові ніби кепкував з Оленчиної дитячості, а їй дуже вже хотілося виглядати дорослою дівчиною. Мала вже шістнадцять років.

— Йой, не біжи так... бо там або німець, або москаль. Ні від одного, ні від другого добра не жди.

Потім глянувши на її кругле розчервоніле обличчя, обрамлене густим чорним волоссям, великі карі

очі, з самого дна яких проглядала людська чистота, Іван уже ласкавіше сказав:

— Вертайся додому, бо ти дуже файна. Не можна тобі.

Оленка не сподівалась серед цього безглуздя, вогню і гамору, почути таку милу, першу в її житті похвалу від найкращого парубка в селі. В її грудях хвилю прокотилось не знане досі почуття... Це почуття, напевно, й називають люди коханням, але Оленка цього ще не розуміла... Вона дивилась на Івана таким щасливим поглядом, що той, одвівши очі вбік і переступаючи з одної ноги на другу, вже просто не знав, що сказати далі.

Нарешті, він рішуче взяв дівчину за руку: «Пішли!» Та хіба вони ішли? Вони летіли, охоплені зненацька почуттям, яке так несподівано заповонило два юних серця за одну мить короткої розмови.

Зупинившись недалеко від колонії, Іван з Оленкою побачили, що то горять німецькі церкви, які останніх два роки виконували функції складів. З палаючих церков люди виносили мішки з борошном, цукром, сувої з тканиною та деякі «делікатеси», які з часів встановлення радянського «раю» в Галичині стали великою рідкістю.

— Я також візьму додому мішок муки, — сказала Оленка і вже хотіла бігти, але Іван міцно тримав її за руку, потім сказав:

— Я сам винесу, а ти піди туди... Тут дуже небезпечно. Близько вогонь та й люди голодні... затоптати можуть, — і пішов.

Оленка послухала Іванової поради, відійшла за дерева і стала чекати.

Люди бігали, тягли добро зі складів, хто до воза, а хто складав просто на дорогу, на траву, рятуючи від вогню все, що можна було врятувати. В одній з церков уже обвалився дах, і звідти доносились крики потерпілих у вогні людей. Дим бив у очі, не давав дихати. Здавалось, що, замість неба, над головою є тільки ця сіра, ядуча й гірка хмара.

Стоячи за товстим дубом, Оленка спостерігала за всім, витираючи час від часу кінчиком хустинки очі — їх нещадно виїдав дим.

Дівчина відчула, як чиясь залізна рука вчепилась їй в плече. Оглянувшись. Перед нею стояла з автоматами група солдатів, задягнених у форму радянських військ. Це ж вони самі запалили, тікаючи, ці склади.

— Ти що тут делаєшь? — грізно запитав старший.

— Нічого, дивлюсь, пане офіцере.

— А ти знаєшь, что ти і тебе подобниє расхищают народное добро?

— Ми не крадемо, пане офіцере. Воно однаково згорить, а дома нема чого їсти.

— Ми вас накормім, хохловня, — гаркнув «старший» і так штовхнув Оленку, що вона похитнулась і впала. На неї зверху погрозово дивилась цівка автомата.

— Що ви робите?! — раптом почула вона знайомий голос Івана. — Відпустіть її, вона невинна!

— А ти хто такой? Почему не в армії? Ти изменник родіни! — крикнув «старший» і вдарив Івана в

лице. Та Іван не впав, тільки похитнувся. Цівка крові потекла йому з куточка уст. Глянувши з-під лоба на офіцера, Іван рукавом сорочки неквапно витер кров. Оленка підхопилась із землі і стала поруч Івана, але Іван легенько відсторонив її від себе. Потім рвучко схопив «старшого» за груди і так вдарив йому межі очі, що той полетів на свого товариша, який стояв позаду.

Оленка з криком кинулась до Івана. Охопила його рученятами за шию. Але в цю мить пролунала автоматна черга і два молоді тіла, підкосившись, упали на траву...

Батько Штефан довго ходив з патином довкола хати та по вулицях і, плачучи, обіцяв «прибити кляту дівку»... Але помалу прийшов до пам'яті і взявся до роботи: треба було дітей годувати...

В селі панували німці.

Авторка — Світлана Дякун — нар. у 1961 році в с. Угринів, Івано-Франківської області. Закінчила Львівський державний університет. Живе в Івано-Франківську. Написала низку оповідань та новель. Подаємо тут її новелю «Мішок муки».

ВЕЛИКДЕНЬ У КИЄВІ 1933 РОКУ

Центром українського православного церковного життя від перших днів його відродження весь час був Київ — ХРАМ СВЯТОЇ СОФІЇ. Таким не переставав він бути й тоді, коли церковний провід, митрополит В. Липківський з його співтрудівниками під натиском влади мав переїхати (наприкінці 1930 р.) до Харкова, тодішньої столиці УССР. Протягом розгрому парафій на місцях, до Святої Софії йшли всі і кияни, і приїжджі, хто мав ще живу душу, незамерлу під всякденним комуністичним глухом і страхами. ГПУ, що невпинно стежило за життям Софійської парафії, зважувало її національне значення для України і старалося покінути з цією твердинею УАПЦеркви за всяку ціну. Обкладали парафію великими грошовими податками, заарештовували священослужителів і мирян — церковних діячів, тероризували їх. Громада віруючих всіма засобами охороняла Собор від наруги.

До Пасхальної служби в Святій Софії готувалися з сумом і радістю, що ще зможуть мати відправу, але не певні за наслідки. В соборі повно людей. Окрім киян багато з'їхалось із околичних сіл. Служать архієпископи Ю. Міхновський і Володимир Самборський з чотирма священниками та дияконами. Урочисто гудуть дзвони, між ними мелодійно виділяється Мазепинський дзвін. Животворчий спів Христос Воскрес вливається в середину святині, а за ним потоком і весь народ. — ХРИСТОС ВОСКРЕС! — вітає з піднесенням і зворушливим голосом архієпископ Юрій. — ВОЇСТИНУ ВОСКРЕС! — відзивалося одноставно з усіх сердець сповнених пасхальною радістю і безмежним сумом страдницького буття. У багатьох з уст крізь стримувані сльози виривався душевний зойк за свою хресну до-

лю, за рідну Церкву, за мільйони розстріляних, каторжними роботами на заслання замучених та ще за тих, що їх масово косив страшний голод.

Тінь голодної смерті побачила й Свята Софія, яку на певно не бачила за довгий свій 900-літній вік. «Дайте, братіку, крихітку хлібця! Дайте сестричко, хоч на раз в рот покласти! — благає коло вхідних дверей собору опухлі з голоду, простягаючи руки до людей, що проходили повз них з вузликками для посвячення (хто ще мав для цього можливість). Під муром південної стіни храму, біля входу лежали два чоловіки старших років з останніми признаками життя, а коло них хлопчина, який ледве лебедів: — «Їсти хочу!... їсти хочу!...» А з Софійської площі о 5-тій год. ранку, коли почався після Літургії обхід навколо храму, гучно мовець голосно кричав: «Сьогодні весело живеться, а завтра будет веселей...»

Після процесії та освячення пасок, парафіяльні сестриці роздали голодуючим пожертвоване вірними свячене: хліб і крашанки. З почуттям жалю до нещасних, софійські парафіяни ділилися останнім, що мали. З цього приводу на другий день ПАСХИ, ГПУ викликало архієпископа Юрія і знову настрахало закриттям Собору. В цей день Великого свята Пасхи Христової лише Свята Софія самотньо благовістила обкраденому й поганьбленому Києву про Великодню радість, яка возвеличувалась тут ще від часів кн. Володимира, а тепер над ним повивав чорний сум. На вулицях товпилися не богомольці, що колись тисячами збиралися тут, а нещасні, опухлі з голоду колгоспники, яких привід смерті пригнав сюди «по хліб».

Все українське, все національно-релігійне — мовчало. Не мовчало лише царство облуди і терору. Від ранку до півночі радіогучномовці співали про добробут народу під советським режимом.

Весняне сонце жахалося, споглядаючи на безмежне страждання українського народу, на голодних пухлих селян та метрві трупи, які ладували на тягарові машини, наче то були не люди, а дерев'яні колоди.

прот. Д. Бурко
і Наталія Кібець

Княжий Львів вітає патріарха Мстислава перед Театром Опері.

ПАТРІАРХ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ УКРАЇНИ МСТИСЛАВ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

(З виступу Патріярха в Києві)

Як я розумію свою поїздку до Києва? Все це з Божої волі.

Мені здається, що багато в моєму житті діялося з Божої волі. Я абсолютно був не підготовлений до пастирського служіння, а скорше до політичної роботи і парламентарної діяльності. Десять років обирався до польського сейму. Це була прекрасна школа для політика, де я вивчив всі тонкощі і складності державного мужа. Але першою моєю життєвою школою стало українське військо. Від того часу припадаю на одну ногу через поранення. І третя моя школа — це життя, яке дало мені можливість пізнати українську людину — трударя, хлібороба. Ці три школи я дуже ціную, це — мій скарб.

Чому став на шлях священнослужителя? Теж з Божої волі. Мої діди-прадіди молилися на перших оселях. Моя прабабуня померла ігуменею, це — найвищий щабель чернечого життя. Могили її я бачив у 1918 році, коли був козаком кінного гайдамацького полку імені Костя Гордієнка. Взагалі я походжу з давнього козацького роду. Народився 10 квітня 1898 року в Полтаві. Мої батьки — Іван Скрипник і Маріямна Петлюра, рідна сестра Симона Петлюри, — відзначалися побожністю і в тій побожності виховували своїх дітей. Під час своєї парламентської діяльності головним чином займався обороною прав українців у Польщі, захищав українські церкви. Відбулася страшна подія. На переломі 1937 і 1938 років польські «патріоти» спалили 148 церков на Холмщині і Волині. Ми всіляко намагалися боронити наші храми, виступали з протестами, шукали допомоги у всьому світі. Мені як секретарю української парламентської репрезентації і члену президії польського сейму наші брати і сестри, православні парламентарії з Волині і Полісся, сказали: «Ідь до Шептицького». І я поїхав. Тоді, коли ієрархи Руської православної церкви не хотіли долучити свої імена і підписи в обороні стародавніх святинь, митрополит Андрей Шептицький підписав протест проти знущання над нашими православними церквами.

Крім того, за часів свого парламентаризму я представляв мирян у єпархіяльних радах, а також був членом Митрополітальної ради, яку очолював митрополит Діонісій.

1942 року, керуючись Божим покликанням, прийняв чернечий постриг з іменем Мстислава. Незабаром був висвячений на єпископа. 1943 року вирушив у подорож по містах України, але вона тривала недовго. Був заарештований німцями. Більше півроку відсидів у в'язницях Чернігова і Прилук. Хто пережив минулу світову війну на рідних землях, той добре знає, чим таке ув'язнення могло закінчитись...

Мене дивує, чому преса нічого не пише про цей другий і досить трагічний період відродження нашої

Патріярх Мстислав у Києві.

церкви. Скільки ми втратили єпископів і священників під час розгрому у тридцяті роки, а скільки їх загинуло від рук німців?! Коли вони відходили з України, то заганяли до церков старих, жінок, дітей і спалювали їх, а разом зі своєю паствою гинули й священники. Не можна забути цих живих палаючих смолоскипів...

Українська автокефальна православна церква проголосила власну патріярхію як свідчення того, що вона хоче бути сама собою і є апостольською церквою з Божого натхнення.

Сьогодні промисел Божий запалив перед нами надію, яка осяяла шлях нашої нації до відродження. Тяжко народові ставати на безсилі ноги, і церкви нашої православної тяжко. Але ми маємо цілковите право вірити, що йдемо правильним шляхом, на якому здобуваємо те, що цього разу залишиться назавжди і не буде знищене. Ми не повинні йти на загострення, а більше дивитися в очі один одному, виявити велику єдність, щоб наші серця билися в такт.

Нас ще мало знають у світі всьому і ми повинні проявити себе якнайкраще з національного боку, засвідчити — ми достойні відродження, гідні зайняти належне становище серед різних народів.

Процесія з львівського аеропорту. Фото Л. Криси.

ЗА КИМ СУМУЄ ДЗВІН

Той Дзвін почорнів. Ні, мені не здалося.
Я бачив, як він чорнів.
Я відчував.
І нічого не міг удіяти.
Ви теж це бачили.
І теж мовчали.
Ми, без'язики дзвони.

Нас кидали брат на брата, сина на батька, нас пускали ріками крові, ми захлинались, але пливли, несамовиті і тонули, тонули й топили інших.

Криваві блишки в очах, у серці — ні Бога, ні милосердя: «Дайош!»

Руйнували палаци, стріляли у царських дочок, гвалтували панянок, збиткувались над Божим і праведним.

Розводили вогнища з картин та іконостасів, влаштовували фейерверки із стародавньої порцеляни, трошили дзвони й хрести, зводили нових богів на старих п'єдесталах.

Мат-перемат шмагали історію, Бога, честь, небеса.

Тих, хто не хотів бути худобою на колективних налігачах, морили колективним голодом.

Дев'ять грамів свинцю відважували у потилицю кожному, хто мріяв бути просто людиною, а не погноєм під ногами марнославних вождів, хто ставав на супроти зла вдавано-спокійних, надимлено-історичних, розперезаних мастодонтів.

«Дайош!»

Тюрми, бльоки і моноліти.

Срам і БАМ. (Ось де було від дзвонів, без'язиких, як ми).

«Ми — радянський народ».

О так, досягнень і здобутків не відкидаємо. Тільки яких — тих, що були б, чи тих, що маємо на сьогодні?

Маємо те, чого заслужили.

Ми, без'язики дзвони.

Отрекитесь! — ревели,

**но із
горящих глоток
лишь три слова:**

— Да здравствует коммунизм! —

Мав би вже здрастувати — за програмою — цілих десять літ. Мали б давно перегнати й випередити Америку достатком і благоденством на душу населення. Мали б розкинути останнє комунальне шатро над найвіддаленішим атолом Світового океану. Мали б на Марсі яблуні зацвісти.

«А ми — навколо Місяця,

А ми — навколо Сонця».

А ми — навколо порожніх полиць магазинів. Як ти-хі причинні. Розгублено озираючись, ніяковіючи, нічого не розуміючи.

А ми — навколо власних похоронів, що їх підтверджує Міністерство охорони здоров'я УРСР: відтворення українського народу має негативні величини... за останній рік середня тривалість життя українця зменшилася на 5,1 року... дитяча смертність у республіці удвоє вища, ніж у Японії та Швеції, в 1,5 раза — ніж у США... психічно неповноцінна — кожна тридцята дитина, себто кожен тридцятий громадянин України в майбутньому... протягом життя одного-двох поколінь основна частина молодого населення республіки скла-

датиметься з психічно й фізично неповноцінних людей...

Це — виродження.

Це — хімія і Чорнобиль. Це — бездуховність, зведена у політику. Чорнобиль душ. Саркофаг безпам'ятства. Це — ставлення до людини не як найдовершенішого витвору природи, а як до живого товару, гвинтика, цвяха: куди хочемо — вкруtimo, куди забажаємо — заб'ємо. Система цвяхів. Молох морального гноблення. Безрозмірне коло прокрустових лож.

Щоб так сталося, треба було дуже хотіти, щоб так сталося. Щоб склався й непорушно стояв абсолютизм непевності й страху.

Моторошна послідовність: зникає мило, чай, сіль, сірники, тютюн, хліб — вичерпується вода — обезкиснюється повітря — вигасає здоров'я — знелюднюється мораль — обезцінюється життя.

А ми дивуємось, що звіріємо і черствіємо. А ми знати не знаємо, що природа людського мститься нам на кожному кроці. А ми вдаємо, що то не ми і не наші діти, як у давні непевні часи, кричимо: «Дайош!» Брехню і лукавство, цинізм і немилосердність, «білих» і «чорних», сьак-так й аби день до вечора! Дайош грабувати і гвалтувати, справляти нужду в ліфтах і на переходах між поверхами, псувати і трошити! Дайош — під себе! Дайош — на сьогодні! А далі — хай трава не росте...

Ось воно, те сьогодні, з нами: криза, пустоти, кров, інфляція, садизм, безголів'я. Тіні-привиди. Невірлюди. А ми віримо навіть тоді, коли вже ніхто у світі не вірить!

Ось виднокола того сьогодні: руйнується «Союз нерушимий республік свободних», летиться кров на околицях цитаделі дружби, виходить з наметів Табір соціалізму, демонтуються фальшиві цінності. Сталінізм посипався від ковтка свободи. Розгерметизація.

О ні, сталінізм принципами не поступається. У нього багато голів. Він многорукий і многогрішний. Він має опричників, прапор яких — Ніна Андреева, а сотенний з України — Іван Шеховцов.

Система залягла. Якби ж то на дно. На поверхню. Причайлась. Не знаєш, чого від неї чекати. Антиалькогольної кампанії, тютюнових бунтів, прихованого підвищення цін, раптової «профілактичної» зупинки технологічних ліній, що виробляють товар найпершої необхідності, талонів, купонів, жетонів, які нам почеплять на шию? Й кого чекати? Лігачових, рашидових, макашових, рев, касьянів, перебудовників, які тупають ногами й засвистують усе, що хоч трохи — демократія, що бодай чимось — проти Системи. Засвистують навіть своїх дітей, які вийшли голодувати на Хрещатик, протестувати проти Суверенного Тупцювання На Місці.

Студентів покликала совість. Шахтарів обурює несправедливість. Працівники торгівлі побоюються, що стануть довільними безробітними: прилавки голодні, склади порожні, дефіцит гниє на під'їздах. Не до преси, не до книжок.

Протистояння!

Терези аптекарської чутливості.

Народ чекає: «Невже й завтра буде так зле, як сьогодні?!»

Система зітхає: «І все-таки парад треба було виводити на Хрещатик!»

Інерція — річ страшна.

Система живе за інерцією.

«Я ВИЙШОВ З ЦЕРКВИ І ЗАСЯЯВ ТИСЯЧОЛІТНІМ ОРЕОЛОМ»

Ігор Калинець. Добра половина титулованих поетів і літераторів не помічають і не хочуть визнавати його самобутній поетичний талант. Читачі ж (а їх поки що не так багато в Україні, адже на сьогоднішній день дійшла до них одна-єдина його поетична збірка, випущена в 1966 році — «Вогонь Купала», публікація у «Дзвоні» №11 за 1990 рік та де-не-де у друкованих органах можна віднайти одну-дві його поезії), як правило, приголомшені чарівністю і пророчим словом поета. Його верлібр — чистий і правдивий, його слово звучить молитвою.

17 поетичних збірок склав Ігор Калинець. Дев'ять з них видано за кордоном, частина — в самвидаві. 1990 року він удостоївся вищої літературної премії імені Івана Франка у... США, має звання й заслуги в літературних колах Західної Європи, Канади і знову-таки США. На Україні — поки що не має, та й навряд чи найближчим часом матиме, бо видавництва не дуже поспішають видати його книги, а значить — критики не можуть належним чином оцінити його творчу спадщину. До того ж Ігор Калинець дав собі слово не писати жодного вірша, поки не видадуть усі його збірки на Україні. І тримає його вже понад 10 років.

До 1971 року поет, окрім «Вогню Купала», написав ще п'ять книг: «Відчинення вертепу», «Коронування опудала», «Спогад про світ», «Підсумовуючи мовчання», «Віна для княжни». Сьома (по-християнськи щасливе число), під назвою «Реалії», була присвячена ув'язненій дружині Ірині Калинець (сьогодні вона народний депутат України) та побратимам по визвольній боротьбі. Написана вона була вже у в'язниці.

За вірші «Чорти під бузиною», «Стріла», «Архітектура», «Щастя», де поет Ігор Калинець «зводив наклепи на Радянську владу», «безпідставно й облудно засуджував політику комуністичного уряду», за «націоналізм» і «прихильність до греко-католицької церкви»; за вірші «Земля», «Вода», «Вогонь», де 1939 рік — рік об'єднання Радянської і Західної України — називав «поневоленням західноукраїнських земель комуністичними Радами, колгоспами» і т.д.; за вірш «Обеліск диму», де порівнював Радянський уряд з «середньовічною інквізицією»; за «зв'язок з ОУН» і т.д. — за це поет Ігор Калинець був засуджений на 6 років колонії суворого режиму і 3 роки заслання. Це було потім, а перший удар його чекав, коли 12 січня 1971 року, після

поетичних читань на одному з львівських підприємств, він повернувся додому і не застав дружини. Поетеса Ірина Калинець без суду і слідства була кинута за ґрати. Його подальша доля була визначена.

Сьогодні це вже історія, минуле, до якого не любить повертатися колишній в'язень Ігор Калинець. Людина тихої і спокійної вдачі, нині він чи не найпопулярніша особа у Львові та й в усій Західній Україні. Його творчі вечори (а їх вже немало відбулося в приміщеннях кращих львівських театрів — опери і балету імені Івана Франка та драми імені Марії Заньковецької) збирають багаточисельні аудиторії і мають широкий резонанс. Напередчасі та й під час одного із них, що відбувся 24 грудня 1990 року в драм-театрі Марії Заньковецької, вдалося поставити кілька запитань поетові. Таким чином пропонуємо інтерв'ю з невідомим на Україні відомим поетом.

Запитання: Пане Ігорю, я знаю, що повернення до теми, як Ви були політв'язнем, для Вас болісне і неприємне, як і для кожної людини, яка була несправедливо покарана, а потім фактично не реабілітована. Однак, якщо можна, в кількох словах, розкажіть, будь-ласка, про себе, про життя в концтаборі, на засланні, про побратимів...

Відповідь: Дійсно, я не люблю розповідати про табірне життя. Мало, що в тому є привабливим. За що судили мене і багатьох невинних людей — відомо. За поезію, правозахисні акції, «націоналізм», «державну зраду» і таке інше. Судили за те, за що сьогодні ми боремося легально і свідомо — за самостійну Україну. Про самий суд — і говорити не хочеться. Процес був закритий, факти підтасовувалися, обвинувачення сипалися, як сніг на голову, адвокатура погано працювала. Мені здавалося, що за ті, нібито скоєні злочини, присудять вищу міру покарання. Особливо ж «силувалася» експертна комісія у складі письменника Книша і кандидатів наук Рябого, Курганського і Пустовойта. «Виділив» би Георгія Книша, який робив більше, ніж прокурор, який, здавалося, з садистською насолодою обписував і оббріхував не тільки мене, а й інших правозахисників. Він був та й лишився «великим спеціалістом» в галузі фабрикивання справ і навіть у 1981 році, коли я повернувся із заслання, продовжував свою ганебну справу, «успішно» впорався з дітьми Чорновола і Гориня, давши у світ їм «вовчі квитки». Та обличчю це — Бог їм суддя.

У таборах «селили» мене, звичайно, окремо від дружини (спершу — я на Уралі, Ірина — в Мордовії). Табірне життя описувати, здається, немає особливої потреби. Вже багато сказано: баланда, «урки», виснажлива праця... Проїшли ми через це випробування, мабуть, завдяки згуртованості, якійсь духовній єдності і моральній підтримці. Ми не втрачали свого людського обличчя і усією силою прагнули жити іншим духовним світом. Читали пресу, мали свою невеличку бібліотечку, переказували один одному твори української класичної літератури, читали власну поезію і прозу. Одне слово, без гоноровости, навіть у застінках тоталітарного режиму, ми боролися і перемагали.

Серед в'язнів-побратимів було багато, дуже багато добрих і чуйних людей. Всіх не перелічити. Згадаю Євгена Гузмана, лікаря-психіатра з Києва, який отримав, як і багато інших 7 і 5 (сім років тюрми і п'ять років заслання — Д.О.) за те, що визнав генерала

Ми її заложники, бо в ній живемо.
Ми, без'язикі дзвони.

Не думайте, що Дзвін сумує за кимось.
Він сумує й за вами.

Олександр Климчук
«Україна», 13 січня 1991 року

КРЕДИТОВА СПІЛКА «БУДУЧНІСТЬ»

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуги за електрику, газ і телефон
- едукативні та пенсійні конта
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики і особисті позики
- позики на авта
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки, чеки з Вашим прізвиськом та адресою

і багато більше!

140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326

2253 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883

4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273

221 MILNER AVE., SCARBOROUGH, 299-7291

Звертайтеся до нас завжди з повним довір'ям.

ARKA LTD

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панамы, образи, вишивані блюзки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинні перстені, різдвяні та великодні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West. Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

YAR HALABAR

YAR'S KIDS' THINGS

CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2

(416) 767-7860

Григоренка психічно нормальною людиною. Порядна й високоосвічена людина. Таких було тисячі.

З.: Ви перебували в тій самій тюрмі, де свого часу утримувався Василь Стус. Не доводилося зустрічати?

В.: На жаль, ні. Спершу Стуса запровадили до Мордовських концтаборів, я ще тоді перебував на волі. Коли його вдруге посадили і перевезли на Урал, в ту саму тюрму, мене закинули у Читинську область, в Забайкалля. Не судилося нам бути разом. Не потаю, що мріяв написати вкупі з ним есе про Аллу Горську. Лише мріяв...

З.: Хто Ваш улюблений поет?

В.: Василь Стус, але поетом «зробив» Богдан-Ігор Антонич. Якимось чином сприяли літературному становленню Симоненко, Світличний, Вінграновський, Драч... Серед сучасних поетів можу назвати Емму Андрієвську.

З.: Як Ви ставитеся до того, що в нинішній час поети нерідко стають політиками?

В.: Літератори завжди були лідерами. Візьміть 60-ті роки: Світличний, Дзюба, Мороз, Чорновіл та інші. І все ж таки у великих поетів, мені здається, немає неборної жаги лізти в політику.

З.: Наші діти в школах продовжують виховуватися в дусі комуністичної моралі (якщо остання існує). Я маю на увазі не кращі поетичні здобутки таких поетів, як Микола Бажан, Павло Тичина, Володимир Сосюра, Максим Рильський; і сучасних: Дмитро Павличко, Іван Драч, Борис Олійник... До речі, яке Ваше становище до останнього?

В.: У школі свою політику продовжує нав'язувати Міністерство вищої і середньої освіти. Своєрідний диктат, хоча, приміром, у Західній Україні, наскільки я знаю, шкільна програма зазнала докорінних змін.

Стосовно ж поета Бориса Олійника, то я його не сприймаю, хоча визнаю, що він має широке коло своїх шанувальників і читачів. Однак, це моє суб'єктивне право. Щодо його заслуг як політика і позиції як громадянина, то я і раніш мав підозри. Тепер же вони виправдалися. Я згадую той час, коли до нас в поселення надійшла збірка його поезій. Там були такі рядки: «Я — комуніст і цим усе сказав». Мабуть, що так.

З.: А у Вас не виникає бажання зайнятися політикою?

В.: Ні. У 60-ті роки ми творили Гельсінську спілку, Республіканську партію, займалися національно-визвольним рухом, політикою загалом, але зараз, як для мене, час минув. Хоча деколи, за кавою, ми обмірковуємо проблему необхідності творення нової партії на Україні. Ця партія умовно називалася б партією українських монархістів. Кажуть, що династія Скоропадських у 1945 році не скінчилася, і ніби десть в Іспанії проживає нащадок гетьмана — Оленко П. Так вже історично склався український характер, що ми, українці, любимо відчувати чинись владу, підкорятися їй. Тож встановивши певні обмеження, конституційна монархія вповні б відповідала традиційному українському духові. Ця ідея поки що витає в повітрі, а реально ж я вийшов з усіх партій, бо політика — серйозна справа, а дилетантів у нас досить.

З.: Чому у своїй поезії Ви часто звертаєтеся до образу Ісуса Христа?

В.: Я думаю, що цей образ якимось мірою близький моєму внутрішньому світові. Страдницький, людинолюбний Христос. Цей образ жертвності багато в чо-

му уособлює мій зганыблений, але все ще живий народ. Він оживає, рятуючись од гріха, спокуси, вертається до добра і праведности.

Образ Христа мені допоміг вижити в умовах жорстокости, насильства і несправедливости. Він присутній у багатьох моїх загатних поезіях. Візьміть хоча б «Акафіст до Богородиці з Красова» (Красів — село в Західній Україні, акафіст — хвалебна молитва. — Д.О.) «Стоятиму я, бо то моя молитва».

З.: До якої церкви належите?

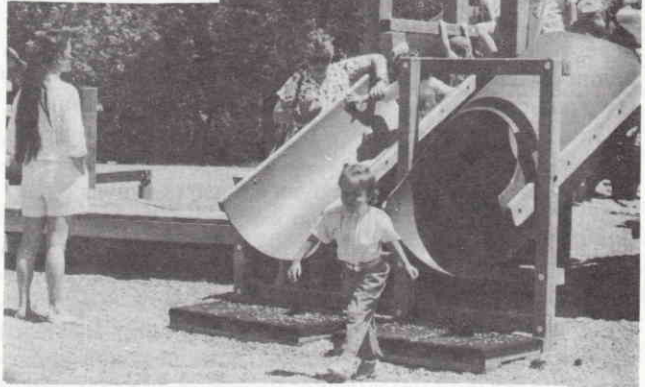
В.: Я належу до української греко-католицької церкви. Завжди вірив у Бога і не зраджував релігії. І сьогодні вхожу до вельми активного клубу католицької інтелігенції. Роботи багато. В Західній Україні зараз близько 80 міст і сіл, де наявні конфліктні ситуації. Основне протистояння між Українською греко-католицькою і Українською автокефальною православною церквами (Українська православна церква — донедавна називалася Російською православною церквою — поширення в Західній Україні нині не має). На жаль, я думаю, ця боротьба не скороминуша. Обидві церкви гнані і донедавна були заборонені радянською владою. Йде відродження, йде боротьба за сфери впливу. У цивілізованій Німеччині, наприклад, потрібно було 30 літ, щоб подібна ситуація нормалізувалася. Не хочу, щоб казали, що я захищаю позиції греко-католиків, але зазначу істину, що в першій половині ХХ століття в Західній Україні майже не було православних церков, і собори, і храми, нині віддані Українській автокефальній церкві, належали в основному греко-католикам. Сьогодні дві релігії, що ведуть до воскресіння національного духу, на жаль, знаходяться у ворожнечі. Тільки терпимість, любов, злагода з обох боків можуть воз'єднати знекровлений український народ у Христовій вірі.

З.: Ви члени Спілки письменників України?

В.: Навпаки. Я негативно ставлюся як до неї, так і до українського Пен-клубу, до інших, фінансованих літературним фондом, організацій. Натомість беру активну участь у створенні Українській асоціації незалежної творчої інтелігенції, яка видає своїми силами альманахи «Пороги» у Дніпропетровську, львівські часописи «Кафедра» і «Євшан-зілля». Звичайно, літфонд нам не виділяє ніяких коштів; у нас немає поліграфічної бази, своєї друкарні, паперу... Та головне — не має розуміння в літературних «верхах», що нас 30-40 чоловік (президент Асоціації — Євген Сверстюк), більшість яких відбули покарання у сталінських і брежнєвських таборах, хочуть бути незалежними, позапартійними, сповідувати власні, неродаговані згори думки.

З.: Цим можна пояснити і той факт, що «Література України» не часто згадує Ваше ім'я?

В.: Безперечно. Останній приклад тому — у жовтні, у Торонто (Канада) відбулася масштабна літературна конференція, в якій брали участь близько 70 відомих письменників і поетів з різних країн Європи, Америки та Азії. Від України я був один — переживав і нітився спершу, але скажу без перебільшення — не загубився у сузір'ї світових імен. На той час у Канаді англійською мовою вийшла збірка моїх поезій, що дало змогу багатьом літераторам ознайомитися з моєю творчістю. Мене запрошували на цікаві і змістовні зустрічі, літературні дискусії, організували творчий вечір. За-

Члени Кредитової Спілки «Союз» вірять в майбутність нашої Української Громади

Наша майбутність — це наші діти... це одна з причин, що ми збудували майданчик для гри на оселі «Київ» в Культурному Центрі Св. Володимира в Оквіллі.

Але Кредитова Спілка «Союз» не думає, що наш або ваш фінансовий стан є дитяча гра, і тому, крім Торонта, наша Кредитова Спілка тепер знаходиться також в Ошаві, й в Міссіссадзі. Ми поширюємо наші послуги, щоб ви могли здійснити ваші майбутні мрії. Прийдіть і станьте членом родини Кредитової Спілки «Союз»!

So-Use Credit Union Members Believe in the Future of the Ukrainian Community

That future starts right here with our children... and it's one reason we built a playground at the St. Wolodymyr Cultural Centre in Oakville.

But So-use doesn't think that their or your financial future is child's play, that's why we're now in Oshawa and in Mississauga, Growing to give you the range of services that will help make your future dreams come true. Come and join the So-Use family!

2299 Bloor Street West, Toronto

763-5575

2267 Bloor Street West, Toronto

763-5575

406 Bathurst Street, Toronto

363-3994

31 Bloor Street East, Oshawa

432-2161

26 Eglinton Avenue West, Mississauga

568-9890

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

● 2295 Bloor St. W. ● Roncesvalles Ave.
1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
TORONTO, ONT.

галом поїздка дала багато нового, корисного, збагатила літературно і духовно. Повертаючись до «Літературної України», скажу, що деякі співробітники редакції знали про мою літературну мандрівку до Канади, навіть узяли інтерв'ю, але так досі і не опублікували.

Львівські газети, такі як «За вільну Україну», «Рагуша» (орган міської Ради народних депутатів — Д.О.) згадували про те, як Калинець їздив до Канади, а місцеве телебачення зробило передачу. Цим я не хочу випинати свою персону, але шкода, що цікавий для читачів матеріал не був своєчасно оприлюднений.

З.: Продовжуючи тему преси, хотів би дізнатися, чим скінчилася справа між «Вільною Україною» і дисидентами, адже Ви також були в числі обвинувачених?

В.: Справді, ще у 1988 році ми подали позов до суду на цю газету за статті «Бумеранг» і «Дорога», в яких журналісти перекрутили і фальсифікували факти, називаючи нас емісарами ОУН (відчуваєте — стара пісня) і т.д. Такого не було. Ми мусили виправдатися і навели дійсні факти та докази. Лише недавно (зрозуміло, з яких причин так довго велося розслідування) нас виправдали. Суд постановив, щоб газета вибачилася і спростувала обвинувачення. Десятиденний строк минув, але такого на шпальтах газети не побачили. Доведеться, мабуть, знову розпочинати тяжбу.

З.: І останнє. Скажіть, будь-ласка, то все ж таки є надія, що жителі України, не в далекій, а ближчій перспективі, читатимуть книги поета Ігора Калинця?

В.: Без надії — сподіваюсь. У видавництвах лежать мої рукописи. На нинішній рік ніби заплановано випуск трьох моїх збірок поезій. Боюся тільки редакторських правок і тенденційного підходу з боку упорядників. Втім, поживемо — побачимо. Не такі часи перебули, тож, може, і сьогодні не згубимося.

Інтерв'ю підготував Дмитро Обяк

ВІДБУВСЯ 7-ий СИНОД ІЄРАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Від 3-го до 10-го лютого ц.р. відбувся в Римі багатонадійний 7-ий Синод єпископів Української Католицької Церкви. Собор обговорював питання повернення при кінці березня первоієрарха УКЦ блаж. Кир Мирослава Івана до Львова, новий статут Церкви, програму світового українського Євхаристійного Конгресу, що відбудеться у Львові в 1993 році та підготовку до ювілею 400-ліття Берестейської і 350-ліття Ужгородської Уній.

Українські католики небезпідставно сподівалися, що під час цього Синоду Папа Римський нарешті офіційно проголосить чи визнає патріархат Української Католицької Церкви. На жаль, цього не сталося й цим разом, хоч з проголошенням патріархату УАПЦ, здавалося б, зникла головна перешкода цьому.

Тепер стало ясно, що для визнання патріархату Української Католицької Церкви Ватикан очікує таки тихого благословення московського патріярха, або московського Кремлю. Дехто вважає, що якщо таке «благословення» не наступить до 1996 року, то Ватикан визнає не тільки патріархат Української Католицької Церкви, але й патріархат УАПЦ, наперекір консервативним патріярхам інших Православних Церков. (мд)

Д-р А. ЛИСИЙ

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

Про 3-ій Конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств вже писалося в українській пресі. Наступні рядки є особистим підсумком цієї події та намаганням зробити висновки на майбутнє.

Конгрес відбувся від 2-го до 17-го серпня 1990 року. Він був поділений між двома містами: Київ (3-10 серпня) та Львів (10-17 серпня). З радянського боку влаштуванням наукової частини Конгресу займалося Міністерство Охорони Здоров'я УРСР на чолі з міністром Юрієм Спіженком, а за організаційну частину відповідало товариство «Україна» на чолі з В.Я. Бровченком. З боку СФУЛТ-у було створено організаційний комітет з 20-ти осіб на чолі з президентом СФУЛТ-у д-ром Ахілем Хрептовським та діловим віце-президентом і координатором праці д-ром Мирославом Коленським. Директором програми був д-р Василь Трухлий з Чикаго. Завдяки старанням д-ра В. Трухлого цей конгрес був співспонзорований Раш-Пресвітеріян-Сейнт Лукс Медичним Центром в Чикаго, що означало, що учасники конгресу дістали певне число кредитів у поліпшенні своїх кваліфікацій.

Участь у конгресі була досить широка: понад 350 лікарів з діаспори та приблизно 300 лікарів з України. Разом з родинами була понад одна тисяча учасників цієї першої в історії такого роду події на Україні. Цікаво, що в той час, як конгрес був широко розрекламований в українській пресі закордоном і участь зарубіжних лікарів була необмежена, в вітчизняній пресі мало говорилося про цю подію (крім «ЛУ» та «Вісті з України»). Участь лікарів з України була можливою лише за попередньої реєстрацією в міністерстві освіти. Нам приходилося зустрічати лікарів у Києві, які навіть не знали, що конгрес мав відбутися.

Науковий рівень конгресу був добрий, хоч були труднощі технічного характеру. На доповіді було дано лише 15 хвилин, що виглядає досить мало. Однак тепер робиться на більших конвенціях, на яких для доповідача дається переважно 20 хвилин. Проблемою було, що не кожен доповідач умів втиснути свою доповідь у такий обмежений час.

Крім наукової частини час був перенасичений різними вітальними та прощальними мистецькими програмами, екскурсіями, релігійними церемоніями, зустрічами з урядовими чинниками і т.п. Конгрес був першою спробою єднання у такій великій кількості українських закордонних професіоналістів зі своїми колегами на Україні, а ще головніше, з самою Україною, батьківщиною нас всіх, яку багато з учасників не бачило на протязі кількох десятиліть або і взагалі ніколи. Тому кожному хотілося поза науковими зобов'язаннями також побачити Україну, зустрінутися з людьми, говорити, довідуватися, слухати. Взагалі товариство «Україна», яке взяло на себе відповідальність за всі програми нашого побуту, виконало своє завдання на відмінно і треба лише бути вдячним тій невтомній групі людей, які так старанно і клопітливо турбувалися гостями та намагалися зробити наш побут в Україні приємним, а сам конгрес успішним.

Дехто зауважив мовні труднощі у виступах вітчизняних лікарів, можна було спостерігати незвичність доповідачів до української мови. В деяких часто, в інших рідко проскакували русизми. Однак також наші закордонні мали свої труднощі і часом можна було спостерігати, як вони «мучилися», намагаючись перекинутись з англійського на українське. Деякі вислови чи назви були або комічні, або принаймні дивні: «недостатність серця», «окислення», «шонтунвання», «несхідна артерія», «ювенільна гіпетропія», «летальність» та інші курйози.

Особливо важливим було для нас, закордонців, послухати доповіді місцевих лікарів про наслідки чорнобильської катастрофи поміж населенням України. Було кілька таких доповідей, але вони не виправдали наших сподівань. Вони не дали достатньо інформацій, статистики захворювань чи наслідків лікування або відомостей про стан зараження довкілля в даний час, тобто чотири роки після цієї трагедії. Один з науковців був більш відвертим і заявив, що «ми не знали, як запобігти цьому лихові, а коли воно сталося, тоді також не знали що робити». Очевидно вина тут не лежить на лікарях України. Навпаки є відомі багато випадків самопожертви лікарів у боротьбі з наслідками аварії. Ця праця наших співвітчизників далі продовжується і для нас ця ділянка також дає широке поле для участі. Але про це пізніше. Вина ж за цю першу в історії людства нуклеарну трагедію лежить безпосередньо на тому безвідповідальному партійно-бюрократичному режимові, який буде такі смертоносні споруди, ігноруючи безпеку не тільки свого народу, але і багатьох інших.

Ми мали можливість відвідати деякі шпиталі, клініки, родильні доми та спостерігати працю лікарів, як також і рівень лабораторного чи взагалі технічного обладнання. З сумом треба ствердити, що лікарі там працюють у тяжких обставинах. Шпитальні будинки в більшості є старі й у жахливому стані, потребують ремонту, чистоти, оновлення. Медична технологія у пересічному шпиталі — відстала на якихось 50 років. До якого жахливого стану довела та система, в якій живе тепер наш український народ! Закостенілість системи спостерігається скрізь, не можна нічого зробити без дозволу з «центру»!

Закордонні лікарі скоро після приїзду опинилися в постійній «облозі». З усіх частин України та й з поза неї приїхали хворі, переважно хронічними хворобами, які шукали чудодійних ліків від американських лікарів, які ніби «знають краще», «уміють краще» і можуть допомогти нещасливцям. Наші нові пацієнти були скрізь: у готельних коридорах, біля готелів, біля заль засідань, медичних інститутів, навіть біля оперних театрів, де для нас влаштовувалися мистецькі програми. Жаль було цих людей, які прийшли шукати поради чи порятунку. Але що можна було для них зробити? Давали поради, часто навіть ліки, які привезли з собою. Але це ж було так замало; лікування ж є довгим процесом, а не одноразовим чудом. Отож і тут є нове широке поле для нас, лікарів закордонців. Вже є початки, наприклад, праця д-ра Зенона і його дружини Надії Матківських, які створили організацію «Дітей Чорнобиля» і старанням яких та завдяки щедрості американсько-української громади вже перевезено на Україну велику порцію медичної допомоги вартістю кіль-

NON STOP

LOT
пропонує єдине
безпосереднє сполучення
Монреал — Варшава. Відліт
з Мірабел у понеділки і четверги.
Пропонуємо також сполучення
до Риму, Банкоку, Делі і до
більшості європейських
столиць. Сердечно
запрошуємо.

За ближчими інформаціями телефонувати
в Монреалі: (514) 844-2674
в Торонто: (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

PROLOG VIDEO

is proud to announce the release of three
new video films

SHADOWS OF FORGOTTEN ANCESTORS
*The full, uncut version of the award winning
classic film by Serhiy Paradzhanov.*
Now available for \$ 35.00

KOZAK CARTOONS
*A half hour color video of how Kozaks rescued
their fiancées from the Pirates and how they
went shopping for salt. A perfect gift for any
child. Only \$ 12.95*

ZAPORIZH'KA SICH
*A documentary of the festivities in Zaporizya in
August 1990 commemorating the 500th anniversary
of the founding of the Kozak Sich.*
60 minutes, \$ 20.00

Order these tapes from Prolog Video, as well as our new
catalog by calling Toll-Free 1-800-458-0288

кох мільйонів доларів та навіть створено медичний Центр для дослідів та лікування жертв Чорнобилю у м. Львові. Таких центрів треба поставити більше, а особливо також у м. Києві, який є поблизу Чорнобиля і який би відігравав значно виднішу роль для цілої України. Організація місійних шпиталів та праця наших лікарів там, з допомогою завезеної технології та досвіду, мало б бути одним з головних завдань лікарсь-

ТІЛЬКИ "КОБЗА", ПРИЙДЕ ДО РІДНИХ І БЛИЗЬКИХ І ПЕРЕДАСТЬ ДАРУНОК
ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА", ПЕРЕШЛЕ РЕЧІ НА УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРУ, ВІДЕОМАГНІТОФОН, КОПІЯРКУ, ФАКСМАШИНУ,
ТЕЛЕВІЗОР, КОМП'ЮТЕР, АВТОМОБІЛЬ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
ВЖИВАНІ РЕЧІ І Т.Д.

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ", ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3

TEL: (416) 251-9110

FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours

626019 ONTARIO LTD.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НА ДУМЦІ ЇХАТИ НА УКРАЇНУ АБО
В ТЕПЛІ, СОНЯЧНІ КРАЇ ЦЬЄЇ ЗИМИ?

ЗАДЗВОНІТЬ ДО ІРКИ ПОЛІЩУК.

TEL: (416) 503-0530

3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT.

кої організації тепер. Медичні місіонери масою їдуть в Африку, будують там шпиталі. Чому б не зробити це для України?

Це стосується не тільки лікарів, але і дентистів, медсестер, працівників адміністрації шпиталів та взагалі тих професіоналістів, які мають кваліфікації і працюють у ділянці здоров'я своїх країн поселення чи народження. Потреби є великі, необмежені. Міністерство здоров'я України напевно не відмовиться від таких добровольців.

Україна вітала нас тепло, щиро. Нас зустрічали скрізь з радістю, з хлібом та сіллю, з національною символікою. У зустрічах та розмовах з людьми бачилися радість і печаль. Багатолітня відірваність, ізоляція народу робила нас спеціальними гостями. Нас вітали, але також від нас сподівалися допомоги. Нелюдський режим довів країну до крайніх злиднів, а народ до безправ'я і безнадії. Відчувалося, що в глибокій масі народу, особливо в східній Україні, як результат жорстокого нелюдського режиму, ніби створилася нова людина, часто густо психологічно зламана, яка живе з дня на день лише особистими матеріальними турботами, яка втратила почуття національної гідності, свого українського «я» чи державного думання. На фоні цієї сумної реальності виростає нова Україна. Її видно в патріотичній молоді, праці новостворених організацій, політичних, комерційних, мистецьких. Її видно в широких впливах РУХ-у, в праці української політичної еліти у Верховній Раді, у міських та обласних радах. Її видно в смілому розквіті української преси, яка є дуже важливою для національного самоствердження української людини.

Що ж робити після Конгресу? Чуємо, що наступний плянується знову в Україні. Це добре. Однак треба відійти від святкувань та подібних церемоній, а треба приділити більше уваги діловитості та науковій якості таких професійних зустрічей. Думаю, що влаштування вужчих наукових симпозіумів може принести більше користі. Такі симпозіуми в окремих ділянках медицини на конкретні теми новіших медичних досягнень є легше влаштувати. У вужчому колі професіоналістів є більше діловитості і можливості обміну досвідом.

Особливо при цьому треба вживати належного такту і професійної етики. Ніколи не можна підходити до наших земляків на батьківщині з позиції вищості чи кращості, це є образливо і принижує гідність людини.

Наступним кроком є місійна медична праця. Для цього потрібно створити центр, тобто організацію українських медичних місіонерів з чіткою програмою і структурою. Її можна створити силами і всередині СФУЛТ-у чи навіть УЛТПА. Кожен український лікар міг би пожертвувати принаймні один місяць для праці в Україні в одному з місійних шпиталів, створених, наприклад у головніших центрах, як Київ, Харків, Львів (вже є), Одеса, Донецьк. Лікарі пенсійного віку могли б дати навіть більше часу в праці для свого народу. Напевно відкривуться можливості змобілізувати для цієї цілі також американських чи канадійських лікарів місійного світогляду. Адже їздять до Південної Америки чи Африки і т.п. Медсестри українського походження могли б бути дуже потрібні в організації харитативних установ для інформації населення та поширення знання про публічну та особисту гігієну і т.п. Українські Церкви (православна, католицька, євангельська) могли б бути в цім також заангажовані і могли б цим принести багато більше користі для народу, ніж розпалюванням ворожнечі між братами і боротьбою за церковні будинки і т.п. Адже кожна християнська церква ґрунтує своє вчення на харитативних підставах. І, нарешті медична апаратура, обладнання. В цьому є також великі можливості кожного українського лікаря чи дентиста. Після багатьох років праці кожен лікар здобув широкі знайомства, друзів в адміністраціях шпиталів чи у фармацевтичній індустрії. Їх можна використати. Що ж, часом треба навіть дати гроші.

Не можна гаяти часу. Керівництво лікарських організацій повинно взяти курс на фактичну і практичну допомогу Україні.

Докторові Анатолеві Лисому — членові нашої видавництва «Нові Дні» — бажаємо скорого і повного видужання після складної подвійної операції. — Редакція.

КОЛЯНКІВСЬКІ ТА ЇХНЯ ГАЛЕРІЯ-МУЗЕЙ

Обидвоє Колянківські, Микола й Оля, вже у кращому світі, де «ність болізни, ні печалі», ні життєвих і людських прикрощів. На їхнє бажання їх прах поховано 13 жовтня 1990 р. на фронті галерії-музею, ліворуч від пам'ятника, роботи польського скульптора Едварда Конюшого. О. д-р Роман Даниляк відправив похорон і панахиду з участю їхніх приятелів і рідної сестри пок. Олі — Тані Лукіянович, що приїхала зі Львова. Так закінчилось їхнє вельми трудяще життя, віддане поширюванню українського мистецтва, мало відомого поза Україною. Вони відійшли у засвіти, а їхня галерія-музей у Ніягарі залишилась як видатна станиця української культури в Канаді.

**

1955 р. Колянківські приїхали до Канади, до Едмонтону, з Парижу (Франція) як імігранти. Звідти незабаром переїхали до Торонта. У Парижі Микола Колянківський видавав журнал малого формату *Ми і Світ*. Тут він його далі видавав. Одначе, за спонукую мистця Миколи Кричевського, зацікавився мистецтвом і почав у цьому напрямі працювати, заснувавши малу першу українську галерію на вул. Бетерст, а трохи згодом на Блурі. Щоб допомогти чоловікові Миколі, пок. Оля почала вести перукарню (фрізерню).

Розгортаючи художню галерію, Колянківські стали мріяти про велику установу, яка б притягала й іншонаціональних громадян, яким українське мистецтво було майже невідоме, а сучасне України й поготів. Помалу оглядались, де й як це зробити. Адже усвідомляли собі, що на розбудову такої важної установи потрібно грошей, яких вони не мали. Яка ж у них була сильна віра в кінцевий успіх, коли вони таки рішилися на таке велике діло! Подумати ж — їх тільки двоє, чоловік і дружина, і зважились будувати галерію. Вони добре знали, що будуть великі труднощі, проте — вірили, що зможуть їх подолати.

Переглядаючи спомини Колянківського «Так будувались фундаменти» (*Ми і світ* і *Нові Дні* за 1980-ті роки) чи його недруковані *Спогади* (1977-84) ми бачимо, які важкі обставини в них склались, але теж і якою була завзятість здійснити задумане діло. Та, не зважаючи на недостатні матеріальні засоби, як і життєві недостатки — в голоді та холоді (дослівно), все ж таки розпочали будову. Одного либонь ніколи не передбачали й не сподівались, що свої так «щедро» кидатимуть їм колоди під ноги, замість радіти будовою культурної установи.

**

Куриликові «Страсті Христові» (160 картин), — їх вони купили навесні 1970 року, — були спонукую приспішити будовання галерії-музею. Колянківські бо зразу збагнули, що «ці картини мають стати основою нашого музею в Ніягара Фаллс»¹. Тут вони вже купили були ділянку під будову такої установи, яка мала, за планом відомого архітекта і професора МекГіллського університету в Монтреалі, Ростислава Жука, стати дійсністю. Будова була запроєктована відповідно до картин, і поготів для «Страстей» у центрі з Охтирською Божою Матір'ю. «Ми усвідомили собі ще одну незвичайність: «Страсті» були найкращим оточенням для ікони».

Врешті, подолавши всі перешкоди, здавалось — непереможні, Колянківські в червні 1971 року відкрили свою галерію. Курилик, що давніш мав сумніви щодо здійснення цього проєкту, як уперше побачив розвішені картини «Страстей» та ікону Богоматері у центрі між ними, «похитнувся, припинишк і сказав півголосом: 'Це чудо, це чудо'». І це справді було чудо! Але...

«Всі сили», пише Колянківський у *Спогадах*, намагаються знищити музей», який «не знаходить жодної суспільної підтримки, за винятком незначної підтримки поодиноких людей».

У грудневому числі *Ми і світ* (1971) Колянківський написав статтю «Україна й СРСР», яка «вичерпно з'ясовувала всі проблеми, пов'язані з фактичним станом речей і нашою психікою». Ця стаття:

«Сприйнята була негативно і тут, і там. В

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ В ТОРОНТО

Тел.

(416) 766-6802

2118-A BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONT., M6S 1M8

Перша і єдина в Канаді Фундація українського мистецтва, заснована в 1975 р.

- Формує образотворчу Галерію-Музей
- Влаштовує виставки і продаж мистецьких творів
- Організовує конференції, доповіді, читання на мистецькі теми ▪ Видає книги, альбоми репродукцій, проспекти тощо.
- Ставайте членами, прихильниками і спонсорами КУМФ! Підтримуйте її для збереження і розвитку української культури!

КУМФ відкрита від вівторка до суботи від 12:00 до 18:00; у неділю від 13:00 до 17:00 год. Вступ до галерії за добровільними датками.

Україні зацарила довга мовчанка, а тут поспіпались статті (інспіровані звідтіля), що мали вже вироблене раніше підґрунтя. Одночасно в кількох різних і ворожих одні одним виданнях появилася стаття 'Чудо в Ніягара Фаллс', де, крім лайки на мене особисто й перекручень того, що було сказане, опубліковано також блюзнірські слова на адресу 'Страстей' та ікони Богоматері...»²

Зате англomовна канадська й американська, а теж і польська преса друкували дуже гарні та прихильні статті про галерію-музей.

Дещо про Охтирську Богоматір.

Відвідуючи Колянківських, архієпископ Мстислав Скрипник пізнав ікону Охтирської Богоматері. Його бабуня була ігуменя в Охтирському монастирі й він ще дитиною бував там. Тепер хотів купити цю ікону. Теж її хотів купити і д-р Євген Стецьків для Бавнд Бруку. І Владика з України, архієпископ Василь Величківський, який саме повернувся із заслання (1972) і виїхав на Захід, дуже прагнув набути цю ікону.

Усім їм Колянківські відмовили, бо вважали, що Охтирська Божа Мати нерозлучно має лишитись у галерії-музеї. Вони вірили, що ця ікона — чудотворна й завдяки її допомозі вони змогли збудувати, всупереч усім перепонам, цю культурну установу, першу українську в Канаді. «Я не знаю, чи без такої віри ми потрапили б були здійснювати наші плани і продовжувати наше існування».

Коли ж у згаданій статті так неетично окреслено Охтирську Богоматір, то Колянківський їздив ще на Україну, щоб ствердити безсумнівно правдивість оригіналу цієї ікони. Йому це вдалось у розмовах з авторитетними людьми, а зокрема з Яценком, директором харківського музею до приходу німців. Там була Охтирська Богомати, а тепер її немає.

Щойно сучасні події в Україні відкривають багатом, що і як треба було робити, щоб мати якийсь зв'язок з Україною...

**

На весні 1977 р. помер Василь Курилик, великий прихильник галерії-музею, який багато-багато помагав Колянківським. 1981 р. уряд Канади купив Куриликового «Українського піонера», що поміщений у парламенті в Оттаві. Цей продаж дав змогу Колянківським обтруситись із заборговань, з грошових клопотів.

Раніш вони видали дві чудові книжки: *Страсті Христові* та *Український піонер* (1979).

28-го жовтня 1985 року помер несподівано й раптово на серцевий приступ Микола Колянківський. Залишилась сама Оля з усіма труднощами. Щоб мати допомогу в управлінні галерією-музеєм, вона zorganizувала «Курилик-Клюб», а також т.зв. «Бінго», яке давало прихід утримувати установу. У цьому їй помагали приятелі.

Готувалась пок. Оля поїхати в Україну з Курилковими картинами, щоб там влаштувати виставку, але — вже їй не довелося цього здійснити. Нежда-

на смерть і їй вкоротила земні муки 1 червня 1990, сливе 5 років після смерті Миколи. Обидвоє основників величавої культурної установи, першої такої поза Україною, відійшли у кращий світ...

**

Яка ж доля цієї унікальної української галерії-музею після смерті основників і її власників?

Пок. Оля Колянківська залишила заповіт, де сказано:

«Бажаю, щоб музей 'Страстей Христових' Василя Курилика продовжував своє існування на майбутнє у цьому приміщенні, спеціально збудованому в місті Ніягара Фаллс».

«Волею мого чоловіка і тепер моєю і нашою спільною є надалі шанувати пам'ять Василя Курилика згідно з напрямними музею».

Далі сказано, що всі картини (160) з колекції Страстей — «не можуть бути продані, ані розбиті, ані сховані», але «завжди виставлені на показ для людей». Всі картини, а з ними «колекція малюнків Миколи Кричевського мають бути збережені в музеї».

Будинок і всю мистецьку творчість записано «на Корпорацію 'Страстей Христових' Василя Курилика». Виконавець волі Колянківської — о. д-р Роман Даниляк із Торонта, який з Радою Директорів музею мають рішити про дальшу долю музею». На випадок неспромоги вести далі музей в Ніягара Фаллс усе майно «переходить на спільну власність української католицької єпархії в Торонті й на Інститут св. Володимира в Торонті».

Тепер Радю Директорів очолюють: голова — Іван Буртняк і секретар — Іван Грабовський. Галерія-музей для публіки далі відкрита. Намічено, що виставку Куриликових картин повезе в Україну д-р Дарія Даревич.

Зі смертю Миколи Колянківського журнал *Ми і Світ* після 36 років існування перестав виходити.

Будівничі такої величавої української культурної станиці в Канаді заслужили собі справжню пошану та вічний спомин.

Антін В. Івахнюк

¹ Всі цитати взяті зі *Спогадів* (недрукованих) Колянківського.

² Див. докладніше про це в нашій статті «Про друзів-приятелів, що відійшли», *Нові Дні*, травень-червень 1986.

У травні-червні ц.р. „Страсті Христові“ В. Курилика будуть уперше виставлені в Торонто в галерії Канадської Української Мистецької Фундації на вул. Блур. — Ред.

ПОПРАВКА

У лютневому числі «Нових Днів» на стор. 22, біля могили академіка Дм. Яворницького стоїть автор споминів Микола Костюк.

ПІСЛЯ ПЕРЕБУДОВИ... АБО НЕСВЯТКОВІ РОЗДУМИ ПРО РІК МИНУЛИЙ

Замість письмового столу мені нерідко слухається — така вже звичка — один з старих «Щорічників Великої радянської енциклопедії»... Боже, як просто тоді було підбити будь-які підсумки, склавши маршальські зірки із кубометрами — зараз же, пригадуючи рік, маєш справу із калейдоскопом подій, яких вистачило б і на десятиріччя. Навіть газети січня 1990 року не схожі на пресу грудня — не кажучи вже, що, оглядаючи порожні прилавки торішнього січня, ми ще й гадки не мали, що не знаємо, що ж таке справжні порожні прилавки...

У січні ми ще не знали, що будемо здатні відчувати до людини, через недовгий час обраної Президентом СРСР, якісь інші почуття, ніж симпатію. Ми й не підозрювали, що голова одного з союзних парламентських комітетів, опальний невдаха-опозиціонер буде в листопаді займати Маріїнський палац як почесний гість українського керівництва. Та що там почесний гість! Навіть можливість проголошення суверенітету України здавалася нам такою ж далекою, як зараз здається нереальним наповнення цього суверенітету.

«Справжні» (західні) оглядачі, безумовно, задають як центральні події року об'єднання Німеччини і кризу навколо Кувейту, Паризьку нараду і присудження Нобелівської премії радянському Президенту. Але будьмо відвертими: чи стали ці події головними для нас — тих, кого, до речі, не пустили на Паризьку зустріч якраз з ласки лауреата найпрестижнішої нагороди та його колег? Ми продовжували жити конвульсіями гігантського утворення — «однієї шостої земної кулі», — у якому опинилися так давно. Сита Німеччина з її харчовими презентами далеко, іракська агресія змусила Захід остаточно кинути напризволяще всіх, хто дозволяв собі думати інакше, ніж охоплені святковою ейфорією по знову знайденому «великому брату» країни... А ми між тим ухвалювали нашу Декларацію, переживали за голодуючих студентів, приймали Б. Єльцина, позбавляли депутатського мандата В. Івашка... Ми встигли попрощатися із Єгором Лигачовим, одним з головних героїв політичного шоу, яке з успіхом замінило на наших телеекранах колись популярний «Кабачок 13 стільців», але замість Єгора Кузьмича, щоб ми не нудились, у «кабачку» терміново з'явився Іван Кузьмич в образі першого комуніста Росії. Ми одержали поруч з лівою — праву опозицію, хоча й не розуміємо: чи це — права опозиція Президенту, чи — Президента — нам... Ми успішно провалили російський план загальносоюзного економічного порятунку, і нічого не залишилось, як ухвалити свій, знайомий тепер кольоровими папірцями-купонами. Ми розпрощались із шостою статтею, майже не помітивши цього, як і тих спільних і вітчизняних підприємств, які щедро спонсоруються вилученою з Конституції партією...

Ми просто не помітили, як стали жити в якомусь зовсім іншому історичному періоді, ніж той, до якого

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4

Телефон: 766-4511

ГОВОРИМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- ВІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

212 Mavety Street

TORONTO, ONTARIO

Tel: 766-6711

У С Е С М А Ч Н Е ,
Д О Б Р О Я К І С Н Е !

ми звикли у попередні важкі, але все ж таки по-своєму щасливі п'ять років. Слово «перебудова» зникає з нашого словника майже з такою швидкістю, як колись зникало слово «прискорення». Якщо чесно, перебудова закінчилась ще у минулому грудні, коли разом із академіком А. Сахаровим ми поховали її сумління. Десь до цієї хвилини у нас ще були спільні інтереси — хоча б у демократів з вищим керівництвом країни. Але коли остаточно з'ясувалося, що існуючу систему перебудувати просто неможливо, що на її ідеологічній та економічній руїні треба обладнувати щось нове, людське — ось тут і пішов різкий, неблаганний, жахаючий розподіл інтересів. Не тому ми перестали впізнати

навати Президента, що він змінився — а тому, що з якоїсь хвилини він перестав змінюватись. Саме цього року, коли після XXVIII з'їзду КПРС М. Горбачов одержав реальну можливість керувати без партії, коли його складний експеримент, ця ризикована еквілібристика вдалася — він міг остаточно переконатися, що для керування буквально не залишається ґрунту під ногами. Отут і почалася гарячкова боротьба людей, які це все і заварили, з об'єктивним історичним процесом — причому, як всі ті, хто щось заварює, вони, безперечно, упевнені, що їм неважко буде погасити газ...

Саме тому ми минулого року нічого не перебудували — якщо погодитись із очевидною істиною того, що перебудова була процесом, яким керував і якому активно сприяв М. Горбачов. Республіканські декларації, обрання Б. Єльцина, план «500 днів», спроби республік вийти на міжнародну арену і початок двосторонніх контактів між ними — всі ці акти і факти, які визначили якісно нову реальність, відбувались поза волею Президента та його команди, а нерідко завдяки їхньому енергійному пручанню. Перебудова, здавалося б, продовжувалася у зовнішній політиці, де вона закінчилась майже повним успіхом, коли дві супердержави пройшли «випробування солідарністю» у кувейтській кризі. Новий світопорядок майже створено, але ніхто не може гарантувати його сталість — такі суперечливі процеси відбуваються в одній з держав-гарантів. Безперечні зовнішньополітичні успіхи М. Горбачова виявились заложниками наших внутрішніх проблем.

Я не стану вигадувати якусь назву для нового періоду — принаймні, вона скоро з'явиться і без мене. Ясно тільки, що ми живемо у час запеклого протистояння структур — республіканських і союзних, партійних і радянських, правлячих і опозиційних, національних та імперських, військово-промислових і проявів нової економіки. Ще восени Л. Кравчук визнав поразку закликів до консолідації, хоча, до неї ще звали з кремлівських трибун. Український лідер виявився передбачливішим, тому що консолідація була обгорткою кислосолодкої цукерки перебудови, а гірку таблетку нової реальності не варто загортати в яскравий папірчик. Яка консолідація, коли одна з сторін може реально втратити владу, щезнути, а протилежна — почати здійснювати свої плани?

Парадоксальність 1990 року — першого у новому суспільному стані — якраз у тому, що ми прожили його як останній рік старого, тобто перебудови. Вже 1991-го фінал цього процесу стане (якщо вже не став) очевидним навіть для тих, хто газети не читає, від консолідації навколо президентського курсу ми остаточно перейдемо до конфронтації політичних сил — можливо, при апатії основної частини населення. Люди хочуть, щоб їх нагодували, нерідко не розуміючи, що це нікому робити. Нової цивілізованої економіки не створено. Союзні структури вже нездатні керувати, але вони поки що вдало гальмують дії структур республіканських.

Що далі? Поки сили сторін настільки рівномірно розподілені, що я відкинув би ідею якихось антидемократичних демаршів чи спроб реваншу. Тенденція розвивається таким чином, що тільки після того, як одна з сторін здатна буде забезпечити собі переважну більшість прихильників серед населення і у владних струк-

турах, відбудуться кардинальні зміни в політиці і почнуться справжні економічні реформи. Інша справа, що політичний процес зараз настільки стрімкий — це було очевидно і на прикладі 1990 року, — що навіть за умови його загальмованості імена багатьох з тих, хто зараз упевнено почувається у парламентських чи урядових кріслах, можуть здатися наприкінці 1991 року світлом давно згаслих зірок, а утопічні сподівання деяких політиків здатні викристалізуватись у звичайну, всім зрозумілу реальність.

Віталій Портников
«Вісті з України», № 1, січень 1991

Петро ЯЦИК

ЧАС ПЛАТИТИ, ЧАС ВИТРАЧАТИ

Ім'я Петра Ячика навряд чи про щось говорить широкому колу читачів. Однак це людина знана і шанована тими, кому не байдужа доля української культури. Канадський підприємець, президент двох процвітаючих будівельних фірм, мільйонер, який сам заробив свої мільйони, Петро Ячик стояв біля витоків створення за рубежом кількох центрів української культури. На видання енциклопедії українознавства він вніс 111500 доларів, на відкриття однієї з трьох кафедр Українського дослідного інституту при Гарвардському університеті — 260 тисяч доларів, на історико-дослідницький центр при Альбертському університеті — мільйон доларів. Можна називати ще багато благодійних внесків Петра Ячика.

Надзвичайно цікавиться він і перебудовними процесами на Україні. Його мрія — сприяти створенню школи підприємництва для українців, забезпечивши їх необхідними коштами. Він багато зустрічався з українськими бізнесменами, які щиро вболівають за відродження економіки, стабілізацію становища, що склалося, сам буває на Україні.

Нотатки, які я пропоную читачам — враження Петра Ячика від його зустрічей зі співвітчизниками.

Веніамін Сікора
доктор економічних наук, професор.

Минулого року приїхала делегація з Києва, до складу якої входили представники «УКРІМПЕКС-у», фірми «Кобзар», товариства «Україна» і міністр фінансів. Представники з України сказали нам, що Україна, як республіка, експортує найбільше сирівця і готових продуктів, але є бідною, бо за увесь експорт Москва забирає валюту. Тепер, при перебудові і децентралізації, Україна дістала право підписувати контракти з закордонними партнерами без посередництва центру. Це й зумовило приїзд групи канадських бізнесменів до Києва.

На кожну зустріч приходило 10 представників індустріально-комерційних фірм або колгоспів. Часу вистачало лише представитися одні одним та дізнатися про бажання і потреби. На кінець дня годі було пам'ятати прізвища людей, а тим більше згадати, хто є хто за професією, якої фірми, чи яка була його мета.

Справу хіба спрощував той факт, що усі без винятку хотіли будувати готелі або ресторани, дістати найновіше обладнання, тверду валюту і всі мали готові форми контракту для підпису. Запитання, хто з них будував, чи вмів правити готелем — для співрозмовників було не важливим. Головне, щоб приїздили туристи і привозили валюту. Значення задоволення з обслуги в тих готелях ніхто не брав до уваги.

Усі також мали гори граніту на продаж, але треба привезти імпортерне обладнання і того, хто уміє ним орудувати. Я звик до того, що у мене просять грошей на такі загальнонаціональні справи, як церква, наука, музей чи молодіжні організації. Здивуванням для мене було, коли представник торговельної фірми вимагав від мене заплатити за дві підлоги для його фірми (фірма державна) у будинку, котрий вони будують разом з міською владою. Здивувало й те, що два представники фірми, котрі нас запросили на можливу співпрацю, від'їхали собі на вакації, а нас залишили зі своїми асистентами.

Нетактовність чи цілковите недбальство у спілкуванні прагнучих негайної допомоги? Для всіх нас було незрозумілим — до якої міри люди, котрі приходять підписати контракти, мають право на це, а до якої міри лише виконують наказ Комуністичної партії. На запити у цій справі ми діставали неконкретні, незрозумілі для нас відповіді. У дискусії дійшли висновку, що хоч Горбачов визнав публічно, що треба зблизити соціалістичну економіку з капіталістичною, Комуністична партія надалі залишається силою, котра керує імперією. У цих двох твердженнях лежить основа перебудови.

Протягом шести місяців від моєї першої поїздки на Україну я одержав багато листів з пропозиціями спорудження готелів, курортів і обробки граніту. Пропозиції від професорів, кандидатів усяких наук, лікарів, навіть письменників і диригентів, від різних державних міських і регіональних фірм включно з міністерствами. Усі вони — працівники одної і тої самої непродуктивної системи, на яку всі нарікають і не розуміють, що вони є ті, які ту систему створили, нею правлять і тому вони є якраз ті, які за систему повинні нести відповідальність.

У Канаді держава має більше прибутку від малих підприємств, ніж від великих. Японія була першою, що її уряд сильно підтримував і підтримує малу індустрію і створює різні податкові пільги для тих, хто починає мале підприємство. У Радянському Союзі ані один чоловік не прийшов з пропозицією, що він уміє щось робити. Якщо ж дати йому закордонне обладнання і початковий капітал, він зуміє розвинути мале здорове підприємство у велике. Залишити такі великі підприємства як Аерофлот і «Інтурист», то вони своєю обслугою не витримують конкуренції з подібними світовими підприємствами.

Моя друга поїздка на Україну була спрямована на мою найближчу родину. Як допоможу своїй найближчій родині розвинути якесь мале здорове підприємство, то поможу і своїй країні. По двох днях дискусій і суперечок з родиною, я переконався, що члени моєї родини не дадуть собі ради боротися з існуючою структурою міністерських монополій. Бо люди хоч мають освіту і титули, але зведені до рівня раба. А раб, за малими винятками, не в силі вимагати щось від вище-

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

Фірма „Українська Книга“ в Т. „Внешпосилторг“ із Радянського писали договір про вислан- лаче- них посилок — подарунків (без шкіряних канадців та організацій, уальних проживаючим в СР — Ода- ам і друзям, БЕЗМИТНІ! митні, поштові та інші оплати, які не можна заплатити канадськими доларам, а тільки грошових оплат тих, хто їх отримав).
УВАГА! — Одяг, взуття і деякі продукти харчування (виробів), взуття і деякі продукти харчування

„Українська книга“ має філіали у Вінніпегі, Торонто, Ванкувері, Монреалі.

Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. M6H 1L6.
Телефон — (416) 534-7551.

Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6H 1L6.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

стоящого. А хто немає сили відстояти Богом дане право бути собою, в бізнесі не має місця...

«Вечірній Київ»,
№ 232 (14047)

Збережено правопис оригіналу. Більше «Про нашого шляхетного мецената Петра Яцика» читайте «Нові Дні», ч.432, 1986, стор.19-23. — Ред.

У В-ВІ «СМОЛОСКИП» ПЕРЕВИДАНО ДВА ВИПУСКИ «КАФЕДРИ»

В Українському незалежному в-ві «Смолоскип» ім. В. Симоненка перевидано два випуски, чч. 7 і 8, неформального журналу «Кафедра». Обидва випуски появились в 1989 році у Львові і їхнім редактором є поет і письменник, колишній політв'язень радянських концтаборів Михайло Осадчий.

У 7-му випуску «Кафедри» опубліковано більші праці — «В пошуках берега» Б. Гориня, «Не ідеалізуймо минулого» І. Миськова, «Осінь політичного фіглярства» А. Щербатюка, вірші й прозові твори С. Гури, В. Сурмача, В. Яременка, Л. Угриня, М. Осадчого, А. Щербатюка, В. Ярмуша та інших.

8-ий випуск журналу приносить аналітичний огляд «Національна платформа об'єднань» Л. Шереметської-Дашкевич, «70 років громадянської війни» М. Осадчого, «Маніфест блюзреалізму» В. Перевозного, а також велику добірку віршів Т. Мельничука, М. Горбала, С. Сапеляка, переклади віршів Кіміко Гаан і Чері Фейна, повість К. Москальця «Куди мені подітися» та інших.

Обидва випуски містять багату хроніку й інформації з політичного й релігійного життя на Україні в 1989 році.

Випуск «Кафедри» ч. 7 має 173 сторінки і він ілюстрований фоторепродукціями картин Марії Примаченко, а випуск ч. 8 має 205 сторінок і він ілюстрований фоторепродукціями картин Михайла Попова. Обкладинку для «Кафедри» мистецьки оформив Олесь Тищенко.

Ціна кожного випуску «Кафедри» в Америці й інших країнах — 10 ам. дол., в Канаді — 10 кан. дол. Замовлення слати на адресу:

«Smoloskyp», P.O. Box 561,
Ellicott City, Md. 21043, USA.

«УКРАЇНСЬКА МОВА В АМЕРИЦІ»

Під таким заголовком вийшла окремою книжкою серія статей проф. Петра Одарченка, друкованих свого часу в журналі «Нові Дні». В другій частині книжки поміщено 23 інші статті автора на теми української мови, друковані раніше в різних часописах.

Збірку впорядкував і для практичного користування додав алфаветний покажчик Роман Колісник. Ентузіаст чистоти української мови і шанувальники творчості проф. Петра Одарченка можуть замовити цю працю за ціну 10.00 дол., посилаючи замовлення на адресу «Нових Днів».

Наклад обмежений!

РЕЦЕНЗІЇ — ОГЛЯДИ — НОТАТКИ

Яр СЛАВУТИЧ

СОКОВИТІ ПІЗНІ ГРОНА

(Друкується скорочено)*

Останнім часом поширюється думка про помітне сповільнення чи навіть зникання українського літературного процесу поза Україною. Воно й так, і ні! Найстарші з нас потроху відходять із цього світу, а з нового покоління беруться за перо лише одиниці. Однак треба занотувати надзвичайно цікаве явище: перед відходом у старших поетів спалахує таке полум'яне багатство, що залишає щедрий жар на довшу мету. Для прикладу взявши, Микита Мандрика вже в поважному віці, верстаючи вісімдесятку, написав свої найкращі вірші, даючи українській літературі своєрідні теми, оригінальні метафори, свіжі епітети.

У світовій літературі відомий випадок, що Жозе-Марія де Ередія, французький поет-парнасець, на схилі віку видав одну-єдину книжку, *Трофеї* (1894), яка принесла йому безсмертя. Смію сказати, що, хоч меншою мірою, щось подібне стається з українським поетом, про якого піде мова. Народився Петро Косенко 1922 р. в родині залізничника. Перед війною встиг закінчити середню школу. Замість продовження студій в університеті, опинився в Німеччині, куди запроторили його як «остарбайтера». 1948 р. він емігрував до Венесуели, де прожив «15 років в абсолютній ізоляції від усього живого й людського» (тут і далі цитати з листа). Вирвався звідти 1963 р. й поселився в США. Заробітки фізичною працею на утримання родини не сприяли літературній творчості. Тому вперше надрукувався він аж на 55-ому році свого життя в журналі *Молода Україна*. Опісля з'явилися деякі його сонети в журналі *Нові дні* (Торонто).

Із наведених відомостей виходить, що літературна діяльність П. Косенка почалась, по суті, також на схилі віку. Але це був тільки зовнішній вияв його творчості. Писав ліричні вірші він «ще в семирічці» і ніколи не переставав віршувати, хоч і ставився до цього «несерйозно». Зате наполегливо вивчав чужі мови... Збагачував наш поет себе не тільки життєвим досвідом, а й знаннями з літературної царини. І ось тепер він видає свою першу книжку «Пізнi грона», добравши до неї виключно сонети. Інші (несонетні) поезії й поеми відкладено на пізніше.

Тематика збірки *Пізнi грона* широка, різноманітна. Багато особистих спогадів про дитинство та юність і молодість, картини з недавньої трагічної доби України, враження від чужини, переосмислювання історичних постатей чи важливих подій минувшини. Навіть є один сонет про загрозу від атомової бомби та кілька про запроданців, що прислужують Москві; з'являються й філософічні роздуми, опрацювання релігійних мотивів тощо. Іноді заблизкочуть іронічні спостереження про людські вади, інвективи на «чортів», трапляються різні гумористичні ситуації. Майже в кожному сонеті відчутний ліричний струмінь, а це додатно риса для такого, як дехто твердить, епічного жанру.

Сонетописання триває в Україні десь від 1830 р., коли з'явився український переклад «Акерманських

сонетів» Адама Міцкевича з-під пера, правдоподібно, Левка Боровиковського. Маркіян Шашкевич, Амвросій Метлинський, Юрій Федькович, Микола Чернявський та кілька інших поетів минулого сторіччя пробували, з різними успіхами, писати в цьому жанрі, але тільки Іван Франко дав такі досконалі сонети, що стали новою віхою в українській літературі. Подібним дороговказом замайорили сонети неокласиків, зокрема М. Зерова та М. Рильського. Отже, П. Косенко мав добрих попередників і знав, у кого вчиться, який саме різновид брати за зразок.

При читанні збірки П. Косенка впадає в око той різновид сонета, що його розробив своєю практичною діяльністю вже згаданий Ередія, якого майстерно перекладали М. Зеров і його молодший брат Михайло Орест...

Щоб краще збагнути особливості типово Косенкової тональності, наводжу його сонет 14:

Оле! Тремтить земля. Кривавиться арена,
Гасає зранений по ній гаками бик,
А надовкіл — бедлам, гістерики і крик,
І переливами могутня кантілена.

Аж ось і матадор: золочені рамена,
Пружиниста хода, в правиці шпада-шик —
Мулєт, багряний плащ і аскетичний лик —
На нього жде давно і слава, і геєна.

Нараз рвонувся бик, налитий люттю вщертъ,
Та спритно шпадою проколений насмерть,
Упав, конаючи, на груди матадора.

Оле! Шаліє плебс: небачений фурор!!!
Реве й біснується розлючена потвора,
Тимчасом, як з биком сконав і матадор!

Після прочитання цього сонета, припускаю, не в одного читача холонутиме кров у жилах. А слівце «Оле!», вжите на початку й наприкінці, додає типово еспанського колориту для цього шедевра, під яким, гадаю, підписався б і сам М. Зеров.

Погляньмо тепер на інший сонет — із сучасного життя в Україні під радянським устроєм:

Гримає театр, буяє в шалі несумірнім
У хрипі пузанів і їх помпезних краль.
Їх тішить дивне диво — молодий скрипаль
Звивається, горить в рондо шаленно-спірнім.

Іще один пасаж і в сі-бемоль чарівнім
Завмер музика. Вмить чудова пастораль
Знялася з чуйних струн і полетіла вдаль,
Навіки в просторі згубившись неозірнім.

Спускається завіса, скрипка замира,
Німіє зала. Раптом — браво! біс! ура!
Та чародій вже зник. Шкода його шукати!

В гірких сльозах він біг на самий край землі —
У нього з голоду померла вчора мати
У товстунами пограбованім селі.

Сонет шістдесятій, щойно зацитований, такий же майстерний, як і наведений чотирнадцятий. Та ж сама суто косенківська тональність. Навіть відмінкова одноманітність рим у катренах не відчувається — можли-

UKRAINIAN Credit Union

Українська Кредитова Спілка

**«Ваші вклади та позички
в чужих фінансових установах
збагачують їх власників
і не дають ніякої користі
українській справі»**

**Ваші вклади та позички
в українській кредитовій кооперації
збагачують українську громаду
і допомагають
українській культурі»**

Користайте з наших фінансових послуг

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777
1093 Ottawa St., Windsor	256-2955

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

**ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ**

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

**БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!**

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2126 Telex: 06-984797

Инж. ЮРИЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного засягу. ● Виконує всі фази планування, будови і перевірки більших індустріальних проєктів у Канаді, США та в інших частинах світу.

во тому, що сонет навантажено значливим, трагічним змістом...

Вчитуючись у мову нашого поета, треба підкреслити, що вона дуже добра, соковита, народна, багата на типово-українські вислови, напр., «не жив, а колотився вік» (сонет 148). Вражають уяву своєрідні афоризми: «Не плач за колоском, коли згоріло поле!» (28). Тут і звукова організація просто чудова: п'ять латеральних звуків дібрано з витонченим смаком.

Звукова організація фрази, рядка та строфи, як і всього твору, — важлива передумова до створення краси вислову. Отже, не тільки глибокий зміст, а й гарне, природне звучання! Від Косенкового таланту маємо повне право вимагати цієї кропіткої праці. Тим більше, в наших умовах, коли навіть талановиті поети халтурять, не бажаючи потрудитися, пошліфувати свою творчість...

Високо оцінюючи непересічний успіх автора *Пізнích грон*, безумовно значне літературне явище української літератури не лише на Заході, а й в Україні, не можна не висловити ще кілька застережень. Дієслівні рими зустрічаються в нашого поета надто часто, не виконуючи такої ролі, як у сонеті 95, навіть натякають на версифікаційну невправність, яка, щоправда, заперечується сусідніми сонетами. І друге: якщо взяти високий, урочистий тон, то не годиться в сонетному жанрі знижуватись до надто розмовної лексики. На жаль, таке проявляється. Бувають сонети, хоч і добре формально опрацьовані, але без глибокого змісту. Зрідка проскакує надмірна дидактичність, із метою «збудити до життя байдужих і послуних» (сонет 99).

Творчість П. Косенка, засвідчена у *Пізнích гронах*, і деякі інші нечисленні книжки тутешніх авторів рятують українську літературу поза Україною від закидів у сповільненні чи навіть у зниканні нашого літературного процесу, про що згадано на початку статті. Тепер уже йде мова не про кількість, а про якість — перша зменшилась, а друга зросла. Книга П. Косенка виходить у світ, коли модернізм на Заході безупинно вивірюється, усе частіше й частіше лунають голоси про потребу повернення до класики, осучасненої осягами нашого віку. Тому не один читач, ознайомившись із цим виданням, задумливо промовить: «Ще є порох у порохівницях!» Очевидно, це будуть слова кваліфікованого читача поезії, твореної в куванні, вивіреної віками, вільної від проминальних мод і навмисне шокувальних тенденцій, що трапляються в нашій поезії на Заході.

*Ця стаття в повному обсязі розміщена у книжці *Пізні грона*, яку можна набути у вид-ві «Славута» в Едмонтоні. — Ред.

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ ПОСЛУГУ
СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИЯТЕЛЯМ,
ПЕРЕДПЛАТІТЬ ДЛЯ НИХ ЯК ПОДАРУНОК
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

НОВІ ВИДАННЯ ВОЛИНИ

Про діяльність Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь» у Вінніпезі вже не раз писалося на сторінках нашої преси. Також час-до-часу подається в пресі про їх видавничу діяльність, яка до кінця 1990 р. охоплює 57 назв різних творів, як з ділянки волинознавства так і з історії та культури України взагалі.

Тут годиться відзначити, що крім книжкових видань Інститут Дослідів Волині і Товариство «Волинь» видали 16 збірників «Літопису Волині», 24 зразків історичних поштових марок, 6 зразків історичних карток-поштів і 8 зразків різдвяних карток.

Не будемо називати всіх видань, що їх вище згадані інституції видали за 41 рік свого існування. Хто хоче про це знати, може довідатись з найновішого каталога видань, що появився в 1990 р. й який можна замовити в Товаристві «Волинь».

У цьому огляді хочемо згадати лише ті видання, що були видані чи перевидані в минулому (1990) році, а цими виданнями є:

Митрополит Іларіон: ТРИРАМЕННИЙ ХРЕСТ зо скісним підніжком — національний хрест України. В цій праці відомий наш учений і богослов митрополит Іларіон, на підставі багатьох джерел доказує, що «трираменна форма хреста зо скісним підніжком появилася в Україні досить рано, а з бігом часу все ширилася і зростала, глибоко входячи до церковного і народного життя,... а з 1569 року, з часу сильного впливу польського католицизму, зацпилася форма **трираменного** хреста зо скісним підніжком, щоб відрізнити його від хреста католицького...»

«З бігом віків трираменний хрест зо скісним підніжком став українським національним хрестом, особливо на землях Західної України, глибоко ввійшовши до всього народного життя, і став прапором проти винародовлення. Такого хреста намалював і Т. Шевченко на церкві Б. Хмельницького...»

«Трираменний хрест зо скісним підніжком, як видно з тих численних малюнків, що вміщені по українських стародруках, панує по всіх українських землях, а тому це хрест соборний український з найдавніших часів аж до сьогодні...»

Про це свідчать і всі ті матеріали-джерела, що подані в цій книжці митрополита Іларіона, яка є дуже актуальною саме в теперішній час, коли знову приходить відродження церковно-релігійного і національного життя в Україні.

Книжка має 100 сторінок друку і 43 ілюстрації. Ціна її 10 дол.

Другою книжкою перевиданою вищезгаданими інституціями є мовознавча праця **проф. Івана Огієнка: НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: Система українського правопису** — Популярно-науковий курс з історичним наświetленням. Ця праця була видана в Варшаві ще в 1927 році і наклад її скоро розійшовся, а попит на неї був великий. Тому її тепер перевидано, бо правопис і словниці за цей час мало змінилися, а проф. І. Огієнко подає в цій своїй праці історичний розвиток української мови та правопису, як вони ступнево розвивалися, а також те, як західно-українська мова розвивалася рівнобіжно з мовою в наддніпрянській Україні.

В передмові до цієї книжки проф. І. Огієнко подав, що «в українським культурнім житті немає, здається, другої такої ділянки, як правопис, де б стільки сперечалися та не погоджувалися...» І тому далі Автор підкреслює, що «випускає цю книжку як першу спробу повної системи українського правопису з історичним освітленням...»

І ми думаємо, що з цієї праці скористають учителі українських (рідних) шкіл, студенти українознавства, а також усі ті, що цікавляться українською мовою та правописом.

Книжка має 216 сторінок, а ціна її 15 дол.

Третім виданням волинян є праця **Ф.Ф. Онуфрійчука ЗА ПРАВОСЛАВНУ КОЗАЦЬКУ УКРАЇНУ**. Книжка має п'ять розділів: **Поділ Християнських Церков і устрій Православної Церкви; Від початків хрещення Українського народу до XVII століття; Українська Православна Церква під час Литовсько-польського панування; Берестейська Унія і 1000-ліття хрещення українського народу і Епілог — Князь Володимир і хрещення Русі-України.**

Працю «За православну козацьку Україну» було видано напередодні 1000-річчя Хрещення України, а тому, що 1-ий наклад її дуже скоро розійшовся, минулого року вищезгадані інституції волинян перевидали її.

Кожний українець повинен цю книжку прочитати, щоб бути ознайомленим з історією наших церковних відносин.

Книжка має 60 сторінок друку і 19 ілюстрацій українських святинь та церковних діячів обидвох наших віровизнань. Ціна книжки \$10.00.

Четвертим виданням Інституту Дослідів Волині і Т-ва «Волинь» в 1990 році є науково-популярний збірник волинознавства **«ЛІТОПИС ВОЛИНІ» ч. 16**, який має 36 статей, більшість з них з Волинознавства. З цього збірника, як із згаданих попередніх збірників «Літопису Волині» можуть користати науковці-дослідники, а також і звичайні читачі, які знайдуть на сторінках цих збірників цікаві спогади, історичні та літературні нариси, передання цікавих легенд, чар старовини, яка дихає на нас своїм українським духом. Десятки авторів діляться з читачами своїми переживаннями і глибокими враженнями та ставлять перед читачем велику галерею постатей з минулого волинської землі і сучасності.

Вважаємо, що «Літопис Волині» переходить особисті зацікавлення волинян, ним повинні цікавитися всі ті українці, які цікавляться історією і культурою всіх українських земель, що творять нерозривну цілість нашої батьківщини України.

ПОДАРУЙТЕ ІМ АВТО

За посередництвом фірми ЛАДА КАНАДА Інк. тепер можете купити або подарувати своїм рідним і приятелям на Україні новий автомобіль прямо з Запорізького або Луцького автозаводу!

Великий Запорізький автозавод ЗАЗ виробляє понад 100,000 легкових автомобілів річно та всі запасні частини для них. Від часу появи перших мініавтомобілів марки «Запорожець» в 1960 році, до нинішньої модерної комфортабельної ТАВРІЇ ЗАЗ-1102 (з передньою передачею) пролягла довга дорога постійних технічних удосконалень.

ЦІНА \$6996.00

1790 ALBION ROAD, REXDALE, ONTARIO M9V 4J8
Tel.: (416) 748-2100 Fax: (416) 748-2107 Telex: 06-989241

**В НАС ВИ ТАКОЖ МОЖЕТЕ ЗАМОВИТИ ТАКІ АВТА ЯК «ЛАДА», «НІВА», «САМАРА»,
ЩО БУДУТЬ ВИДАНІ В ЛЕНІНГРАДІ.**

ЦІНА \$5994.00

Крім нових авт типу ТАВРІЯ, наша фірма доставляє також спеціально сильні автомобілі (джіпи) Луцького заводу ЛуАЗ-969А, з передачею на всі чотири колеса, що достосовані до перевезення пасажирів і тягарів по нерівних полях і дорогах.

Ці автомобілі вповні перевірені, забезпечені від ржі, гарантовані, економічні і недорогі!

Обіцяємо доставку напротязі двох місяців прямо з заводу!

За повнішими інформаціями телефонуйте, пишіть, або зголошуйтеся на таку адресу:

LADACANADA INC

У збірниках «Літопис Волині» дуже часто друкується матеріяли і про сусідні з Волинню регіони — Полісся, Підляшшя і Холмщину. Тому рекомендуємо ці видання читачам, бо вони гідні нашої уваги.

П. Данилюк

Число 16 «Літопису Волині» має 160 сторінок і 19 світлин та ілюстрацій. Ціна \$15.00.

Всі вище згадані книжки а також деякі зразки історичних карток і марок (значків) замовляти, пишучи на адресу:

RESEARCH INSTITUTE OF WOLYN
P.O. BOX 606
WINNIPEG, MAN., CANADA
R3C 2K3

Іван ЛЕПША

ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА

До родоводу українських національних гімнів.

Торік у Києві було утворено Республіканську асоціацію українознавців, що є складовою Міжнародної асоціації українців. Організаційне зібрання в своєму документі відзначило:

«Трагізм феномена української культури полягає у тому, що в давні часи вона двічі втрачала свою духовну еліту: під час шляхетсько-польської експансії у XVI столітті (польонізація українського боярства) і в період поступової ліквідації автономії Лівобережної України у XVIII столітті (русифікація української шляхти). Кожного разу ця втрата хоч і не вела до цілковитого зруйнування традиційної української культури — надто сильними були народні джерела, — але все ж відсувала її на задній план, припиняла появу рис вторинності, провінційності».

І далі:

«У повоєнний час українське мистецтво виявляє такі перспективні тенденції, які дають підстави говорити про початок нового піднесення. Поряд з активною участю в революційних процесах, що відбувалися в країні, всебічно реалізується досягнення і засвоєння мистецької спадщини народу. Ведеться енергійна робота щодо консолідації культурних сил нації. Стрімко розвивається наука. Але вже в 30-ті роки українська культура зазнає третього припинення. В часи сталінщини і брежнєвського застою її знову заганняють у глухий кут провінційності».

Тож чи можливе четверте відродження української культури?

Час, що стрімко проминув після утворення Республіканської асоціації українознавців, potwierдив: так, четверте відродження української культури можливе. Яскраві свідчення тому — бурхливе зростання народної активності у всіх сферах життя України, в тому числі і культурницькому поступі. Вже діє в республіці закон про державність української мови, набрав сили Народний рух України за перебудову, чия діяльність, нарешті, офіційно визнана бюрократичним апаратом, ширить свої справи Товариство української мови ім. Т. Шевченка і

екологічне товариство „Зелений світ“... Усі ці об'єднання, що згуртували величезні народні маси, є по суті не тільки народними, а й національними. Тому останнім часом виникла глибока зацікавленість громадськості до такої часточки національної культури, як пісні-гімни, що свого часу вели до спільної мети українську громаду, проте в часи застою геть замовчувалися. І не тільки самі пісні, а й їхні творці — поети й композитори.

Ця розвідка — одна з перших спроб назвати і пісні-гімни, і їхніх авторів.

Гімн, як відомо, — твір, що прославляє і вшановує народ, державу, окрему організацію, високу ідею, агітує за цю ідею, згуртовує навколо неї широкі народні маси. На Україні пісні-гімни відомі ще з часів запровадження християнства. Проте гімни в сьогоdnішньому розумінні з'явилися на планеті пізніше. Музикознавці твердять, що першими з них були гуситські пісні чехів, потім — „Марсельеза“ й „Інтернаціонал“ французів.

Перший український національний гімн народився в середині XIX століття. Щоб зрозуміти, чому серед народів СРСР першими створили пісню-гімн українці, варто бодай побіжно поглянути на сторінки історії України. Звернімося до свідчення відомого історика Миколи Костомарова. В нарисі „Малоросійський гетьман Зіновій-Богдан Хмельницький“ автор твердив:

«Польське право передавало хлопа в беззастережне розпорядження його пана. Зрозуміло, що таке становище не могло бути приємне ніде, але там, де народової не було ніякої змоги вирватися з неволі, він терпів, з покоління в покоління звикав до своєї долі такою мірою, що переставав і помишляти про іншу. В Україні було не так. Тут народ мав багато спокус для здобуття волі. Перед очима він бачив вільний стан, що складався з його ж братії, по сусідству розкинулись дніпрові острови, куди можна було втекти від тяжкої влади; нарешті, близькість татар і небезпека татарських набігів привчали українського жителя до зброї; самі пани не могли заборонити своїм українським хлопам мати зброю. Таким чином у південно-руському народі підтримувався бадьорий бойовничий дух, не сумісний з рабським станом, на який його прирікав польський суспільний лад».

Однак вільний стан — тобто Запорозьку Січ, зруйнували війська не польські, а царської Росії, котрі виконували волю самодержиці Катерини II. Та український народ не забув дніпровської вольниці, він зберіг її в баладах, думах і мріях, відтворив серцями Тараса Шевченка, Миколи Гоголя та Семена Гулака-Артемівського в поезії, прозі та музиці. І мрія жила в серцях українців. Коли ж горезвісний валуєвський указ про те, що українська мова «не існувала, не існує і не може існувати» набув сили, центр народного поступу-мрії перемістився до Львова, де під крилом Наукового товариства ім. Тараса Шевченка тривав національний науковий, політичний і культурницький рух. Саме тому перший національний український гімн народився в Галичині.

Тим першим гімном стала пісня Івана Гушалеви-
ча (мелодію пізніше гармонізував Денис Січинсь-
кий) „Мир вам, браття“.

«... Його перший виступ був дійсно тріумфом,
— писав Іван Франко про Гушалеви-
ча. — Постала
ся пісня, що сталося 1848 року, немов девізом ру-
синів, їх національним гімном, здобула собі відразу
широку популярність, була навіть окремою карт-
кою видана і роздана в Празі руською делегацією
на слов'янський з'їзд іншим представникам
слов'янства».

Разом руки собі даймо
І як браття, ся любім.
Одні другим помагаймо,
До одної цілі йдім.

Про ці рядки гімну Франко твердив:

«Оце писав руський поет у цвітні чи в початку
мая 1848 року, в пору, коли весь світ кипів і хви-
лювався, коли кожний день приносив новини про
революції, перевороти та розрухи, коли селянство
завдяки не мирові, а революційним бурям входило
в нову фазу свого життя».

І далі:

«Що то за секрет був у тім вірші, що він від пер-
шого разу трафив до серця галицьким русинам і
зробився на довгі роки, на цілі десятиліття їх на-
ціональним гімном, майже аж до появи „Який-то
вітер шумно грає“ та „Не пора“.

Сам Франко й відповів на це запитання, вказа-
вши, що поет, «опинившись серед бурі 1848 року,
оказався навіть віщуном», бо створив хоч і не
вельми досконалий, проте щирий вірш, який за-
кликав українців до єднання і борні за високу мету.

Проте після написання Іваном Франком пісень-
гімнів „Який то вітер шумно грає“ та „Не пора“
твір Івана Гушалеви-ча почав звучати рідше. Влас-
не, як і перший гімн Франка. Зате пісня-гімн „Не
пора“, музику якої скомпонував Денис Січинський,
одразу ж набула популярності по всій Україні,
адже автор закликав «не пора москалеві й ляхові
служить». Москалями ж, як відомо, називали на Лі-
вобережжі великоросів, під цим прізвиськом вони
увійшли в літературу, інші види мистецтва; ляхами
— визискувачів Лівобережжя. Звичайно, йшлося
не про трудовий люд Росії та Речі Посполитої, ко-
трі, як і українці, гнули спину на багатіїв, а про
правлячу еліту країн, котрі не давали змоги вільно
розвиватися українській економіці, освіті, культурі.

До слова, геній Івана Франка ще тоді передрікав,
що в боротьбі за волю можуть виникнути непоро-
зуміння й між окремими групами населення Украї-
ни, написавши:

Не пора, не пора, не пора
В рідну хату вносити роздор.
Хай пропаде незгоди проклята мара —
Під України єднаймося прапор.

Чи не актуально звучить це нині, коли точаться
на Україні суперечки між греко-католиками та пра-
вославними за храми, коли звучать на мітингах за-
надто войовничі заклики екстремістів?

Декляративно близький до гімну „Не пора“ твір
поета Гаврила Гордого та композитора Осипа Ки-
шакевича „Не плакати нам“. Ті ж, що й у Франка,
закиди у бік ляхів та москалів, той же заклик боро-
тися за вільну Україну. Щоправда, народні маси
поет озирає, наголошуючи на споконвічному
вільнолюбстві українців. Проте, порівняно з текс-
том Івана Франка, вірш Гаврила Гордого еклектич-
ний, часом навіть геть невправний.

Осібні стоять в музикознавстві й історії пісні-
гімни „Я русин був“, „За тебе, Україно“ і „Для те-
бе, Україно“.

Перший належить перу закарпатського українсь-
кого педагога, письменника і громадського діяча
Олександра Духновича. Літературознавець І. Піль-
гук у передмові до колективної збірки „Письмен-
ники Західної України 30-50 років XIX століття“
вказував:

«Його патріотичні вірші пройняті любов'ю до
народу. Тому широкого визнання набули рядки
його поезії „Вручання“.

Поезії, короткий варіант якої став пісню-гімном
русинів. На жаль, автор музики не встановлений.
Як і іншої пісні-гімну цього ж автора — „Подкар-
патські русини“. Судячи за стилем віршописання,
автор походив з лемківської родини, адже лемки й
нині звуть себе русинами. Текст пісні стосується не
лише підкарпатців, а й емігрантів, котрі тужать за
рідною домівкою.

Дві інші пісні цієї групи — суто емігрантські. З
ними автор цих рядків знайомився з особливим на-
строєм, адже наближається відзначення і урочої, і
трагічної водночас для українців події — 100-річчя
від дня початку еміграції з України в Канаду.

Перші заробітчани з України виїздили в Європу,
США та Канаду, сподіваючись, що нова земля
стане для них вітчизною лише тимчасово, що не-
вдовзі Україна покличе їх додому. Про це ж і спі-
вали вони на гуртових зібраннях у піснях-гімнах.

(Далі буде)

ДЕЛЕГАЦІЯ УКРАЇНИ В ООН УПЕРШЕ ВИСТУПИЛА ПРОТИ СРСР

На засіданні Комісії Організацій Об'єднаних Націй для
справ оборони прав людини в Женеві делегація України
вперше виступила з гострою критикою Радянського Со-
юзу за те, що союзний уряд застосував військову силу у
Прибалтиці.

Представник України Володимир Василенко заявив на
засіданні, що виступ Москви у Вільнюсі і Ризі суперечить
усім нормам міжнародного права і становить серйозну
загрозу не тільки для суверенних республік Прибалтики,
але й для всього світу.

Виступ В. Василенка — це одна з перших ознак, що
Україна рішена боронити й свою недавно проголошену
суверенність від зазіхань імперського московського центру.

НОВІ ВИДАННЯ ПРО СПРАВУ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

Німецький журналіст і публіцист Ганс Петер Рульман загостив до організації АНЧЕЙН (Український Краєвий Дослідний Центр і Інформаційна Мережа) і взяв участь в зустрічі з громадою Ньюарку. Він є автором двох книжок про справу Івана Дем'янюка, яку особисто досліджував у різних німецьких архівах.

З нагоди публікації його найновішої книжки про Югославію, що появилася в Німеччині, Г.П. Гульмана запросила до США хорватська емігрантська група на публічні виступи. В книзі, що має наголовок: «Krisenherd Balkan: Jugoslawien Zerbricht» («Балканське вогнище криз: Югославія розпадається»), автор представляє образ тої країни під диктатурою маршала Тіта аж по останні місяці його влади.

Інші книжки Рульмана є: «Лех Валенса» і «Чи Комунізм дасться зреформувати?» В додатку до його публіцистичної праці Ганс Рульман провадить пресову агенцію в справах Східної Європи.

Знайомство АНЧЕЙН з п. Рульманом почалося в 1987 році, коли він написав свою першу книжку про справу Івана Дем'янюка, яку АНЧЕЙН переклала і опублікувала по-англійськи. Основою для тої книжки були досліді Рульмана в німецьких архівах; ті досліді привели автора до висновку, що І. Дем'янюк не був вартівником в нікому таборі в часі, коли нацистський режим провадив акцію нищення жидів.

Книжка, якої заголовок є «Жертва Голокосту» (Victim of the Holocaust) була видана АНЧЕЙН накладом 7 тисяч примірників в 1987 і розіслана в 1988 році журналістам, законодавцям, членам урядів і ін. Це масове розповсюдження книжки було зроблено під час судового процесу І. Дем'янюка в Ізраїлі. АНЧЕЙН розіслала цю книжку також між українську громаду, щоби стимулювати збірку пожертв на правну оборону Дем'янюка. В той час «Жертва Голокосту» була єдиною публікацією про справу Івана Дем'янюка, але не викликала зацікавлення в українській громаді і пресі. Дуже мало українців закупило цю книжку (ціна \$5.00), а українська преса не подала рецензії і не коментувала її. Натомість досить помірковано відгукнулися ізраїльці, а група консервативістів в США є постійним покупцем цієї книжки.

При кінці 1988 року, Рульман видав другу книжку під назвою «Справа Івана Дем'янюка» («Der Fall Iwan Demjanjuk»), яка мала ширший обсяг. Однак, ця книжка не перекладена на англійську мову. Під час судового процесу, інші автори зацікавилися і почали писати про цей надзвичайний випадок.

Одною з кращих книжок про справу Дем'янюка було дослідження написане голландським психологом д-ром Вагенааром в 1988, який також свідчив як експерт — на запрошення оборони — на судовім процесі Дем'янюка. В своїй книжці д-р Вагенаар наводить безліч прикладів судейських порушень в ізраїльським суді і порушення основних засад перепитування свідків під час процесу.

Джеймс МкДоналд також написав книжку про Дем'янюка, «Джан Дем'янюк Правдива Історія» («John Demjanjuk The Real Story»), яку опублікував на початку 1990 року в Амана Букс видавництві. В книжці п. МкДоналд оповідає суб'єктивно про свій особистий досвід і участь у обороні Дем'янюка в ролі асистента Марк О'Коннора, попереднього оборонця Дем'янюка.

Під час судового процесу в Єрусалимі, на залі були присутні кожного дня суду два сталі обсерватори і звітодавці:

Йоан Онужек і Том Тайхгольц. Йоан Онужек, якого заангажувала АНЧЕЙН, обсервував і звітував перебіг процесу до «Свободи» і до «Українського Тижневика» і обіцяв згодом написати книжку на тему єрусалимського суду Дем'янюка. Книжка, яку Онужек обіцяв написати про процес Дем'янюка, і задля написання якої він був спроваджений АНЧЕЙН-ом до США в 1988 році ніколи не була написана.

Том Тайхгольц, якого найняли жидівські американські організації, опублікував свою книжку кілька тижнів тому під назвою «Процес Івана Грізного: Держава Ізраїль проти Івана Дем'янюка» («The Trial of Ivan the Terrible: State of Israel vs. John Demjanjuk») видавництва Сейнт Мартин Прес. Ту книжку прихильно зрецензували в «Нью-Йорк Таймс Бук Рев'ю» Елі Візель і Алан Дершовіц.

Едвард Нижник, голова фонду оборони Дем'янюка вже п'ять разів виступив на телебаченні у формі дискусії з Тайхгольцом про брехню і перекручення фактів, які Тайхгольц написав у своїй книжці.

Дві книжки Рульмана і книжки Вагенаара, МкДоналда і Тайхгольця творять п'ятку книжок, написаних дотепер про справу Дем'янюка. Це свідчить про велике зацікавлення справою Дем'янюка серед авторів, публіцистів і видавців, хоч деякі ще чекають на завершення справи перед тим як будуть писати.

Але хоча ця справа заторкує українця і хоч історію українського народу під час Другої світової війни спотворено на судових процесах Дем'янюка в Америці і в Ізраїлю, ані один українець — історик чи експерт цієї доби — не зізнавався про перебіг подій сорокових років у східній Європі під час судів Дем'янюка, ані не написав на цю тему книжки.

З цього виходить, що ми на ласці чужинців, як приходить писати про контрверсійну справу Дем'янюка, або цікаві події на тлі вісімдесятих років — доби занепаду соціалізму і комунізму та гри таких держав, як Америка, Радянський Союз і Ізраїль і їх ставлення до українців в Україні і в діаспорі.

Незалежно від нас, справа Дем'янюка добігає кінця. Йорам Шефтель, адвокат-оборонець подав відклик вироку смерті Дем'янюка до найвищого суду Ізраїлю. Знайшлися нові документи і свідки, які доказують, що «Іваном Грозним» був Іван Марченко, а не Іван Дем'янюк. Є дуже добрі причини для оптимізму. Але ще треба грошей, щоби заплатити адвокатові і видатки пов'язані зі справою.

Пожертви можна посилати до АНЧЕЙН, UNCHAIN — Legal Fund, Box 300, Newark, NJ 07101; вашу пожертву для АНЧЕЙН можете відтягнути від податку — номер 22-2721360.

Божена Ольшанівська

ПОВІДОМЛЕННЯ РУХУ

Згідно рішення керівництва Руху, представляти Рух за кордоном і отримувати матеріальні цінності можуть лише особи, які мають повноваження за підписом І. Драча або М. Горніня. Інші члени Руху (зокрема і керівники), які перебувають за межами України є особами приватними і не представляють Народний Рух України.

Просимо утриматися від передачі матеріальних цінностей особам без повноважень.

Заступник Голови Руху
М. Пороський

ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ

Р. Володимир — «Манівцями» — повість.
Видавництво Ю. Середяка, 248 стр., 1989.
Портрет.

Р. Володимир — це псевдонім д-ра філософії Романа Кухара — плодovitого українського поета, письменника та історіософа, якому недавно сповнилося 70 років його трудолюбивого життя. Крім 12-ти збірок поезій, його перу належать також такі солідні твори, як «Прощавай, минуле!», «Нація на світанку» та історична повість «Андрій Первозваний» — «перший у нашій літературі твір широкого полотна, що побудований на задокументованих даних цього історичного періоду про нашу християнську спадщину».

До часу відходу на пенсію в 1985 р. д-р Р. Кухар працював викладачем іноземних мов в університеті м. Гейз, штат Канзас.

У своєму вступному слові до книжки він пише, що «у книжці автор бажає привернути загальну увагу до гайнованої вартості одиниць, що пропадають невпізнаними й невикористаними серед несприятливого клімату збайдужілого до якісних одиниць стандартного загального мірила... У творі зображено не якийсь випадковий, а насправді дійсний тип персонажів, що їх доля закинула між чуже, неспівмірне до їхнього походження середовище, проте не збавила їх стійкості свідомих власної гідності людей»...

Таким у повісті є Радомир Прісний. Подібно до більшості наших скитальців, Радомир не тільки не маючи якихось упереджень до нової країни поселення, але, навпаки, будучи вдячним, що йому, чужинцеві, було дозволено тут поселитися мріяв лише про одно: знайти спокійний «притулок» де б він із своєю родиною міг почувати себе вільною людиною, одночасно плекаючи свої рідні традиції.

Але чим довше проживав Радомир в Америці, тим більше він відчував себе чужим у новому оточенні. Спочатку йому не сподобався аж занадто змеханізований побут автохтонів: без машини (авта) нібито нігде тут не можна обійтися. Навіть за ріг вулиці — та й то «конче» їм треба тут користуватися машиною! «Та пощо ж нам Бог дав ноги, добрі люди, коли ви їх занедбуєте непотрібними автомими роз'їздами!» — міркував він.

Не могло подобатися нашому вчорашньому скитальцеві також і те, що багаті в цій країні стають ще багатшими, а бідні, навпаки, — ще біднішими. Гроші тут стали найвищою мірою вартості! За гроші продадуть усе...

Не тільки Радомир, але також його син Денис знаходив дуже мало спільної мови із своїми ровесниками. «Що, власне, я маю спільного з ними, — питав себе Денис. — Вся їхня гутірка обертається здебільшого навколо якогось нового моделю авто-

мобіля або футболу. Для них же спортові видовища — це альфа й омега розваги кінця тижня»...

Сучасна Америка, на думку Радомира та Дениса, нагадує стародавній Рим з часу занепаду, коли лише криваві гри гладіяторів втішалися загальним зацікавленням і розбуджували звірячі пристрасті. Який вихід? Що робити? Про повернення на рідну батьківщину, яка й далі стогне під чоботом окупанта, звичайно не могло бути жодної мови.

І Радомир знайшов вихід. Аби зберегти свою національну ідентичність і остаточно не розплистися в матеріалізмі, бейзболізмі і взагалі примітивізмі, треба десь тут у ще не перелюдненій місцевості розбудувати свій власний етнічний осередок. Поселившись сюди, наші люди лише в таких ізольованих осередках будуть спроможні плекати свою власну традиційну культуру, мову, побутові традиції і т.д. Адже якщо аміші чи меноніти з метою збереження своїх традицій змогли створити такі осередки, то чому ми, українці, не можемо здобути цього? Ці осередки стануть для нас свого роду вимірюною «малою батьківщиною» в середині чужого терену.

На жаль, «не так сталося як жадалось»... Жодної «малої батьківщини» в Америці Радомирові побудувати не вдалося. Про деталі не будемо тут писати читачі зможуть про це самі довідатися з книжки. Реальна дійсність та обставини життя виявилися набагато сильнішими аби їх можна було перебороти.

Книжку можна набути звертаючись на адресу:

Dr. Roman Kuchar
2402 Canal Blvd.
Hays, Kansas 67601, USA

НОК УКРАЇНИ

22 грудня створено Національний олімпійський комітет України. Асамблея його засновників проходила в Києві, у конференц-залі Київського інституту фізкультури, у ній брали участь керівники республіканських федерацій з олімпійських видів спорту, представники спортивних товариств та відомств з областей, народні депутати УРСР. Прийнято Статут НОК республіки. У ньому, зокрема, зазначено, що НОК України — самостійна громадська організація, яка діє у відповідності з положеннями Олімпійської хартії, Конституції УРСР та Декларації про державний суверенітет України, має на меті розвивати й зміцнювати олімпійський рух в республіці, розширювати міжнародний обмін цінностями національної культури. Президентом Національного олімпійського комітету України обрано дворазового олімпійського чемпіона Валерія Борзова — нинішнього голову Держкомітету УРСР у справах спорту, фізичної культури та молоді. Як підкреслювали учасники асамблеї, українські спортсмени завоювали на Олімпійських іграх понад 160 золотих нагород. Україна нині, якби виступала самостійною командою, посідала б п'яте (чи шосте) місце в міжнародній класифікації. Водночас тверезо визнавалося, що наврод чи варто сподіватися на реальність вступу Національного комітету України в МОК до Олімпіади-92 у Барселоні, отже, йдеться про наступне олімпійське п'ятиріччя.

Ганна ЧЕРІНЬ

ЗАХОТІЛОСЬ МЕРЗЛОГО В ПЕТРІВКУ

(Закінчення з попереднього числа)

Місто Скегвей святкує своє століття тринадцять літ — від його початків (1887) до побудови залізниці (1900). Назва індіанська, означає «Оселя північного вітру». Основник міста — 65-річний «емерит»-капітан Вільям Мор, що вирішив прокласти дорогу до Клондайку, де в 1880-х роках знайшли золото... Наплив золотошукачів був величезний. Населення міста зросло до 20,000 — це було в ті часи найбільш залюднене місто Аляски. Сюди ж поверталися щасливі шукачі з мішками золота і прогулювали своє багатство в корчмах із дівчатами сумнівної репутації. А прогос, щодо репутації. Чому розгульні дівчата мають погану славу, а ті, що з ним цю славу мусіли б поділяти, вважаються порядними чоловіками й шукають собі для одруження цнотливу наречену?! Коли вже зникнуть ці подвійні стандарти?! Здається, тепер починають зникати, але не на користь жінкам: раніше чоловіки платили за те, що тепер отримують безкоштовно — бо рівноправність!

В часи «золотої гарячки» в Алясці рівноправ'я не було, але ті жінки, що приїхали заробляти гроші, були в привілейованім становищі. Тому, що жінок, та ще й вродливих, було мало, вони крутили чоловіками, як хотіли, вибирали собі найкращих і найбагатших і покидали їх, як непотрібну шмату, коли кишені спорожніли. Ще й тепер вздовж побережжя стоять старі, оригінальні або підновлені «салони» із усіма парафеналіями.

Але минуло кілька літ, золото вичерпалося, і населення зменшилось до 500 чоловік. Тепер у Скагвеї може 700 мешканців. Влітку тисячами прибувають туристи, з цікавістю споглядаючи пам'ятки не таких уже давніх «диких» часів. Тут відчувається атмосфера голлівудських «Вестерн» фільмів, в котрих всевладний режисер признає, якому акторові бути янголом, а якому — чортом...

В 1900 році була збудована залізниця, що принесла містові славу і заможність. Через Скегвей ішли зв'язки й торгівля з Юконом і канадською Аляскою. Під час I світової війни звідси почалися роботи по побудові Алякського шляху. По війні життя в Скегвеї притихло, вичерпались копальні золота і срібла, і це привело до закриття залізниці в 1982. Проте, в 1978 році була відкрита велика Алякська дорога, туристи прибували автами й кораблями, і в 1989 році стара залізниця запрацювала знов як мальовничий тур до Фразера й назад (18 миль).

Взагалі, мешканці Скегвеї дуже люблять своє місто. Вони горді з свого минулого, задоволені сучасним і оптимістично дивляться в майбутнє, дай Боже так і кожному містові.

Громадяни цього міста не сидять в минулому. У них непогане сучасне! Хто не бував у Алясці, не подумав би, що це місто, не зважаючи на коротке й не завжди сприятливе літо, може зватися «Сад Аляски». А саме

так Скегвей називається! Влітку день триває 18-22 години, сонце сяє, дощів не забагато, і квіти, трави й родина ростуть і родять фантастично. Порічки, чорниці, жовта малина, вдвоє більша розміром від звичайної (тут вона зветься «лососеві ягоди»), журавлина, рабарбар, горох, що досягає 9 стіп, картопля, безголова капуста, салата, буряки, морква, петрушка, цибуля, редька — що ви ще хочете?! Сіють овес і ячмінь, збирають пахуче соковите сіно. Є тут молочарні, курячі ферми. Але головне — квіти. Такі масиви інтенсивних кольорів! Чомусь їх здебільша культивують у висячих кошиках. Певно тому, що їх ще перед початком літа можна посіяти й підгодувати, а тоді винести на сонце. І також можна зняти з гака й заховати від морозу.

Це соняшне місто, ворота в Аляску, дуже популярне. Круглий рік курсують кораблі з Сіетл і Ванкувера. Повітря чисте, цілюще, немає хвороб. Сюди приїжджають лікуватися від малярії. Фотографи крутяться біля співучого водопаду, що біжить з гори в річку Скегвей.

Пора відпливати! Останні знімки робимо вже біля корабля — це вперше за всю мандрівку він міг приплисти до самого берега, і ми самі, без чоловіків, дібралися по трапу до свого тимчасового «дому» і знов сходили на берег. На високих скелях, тут же біля пристані, ціла виставка корабельних граффіті. Їх не потайки вимальовують різні сміливці на вічну пам'ять про себе та свою кохану; ні, кожен корабель, вперше прибувши до Скегвеї, висилає своїх матросів, вони вибирають «полотно», обчищують і вимивають камінь, а тоді малюють емблему й ім'я корабля і дату першої візити.

Ми так поспішали на корабель, а довелося ще довго стояти. Причина? Слабий тиск води, довелося пару годин витратити, поки набрали мінімально потрібну кількість. А води нам потрібно багато! За сім днів корабель спожив понад 1,500 тонн води, в додаток до 2,400 кварт молока, 19 тисяч пляшок різної соди, 10 тисяч пляшок пива, 47 скриньок спирту... Треба було ж чимсь запити 13 тисяч фунтів різного м'яса та незліченну кількість інших харчів...

О сьомій годині ранку ми причалили до чарівного Джуно. Не знаючи як слід історії Аляски, я думала, що столиця названа в честь богині Мудрости Юнони, але справа виявилась комерційною і прозаїчною: в тисяча вісімсот вісімдесятих роках сюди прибули Річард Герріс і Джо Джуно. За два «кводри» тлінг'іт Кові показав їм, де можна знайти золото. Герріс назвав новостворене місто своїм іменем — Геррісбург, але Джуно пізніше переназвав це, перше місто під американською владою, своїм іменем, що й залишилось дотепер. Золото було рушієм Джуно, копальні майже в центрі міста, а також на сусіднім острові Даглес, що двадцять літ був окремим містом, але тепер став частиною столиці. Населення Даглесу не цілком задоволене такою честю, і на згадку своєї самостійности святкують День 4 липня окремо від Джуно.

Чарівна природа Джуно, славетний льодовик Менденгол, що красується всього десять миль від центру, Тонгас національний парк і енергійні мешканці причинились до перенесення столиці з архаїчної Сітки до Джуно. Негативним чинником є те, що Джуно, не має сухопутних шляхів сполучення. Але в Алясці не бра-

кує літаків та човнів, отож, столиця не відрізана від світу.

Своєю площею Джуно — друге найбільше місто Північної Америки (3,108 квадратних миль, більше, ніж Лос Анжелес чи Нью-Йорк). Сюди включені 928 кв. миль льодовиків і 704 кв. миль води, але все одно, навіть сама земля перевищує територію інших міст. Звичайно, забудована й заселена територія Джуно багато менша... Її легко можна пройти пішки. Яке чудове поєднання первісної природи й цивілізації! Як добре вони — покищо — уживаються! Гори, льодовики, мочарі, затоки, острівці, річки і річечки, пахучі дикі квіти і виплекані сади — прекрасна мозаїка. Біля озер гніздяться «ліси» орли, чатуючи на рибу, рябенькі тундранки поважно переходять дорогу; авта терпеливо чекають, поки вся пташина родина безпечно перебереться на другий бік. Це — територія чорних ведмедів, і той факт, що Джуно стало столицею, ніякого враження на них не зробив.

Ведмеді роздирають мішки зі сміттям, шукають і знаходять там поживу — бо тут споживають багато риби й м'яса, а з того лишаються кістки, голови, хвости... Убивати ведмедів не дозволено, але коли той самий тричі навідається в те саме місце, його таки застрілять...

— А що ж ви робите, як стрінете ведмедя?

— Вони не такі вже лихі. Можна на нього крикнути, й він піде геть.

— А якщо не піде?

— Тоді закам'яніти й не рушитися з місця. Він понюхає й піде.

— Ну, треба бути великим сміливцем, щоб витримати. Я б не могла.

— Бо ви не кисле тісто, а чічако... Ану, швидше, ти, одоробло!

Останнє стосувалось не мене, а дикобраза, що не поспішаючи, ще повільніше, ніж тундранка, перелазив дорогу.

В 1975 році побудовано в місті експрес довжиною в 10 миль, і ним ми об'їхали місто, спиняючись у найбільш цікавих частинах.

Що ж, копальні золота досягли вершка продуктивності в 1915 році, а через два роки вода залила три головні з них. Дальші розкопки виявились непродуктивними, настала війна, і остання копальня в Джуно закрилась у 1944 році. З переїздом уряду до Джуно, праця для уряду стала основним заняттям мешканців. З 30,000 населення половина працездатних зайнята урядовими обов'язками, за які платять вдвоє більше, ніж приватні підприємства. Решта населення працює для туристів, вчиться в університеті та навчає студентів, або ловить і обробляє найкращу в світі, покищо не отруєну, алякську рибу. 500 робітників працюють в золотих копальнях на сусідніх островах. Кажуть, що золото ще є в Джуно, власне, в його центрі, але ж не можна закласти шахту в самім серці столиці! Та ще коли вона така прекрасна, як справді Юнона!

Місто охороняє законом всі старі будови — збудовані до 1914 року. Головна вулиця Франклін заповнена крамницями сувенірів. Найбільш купують майки з краєвидами Аляски, але можна купити і грудки щирого золота, які при вас трохи ошліфують і повісять на ланцюжку на шию...

Ідемо до капітолію — він без круглої бані, але з ко-

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ та інші печива випікає Українська пекарня

THE **future** BAKERY
& CAFE

власниками якої є Родина Вжеснебських

— можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel. 368-4235

St. Lawrence Mkt. 366-7259

483 Bloor St. W. 922-5875

2199 Bloor St. W. 769-5020

УКРАЇНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ШРИФТИ

від фірми:

Compu Stream

Наша Українська Фірма з дволітнім досвідом, займається виготовленням різних комп'ютерних програм. Головна спеціальність це українськомовні редакторські програми. Тільки в нас за ціну машинки до писання зможете придбати систему, на якій будете здатні **видавати книжки, журнали, писати статті, листи, тощо.** Український інструктаж включений. Даємо три роки гарантії.

Адреса: P.O. BOX 309, Stn U, Toronto, Ont. M8Z 5P7
Тел.: (416) 726-0455 або (416) 252-8846 Адам Стець.

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

лонами з алякського мармуру. Як і належить, перед капітолієм на лавці спить бом. А може то й не бом? Часто порядні люди як боми виглядають. А через вуличку видно репрезентативну скульптуру бурого ведмедя, що тримає в лапах лосося. Це робота місцевого

скульптора Скіпа Воллена.

В будинку прохолодно і порожньо. На другім поверсі Палата Репрезентантів і Сенат, на третім — канцелярія губернатора, Стіва Ковпера, що доживає останні місяці каденції. Його вже не перевиберуть.

Заходимо в Палату Репрезентантів — двері розчинені, а в невеликій залі — порожні місця.

— А де ж ваші урядники? — питаємо.

Підбігло кілька хлопців — кур'єрів, майбутніх політиків.

— Тепер не урядуюмо.

— А гроші за те платяться?

— Платня йде цілий рік.

Степан був незадоволений, але скоро ми довідались, що законно уряд засідає лише 4 місяці (з січня по травень), а тоді — вакації. Звичайно, в канцеляріях все хтось є, працюють комісії, підкомісії... На дверях окремих кабінетів ласкаве запрошення: «Прошу заходити» (а в середині нікого нема). Дивимось на списки урядовців. Імена здебільша англосаксонські, але є й фінські (Сало, Копонен), слов'янські (Кубіна, Завацкі), німецькі (Шульц, Груссендорф) і півнімецькі (Фінкельштайн).

Бібліотек у Джуно аж дві, одна з них — на міських гаражі. Може не таке вже почесне місце, але зате чудовий вигляд з вікон на затоку.

Їдемо до Менденгол льодовика, що займає простір більший від Род Айленду і набирає 100 стіп снігу щорічно, в той час як вітер сягає швидкості до 200 миль на годину. Але то там, високо, а вниз і не вітряно, й не так уже зимно, так що льодовик відступає, тане... Ті уламки льоду, що падають в озеро Менденгол, всього 30 років віком. Всього!

Серед пахучих смерек і ялівців, на узгір'ї, що виглядає на льодовик, Університет Аляски — Південний Схід. Два інших центри цього університету знаходяться в Кетчікані й Сітці. Хоч ми їх не бачили, тут є 4,500 студентів і 200 викладачів. Тепер, звичайно, всі на вакаціях — ловлять коротке, яскраве літо.

Повертаємось до міста. Нема про що більш розповідати, лишається сидіти й насолоджуватися красою цієї північної столиці. А все ж цікаво: як тут живуть люди, коли все таке дороге?

— Ми полюємо й рибалимо, рибу заморожуємо. Лосось ніколи не надокучає. Збираємо силу-силенну ягід — чудове зайняття для дітей. Тут вищі ціни, але й платня вища. Вчитель на початок заробляє 30 тисяч. Пересічна платня тут однакова з тією, що дістають у Вашингтоні. Але ж і ціни! Будинки в центрі міста коштують пересічно 250 тисяч; за 60 тисяч можна купити стару халупу.

Пристань Аврора повна човнів і корабликів. Тут кожний має як не літак, то принаймні човен. Температура води була в той день 38°Ф., але загартовані юнаки й навіть діти купалися. Один пірнув для нас — ми боялися, що не вирине, а він усміхнувся і сказав:

— Встигли зфотографувати — чи ще раз стрибнути?

На вулицях повно авт і повно людей. Туристів одразу пізнати; вони більш товчуться в крамницях — адже ж кожній дитині, кожному внукові і кожному сусідові щось треба привезти з Аляски. Справа нелегка: треба вибрати таке, щоб було і гарне, і недороге, і щоб не було там налічка «Made in Korea».

Є тут і останнє досягнення цивілізації — мол, а на

нім всюдисущий Мекдоналд. «17 тисяч котлеток продано!» Із Скегвею й Сітки, де цього дива покищо немає, присилають гелікоптери по котлетки і смажену картоплю.

Джуно славне повсюди, і на його красу з'їжджаються такі знані люди як Шірлі Джонс, колишній президент Форд — був тут чотири тижні тому, і героїчний Джон Вейн мав тут свою яхту. Багато слави належить і каплиці з ялинових колод на горбі коло університету — тут відбуваються шлюбні церемонії...

Люди активні: подорожують, не вважаючи на те, що газоліна тут вдвоє дорожча, ніж у Сіетл, танцюють, читають, ходять у театри. Влітку ганяють у м'яча на полі, а взимку — в залі (кошиківка). Ловлять рибу — на премії.

На свято Незалежності, 4 липня, продають дешево «гатдогі» — за 25 центів. В додаток до Дня Незалежності, 5 липня в Джуно святкують іще й «День Звільнення від Залежності» (Independence) — для тих, що покинули або вирішили покинути куріння...

Остання зупинка — Кетчікан. Якщо вам важко вимовити це індіанське наймення, спробуйте подолати назву острова, на котрім лежить це місто: Ревійягігедо — на честь еспанського віцекороля. Повне ім'я того короля не вмістилось би на цій сторінці! Скорочено острів називають Ревійя. Це чудове місто відзначається такими «найями»: це лососева столиця, знаходиться в серці найбільшого заповідника — 17-млн. акрів Тонгас, найбільший у світі осередок тотемів, а також посідає найбільшу в світі фабрику дерев'яної маси. Населення міста — 13,000, не найбільше в Алясці, але місцеві патріоти кажуть, що принаймні тут більше людей ніж у столиці Джуно.

— Як там? — заперечують туристи. — Джуно нараховує 30 тисяч населення!

— Правда, але більш половини населення там — політики, а вони не йдуть в рахунок.

Кетчікан увесь на побережжі. В 1900 році тут було тільки 100 резидентів — переважно, рибалки, що прибули з північної Європи. Вони відігнали в ліс корінне населення острова — тлінгітів і гайдів і помалу розбудовували своє поселення — без золотої гарячки чи великих воєн. Корінним населення вважаються тлінгіти, що жили тут, як вони переповідають, споконвіку.

10 миль від Кетчікану знаходиться Тотем Вайт заповідник, де, один кращий від другого, стоять височенні тотемні стовби. Хоч індіанці міцно вірили в духів і предків, вони не молились на тотемні стовби: це була неписана історія їхнього роду, їх мітологія. Дерев'яні подоби, що сидять одна на одній, це ворон (розумний перемінник), орел (уособлення миру і дружби), вовк-сміливець, ведмідь-силач, кит — також могутнє сотворіння, буревісник — швидкий і безстрашний. Такими індіанці вирощували своїх дітей, але цивілізація замінила ці шляхетні риси підступністю й обманом...

Величезний Тонгас праліс запаморочує. Це — один із північних «дошових» пралісів. Дерев'я всмоктують дощ. Ростуть могутні і здорові. Як довго дадуть їм такими бути?! Адже в цілому світі дерева рубають нещадно, бо людям треба папір, меблі, будинки... Вже дібрались до Бразилії, Скандинавії, Таїланду, не минають і Аляски. В Тонгас пралісі дерева підростають швидко, але то молоді тонкі пагілки, а не міцна, кедрова деревина...

Ганна Черінь на фоні кол. столиці Сітка.

Нарешті, розплідник лососів, Оленяча Гора. Може, не всім відомо, що звичайно лососі живуть в океані, але щороку пливають проти течії до річки, в якій вони народилися. Як це робиться, чи розум їм це диктує, чи якась риб'яча душа, інстинкт, але інакше бути в них не може. Пливають в любовному шалі на вірну смерть, бо випустивши ікру й молочко, риба гине. Маленькі рибки, що виплоджуються мільйонами, мільйонами ж і гинуть від різних морських хижаків, що тільки на них і чекають. Лососі стали вимирати. Проте, в 1878 році на острові Кодіак постав перший розплідник лососів. Ідея була проста: якщо потримати мальків у захороні, поки вони окріпнуть і зможуть принаймні втекти чи заховатися від ворога, лососі зможуть набратися сили, зрости й знову повернутися на «батьківщину». А що ця риба повертається точнісінько туди, де народилася, то вона повертається й до розплідника. 300,000 кого й чіну лососів підрощують тут щороку й випускають в Тихий океан. Більшість повертаються в Кетчіканський ручай.

В розпліднику вирощують і годують мальків цілком науково, гартують їх спершу в півсолоній — півпрісній воді, щоб вони не здохли від соли. Деякі лососі повертаються тільки через 5-6 років, отже, не всіх тягне додому.

Колись Кетчікан був місцем, де просякнуті сіллю рибалки пропивали й прогулювали гроші. Це був центр таверн і домів під червоним світлом. Ще тепер люди на вулицях Кетчікану ходять нетвердо, хитаючись... Але вже є тут неабияка культура: театр балету, два драматичні театри, Музей історії, індіанський заповідник. На свято 4 липня місцева атракція — змагання лісорубів. В Тонгас лісі є 200 кабін, віддалених одна від одної, що здаються за 15 доларів на ніч — без усяких вигод. До них дібратися можна лише човном або гідропланом.

Вертаємося назад, щоб попрощатися з цим найпівденнішим містом Аляски. Вже й не рано, а північне сонце сяє, як і вдень. Ідемо до корабля повз рядів розкішних кошиків з квітами — вони звисають мало не

до землі. Їх в місті 140, догляд і годування їх добровільно взяли на себе міщани.

До побачення, Кетчікан! До побачення, Аляско — велика земле північного сонця!

Які ми раді, що пізнали твій смак!

1990

Репортаж Ганни Черінь про Аляску друкуємо скорочено. Повний текст вийде окремим виданням. — Ред.

СТОЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В БРАЗИЛІЇ

Цього року минає століття від приїзду до Бразилії перших українських поселенців. Цю подію бразилійські українці пригтовляються врочисто відзначити різними імпрезами, концертами тощо.

Важко подати точні дані скільки українців властиво прибуло до цієї землі. В сучасному часі нараховується приблизно 300,000 осіб, з того 200,000 живе в штаті Парана, переважно по таких містах, як: Куритиба, Прудентополь, Нова Україна, УПА, Понта Гросса, Кампо Моврон, Мамбори, Апукарана та інші. Також є українські громади в інших штатах Бразилії: Сан Павло, Санта Катарина, Ріо Гранде до Суль, Ріо де Жанейро, Манаус, Амазонія та Мінас Жерайс. Але вони не такі численні, як у Парана. Майже по всіх містах Бразилії, де живуть українці, є зорганізована Українська Католицька Церква. 80% українців є католики, церкви обслуговують оо. Василияни. При церквах є парафіяльні дома, де відбуваються різні церковні наради, літургійні сходи, вивчають катехизм, молитви тощо. Також при кожній парафії існують молодечі секції, які щомісяця мають свої сходи. Майже всі священники вже роджені в Бразилії.

Українська Автокефальна Православна Церква в Бразилії заснована в 1916 р. В цілій країні є 15 парафій та 6 священників.

Життя піонерів було важке, — непосильна праця, голод, хвороби, брак лікарської опіки, тяжкий етап адаптації. Українцям не було урядової помочі, яку мали інші нації.

Після Другої світової війни масово почали приїжджати нові імігранти, а серед них чимало українців. Деякі нації багато спричинились для розвитку цієї країни і здобули великі успіхи при урядах і в шкільництві. На жаль, серед нашої громади не було успіхів. Щойно в 1985 р. за старанням проф. Володимира Кульчинського Паранський Державний університет запровадив курс української мови. В 1989 р. за старанням депутати Віри Вічимішин нова конституція Парани включає право на навчання етнічних мов в урядових школах. Українську мову тепер можна навчати в урядових школах Парани.

Серед сучасних видатних мистців українського походження, які відзначаються серед бразилійського середовища є такі:

Скульптор Оксана Нарожняк, поетеса Олена Колодій, маляр Михайло Бакун, письменниця Віра Вовк,

письменниці Ольга Мак (живе в Торонто), Марія Мудрик (померла в Торонто).

У Бразилії утворилися різні установи, які мали за завдання плекати українські звичаї, мову й культуру та передати ці знання молодшому поколінню, а серед них утворилися такі організації: ТПУК — Товариство Прихильників Української Культури; «Полтава» — Культурно-Релігійний Центр; «Соборність»; «Просвіта» та інші. В 1985 р. під час приїзду д-ра Петра Саварина — Голови Світового Конгресу Вільних Українців — на його пропозицію створено Українсько-Бразилійську Центральну Репрезентацію, яка об'єднує всі організації, діючі в Бразилії. Головою вибрано д-ра Афонсо Атоннюка.

В 1989 р. завдяки Вірі Вічимишин — посолка провінційного Уряду, — створено Асоціацію Українських Хліборобів, яка намагається допомагати нашим хліборобам у Бразилії.

В державному радіо передаються щонеділі українські програми, які інформують суспільство про сучасні події на Україні і в діаспорі. Програми діють у таких містах: Мандірітуба, Прудентополь, Уніон да Віторія, Сан Павло й Понта Гросса. У Парані також виходять видання українською мовою: «Праця» — католицький тижневик, який видають оо. Василіяни в Прудентополі, «Місіонар» — релігійний журнал католицького обряду, «Цвіркун» — видають отці Василіяни в Куритибі, «Ми ростемо» — видає Асоціація Українсько-Бразилійської Молоді в Куритибі. Серед нашої громади діють також відомі танцювальні ансамблі «Весна» — Ронкадор, «Київ» — Сан Павло, «Веселка» — Прудентополь, «Зоря» — Понта Гросса, «Зірка» — Іраті. Успішно розвиваються й ансамблі бандуристів, які були сформовані завдяки невтомному меценатові українського кобзарства п. Миколи Чорного по різних містах Бразилії.

Росте нове покоління, здобуває вищу освіту, поступово активізується. І є надія, що ця свідомо молодь перебере керму українських громад у Бразилії. Відзначаємо 100-ліття української іміграції в Бразилії, свідомі того, що й на бразилійській землі будемо розвивати українські звичаї, мову й культуру.

Корнелій Шмулик

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В БРАЗИЛІЇ

Спостерігаємо зі сумом, що українська молодь в нашій діаспорі зникає чим раз більше з діяльних рядів української громади. Все таки є одиниці, які активно й енергійно продовжують працю старших і боротьбу за самовизначення українського народу. А це завдяки сильній базі, яку ці одиниці одержали в родинним вихованню від своїх батьків. Наприклад, в Аргентині (Буенос Айрес): Олександр Хам, Олесь Яхно; в Парагваю (Єнкарнасон): Михайло Худик; у Бразилії: Іван Стадник, Павло Михайловичин, Дебора Равлик; у Венесуелі: Наталія Кобирник...

Вертаючись до бразилійського терену, варта більше сказати про одну молоду людину, яка відзначається понад всіма. Його ім'я вже досить знане в українській діаспорі через пресу, до якої часто дописує про життя і діяль-

ність української громади в Бразилії. Це є Корнелій Шмулик.

Юнак Корнелій Шмулик, наймолодший син українських імігрантів Агафії й Михайла Шмулика, народився в 1963 р. в місті Кампо Моврон, провінції Парана. Вже від дитячих років бере участь у громадській праці, виступаючи не раз із доповідями на виставах та академіях.

Переїхавши з батьками до Куритиби, тут також відразу включився до громадської праці. Почав часто дописувати до бразилійської преси на українські теми. Заходами юнака Корнелія Шмулика, куритибський щоденник «Фольа де Куритиба» в 1984 р. упродовж цілого року щотижня поміщував на своїх сторінках українські вісті, під заголовком «Український світ», інформуючи українську спільноту, як і бразилійську, про українські справи.

Коли створився курс української мови при Паранським Федеральним університеті, Корнелій Шмулик почав брати участь в ньому. Закінчивши середню освіту та курс книговодства, вирішив відтак зробити додактовий курс на право при Куритибським університеті.

Спостерігши, що при Хліборобсько-Освітньому Союзі існує організація молоді, він відразу включається в її ряди. Завваживши, що в цій молодечій організації є цілковитий брак української душі, при перших виборах дає згоду на свою кандидатуру. Його вибирають головою Організації і він починає сильну «українізацію».

З його ініціативи в 1987 р. відбувся Конгрес Українсько-Бразилійської Молоді в Куритибі в приміщенні Хліборобсько-Освітнього Союзу. Для цієї нагоди Корнелій Шмулик постарався з Канади випозичити український документальний фільм «ЖНИВА РОЗПАЧУ», який таким чином був висвітлений у Бразилії перший раз. Бразилійська преса кілька разів писала обширно про цей фільм.

Коли в Бразилії оформлюється Представництво Уряду Української Народної Республіки в Екзилі, голова Представництва запрошує його на пост секретаря. Опишля, коли створено Об'єднання Прихильників ДЦ УНР, його обрано референтом преси й інформації.

Ще від дитячих років, молодий Корнелій дуже цинив пластову ідею і його мрією було відновити український Пласт у Бразилії. Він часто дописував до пластових видань. У 1987 р. Крайова Пластова Старшина в Торонто запросила Шмулика на світовий З'їзд пластунів. Після повернення до Бразилії носився весь час з ідеєю відновити тут український Пласт, але всюди знаходив перепони. Аж несподівано прийшла для нього нагода. Разом з туристами, які прибули до Бразилії на відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в Прудентополі, приїхали Слава Рубель — заступник Голови Головної Пластової Ради і Софія Скрипник із Едмонтону — активна пластунка, які відразу ввійшли у контакт з Корнелієм Шмуликом. Цей юнак негайно організує авдієнцію з Владикою Кир Єфремом Кривим — єпархом українців католиків у Бразилії і з о. Августином Діткуном — парохом Української Католицької Церкви Різдва Божої Матері, щоби одержати від них моральну підтримку і благословення. 5-го грудня, відбулася нарада в приміщенні Українського Центру «Полтава», з присутністю великої кількості молоді і старших. Від Української Католицької Церкви був пристуній сам Владика Кир Єфрем Кривий, а від Української Автокефальної Православної Церкви о. Микола Милусь. Слава Рубель й Софія Скрипник довго і обширно реферували про ціль українського Пласту. Було вибрано Підготовчу Координаційну Раду, яка в найблищому часі має скликати Установчі Загальні Збори, на яких буде вибрана пластова Старшина.

ВІЧНІ ОБРАЗИ В ЛІТЕРАТУРІ

К. Шмулик кладе вінок біля пам'ятника на цвинтарі св. Володимира (Торонто-Оквіл).

Як бачимо, найбільша мрія «непосидючого» юнака Корнелія Шмулика завершилася успіхом. Господи, дай йому сили і витривалості завжди бути таким активним, а його «невтомність» нехай буде приміром для всієї нашої молоді.

Д-р Михайло Рубінець

АЛКОГОЛЬ

— НАША ЗАГАЛЬНА ПРОБЛЕМА

В Канаді кожна доросла людина має право вживати алкогольні напитки, але не кожна має почуття відповідальності за цей привілей. Кожного вікенда — зокрема святкового — багато людей ігнорують закони, що стосуються алкоголю, і попадають в конфлікт із сторожами правопорядку.

Число втоплених через спожиття алкоголю в човнах постійно зростає. У зв'язку з цим Онтарійська Провінційна Поліція нагадує, що алкоголь можна пити тільки в тих човнах, які мають спальню, їдальню й лазничку, отже кваліфікуються як мешкальний будинок. Везти алкоголь можна тільки в нерозпечатаних пляшках чи інших контейнерах у закритих багажниках. Споживання алкоголю в парках, на пікніках і на пляжах хоч що раз більш поширене, але протизаконне і підлягає карі.

У літературі є так звані вічні образи, що розроблялися майже в кожному письменстві, як: Прометей, Фавст, Христос, Дон Кіхот, Дон Жуан, Юда та ін. Найулюбленішим образом був Дон Жуан, що йому присвячено близько до 150 творів. В основі літературних сюжетів цих творів лежить легенда про Дон Жуана, що має історичну підставу. Легенда розповідає про розпутного гульця Дон Жуана, який жив у Іспанії в XIV ст. Не боявся він ні Бога, ні чорта, викрадав дочок і жінок інших людей для власного задоволення, він убив навіть командора, який хотів відняти в нього свою власну дочку. А що Дон Жуана підтримував і захищав король Дон Педро, то всі злочини йому проходили безкарно. Але монахи, збентежені вкрай безбожністю й розпутністю Дон Жуана, заманили його до себе в монастир і убили. Щоб приховати свій злочин, то вони пустили чутку ніби Дон Жуан образив статую в честь убитого ним командора і ніби статуя ожила та й потягла за собою грішника в розчахнену землю — аж у пекло.

Легенда довго передавалася усно, ускладнювалася різними побутовими деталями, і знайшла свою першу літературну обробку цього сюжету в п'єсі (1630) еспанця Тірсо де Маліна «Севільський баламут» або «Камінний гість». Тірсо де Маліна створив яскравий образ невгамованого женолюбця, покараного небом, як і в легенді, за своє нахабство й розпусність. Сюжет Дон Жуана має багато обробок, він був дуже популярний в європейській літературі XVII-XIX ст. (Мольєр, Байрон, Моцарт, Ленау, Пушкін, Леся Українка (початок XX ст.) і багато ін. Від Тірсо де Маліна до Лесі Українки минуло майже три століття, проте образ Дон Жуана не втратив інтересу. А щоб відчутти оригінальність Лесиного Дон Жуана, слід зіставити його з кращими зразками подібних тем, наприклад:

Герой Мольєрової комедії веселий, безтурботний, легковажний шукач насолод і розваг у любовних пригодах. Шлюб він відкидає, бо шлюб обмежує його свободу володіти красунями. «Немає нічого піднесенішого — вигукує Дон Жуан — як перемогти спротив красуні, і я в цьому відчуваю шанобливість завоювання». Але, «як тільки оволодів жінкою, нічого не лишається більше бажати, і вся приваба пристрасти пропала... Серце моє, я почуваю, здібне любити весь світ і, як Олександр Македонський, я бажав би, щоб існували ще інші світи, де б мені можна було продовжувати любовні завоювання». У прагненні володіти красунями він не зупиняється ні перед чим. Нічого не спиняє його: ні слюзи жертв, ні поединки з оборонцями їх, ні моральні поняття, ні закони. Він убиває командора, спокушує й кидає черницю Ельвіру, він переходить від жінки до жінки заради розваги. Дон Жуан — безбожник, змушує віруючого жебрака зневажати Бога. Закінчується комедія такою ж розв'язкою,

як і легенда: Дон Жуан провалюється разом зі статуєю убитого командора.

У XVIII ст. стали з'являтися веселі Дон Жуани, а між ними вийшов і Дон Жуан Моцарта для співу й музики (текст да Понте). Для моцартівського Дон Жуана цінність життя зливається з насолодою, яку дає жінка. Його Дон Жуан нічим не відрізняється від веселого, традиційного.

Дон Жуан Байрона мало схожий на традиційного. Близькість хіба в тому, що Дон Жуан його, як і традиційний, молодий еспанець, гордий, сміливий красунь знатного роду та має успіх у жінок. Щодо легенди, то Байрон у деяких випадках її висміює. Байрон починає реабілітацію Дон Жуана. Його Дон Жуан любить не одну жінку, він протягом твору виявляє свою непостійність. Байрон пояснює цю людську «непостійність» не чим іншим як потребою схилитися перед юною істотою вибраною породою і щедро наділеною її красою подібно до того, як ми схилиємося перед статуєю. Краса природи, подібна до краси мистецтва, має право на поклони. Непостійність Дон Жуана — наслідок його поклоніння красі природи, що виступає в образі різних жінок.

Перший роман його Дон Жуана починається з заміжньою донною Юлією в Іспанії, з чарівною Ганде на первісному острові після аварії корабля, з наложницею турецького султана в його гаремі, з Катериною II в Росії, нарешті, в світському суспільстві Лондона. Але ніде і ніколи Дон Жуан Байрона не є агресивним, не він переслідує жінку і не він гвалтує жінку, а його пасивного жінка бере, коли є нагода. Байрон надає величезного значення любові. При чому, це не лише чуттєвий, а й духовний вияв: вона є піднесення людського духу, вона — скарб молодости, бо в молодості ми здібні шаліти і не підпорядковуватися життєвим правилам.

Байрона дуже наслідує Мюссе. Але й сам Байрон наслідував Пульчі.

Дон Жуан Ленау сумує за жінкою, яка, уособлюючи жіночість, дала б йому можливість задовольнити свої потяги до володіння жінками. І це вже не фізичний, а духовний еротизм, що його не задовольняють обмежені можливості тіла. Рівночасно з тим Дон Жуан — не хижий ласолуб. Він еротик з поетичною душею, схильний до елегійних настроїв. Лише через чутливість може він зіткнутися зі світом. На його думку, джерелом всіх речей — Бог — як виключно творча сила, що пронизує всесвіт. Оволодівши жінкою, Дон Жуан почуває себе частиною цієї сили.

А тепер, киньмо погляд на Дон Жуана Лесі Українки. Свою драму вона називає «Камінний господар». Ця назва відповідає головній ідеї її драми, яку вона з'ясовує в листі до А. Кримського: «перемога камінного консервативного принципу, втіленого в командорі, над роздвоєною душею гордої, егоїстичної жінки донни Анни, а через неї — і на Дон Жуана, лицаря волі». Отож, Леся Українка дає цілком нову, оригінальну версію образу Дон Жуана, якого не було ще в світовій літературі. Традиційний спокусник жінок у Лесі Українки сам стає жертвою

жінки, правдивіше — кар'єри. Дон Жуан закохується в донну Анну. Анна — це та сильна жінка, про яку він мріяв усе своє життя. Він вільний «перелітний птах», вона замкнена в мурах замку принцеса, закована в залізо влади дружина командора. Для нього існує лише кохання й воля. У розв'язковій сюжету крок за кроком центр ваги переноситься на Анну. Вона веде перед, навіть провадить наступ на Дон Жуана. Анна розумна, горда, дотепна, активна, має розвинене почуття самоповаги. А найголовніша її риса — владолюбство. Основна риса Дон Жуана — вільнолюбство, свобода в житті й суспільних взаєминах. Заперечує він закони тому, що вони обмежують його свободу. Спочатку він не поділяє думки Анни: «Мене лякає тільки те, що може зламати волю». Через те він і ненавидить «громадські пута». Донна Анна заперечує: з «громадських пут» можна зробити ланцюг влади, що зв'яже громаду й кине її до ніг: «нема без влади волі». Дон Жуан заради кохання робить одну за одною поступки Анні. Убивши командора, він згоджується на законний шлюб з донною Анною, і навіть на командорство. Лицар волі одягає білого командорського плаща. Глянувши у свічадо, Дон Жуан не впізнає себе. Із свічада виступає постать Камінного господаря — Командора, і йде важкою камінною ходою до Дон Жуана, Командор лівицею становить Анну на коліна, вона падає йому до ніг й умирає, правицю кладе Дон Жуанові на серце, і той кам'яніє.

Цей фінал оригінальний і різниться від розв'язки її попередників. У Мольєра Дон Жуан гине наслідком кари небесної за безбожництво, а в Пушкіна Жуан зазнає кари за глум над статуєю командора. У Лесі ж Українки Доу Жуан кам'яніє за зраду своєї вільнолюбної натури своїх поглядів на свободу, як вищого блага людини. Анна вмирає за замах на владу командорську, за прагнення до февдальної влади.

П'єса «Камінний господар» (1912) розроблена дуже глибоко й оригінально: мотив кохання в ній відступає на задній план, а на перше місце, згодом, висувається влада й свобода під час стичности головних персонажів драми.

Звертання Лесі Українки до світового образу Дон Жуана мало й суто конкретні причини. В 1911 р. в журналі «Русская мысль» з'явилася стаття П. Струве, в якій автор з шовіністичних позицій виступав проти розвитку української й білоруської літератури, заявляючи, що української й білоруської культур «ще немає», а навмисне їх створювати не варто. Він заявляє також, що думка про видання українською й білоруською мовами перекладів Овідія, Гете, Верлена, використання українськими письменниками світових образів приводить його у відчай. А тим часом, слід сказати, що «Камінний господар» Лесі Українки це не лише дорогоцінне надбання української літератури, але цілком нове й видатне явище в світовій літературі про Дон Жуана.

- Спальні
- Ідальні
- Вітальні
- Домашні
прилади
- Матраци
- Софи
- Декоративні
вироби

1995 Dundas St. E., Mississauga, Ont.
(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошують Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

ІСТОРІЯ ПРАПОРА ТА ГИМНУ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

В Советському Союзі ніхто ніколи не був і досі не є певний свого завтра. Нині він керує державою й є героєм з повними грудьми орденів та медалів, а завтра уже — «ворог народу», «зрадник» чи «запроданець чужої держави». Подібна доля спіткала й літературні твори, вірші, пісні чи гимни: Колись там співали «Інтернаціонал» — гимн пролетарів усього світу. Позбулись багатчів, експлуаторів і капіталістів — завели «рівність» і «справедливість», а життєвий стандарт пролетаря не покращав. Збільшилося число «гнаних і голодних». В «Інтернаціоналі» співали «повстаньте гнані і голодні». Щоб самим не накликати собі біди — заборонили його співати.

Після війни Сталін дав усім республікам СРСР і гимн і прапор. В тім числі й Україні. Як саме дістала Україна прапор, розповідає в газеті «Літературна Україна» за 2 серпня 1990 року Пантелеймон Василевський. Під час товариської зустрічі з випивкою «сметанки України» 1961 року пробалакався Михайло Гречуха — голова президії Верховної Ради Радянської України сорокових років. Він казав: «...Дзвонять мені в середині листопада 1949 року з ЦК КПУ і кажуть, що не пізніше 22 числа, тобто рівно за місяць до 70-ліття Сталіна, треба видати Указ про зміну прапора УРСР з чисто червоного на червоно-лазуровий. Я запитую: «А чия ця вказівка?» «Є така вказівка від Лазаря Мойсейовича Кагановича і Микити Сергійовича Хрущова». А я перепитую: «А навіщо третина того лазурового і чому не називати синім чи блакитним?» А мені говорять, що так треба — «заткнуть рот заокеанським дядям», мовляв, цим підвищим авторитет УРСР у ООН, а лазуровий, то це ніби поступка — шматок від національного прапора, називати блакитним чи синім не можна... Ну, я звичайно, видав і підписав усе, що мені сказали» — признався Мих. Гречуха.

Подібна доля спіткала й український гимн. Наказав Павлові Тичині й Миколі Бажанові написати його. Музику скомпонувала група композиторів під керівництвом А. Лебединця. І за Леніна згадали й Сталінові «належне» місце в гимні присвятили, а він взяв та й

умер. В скорому часі Хрущов розвінчав його. Викинули Сталіна з мавзолею. Не випадало ж українцям і далі прославляти цього злочинця. Заборонили співати «гимн України». Дозволили мугикати лише мелодію. І той гимн є державним і далі, лише без слів. Напевно не всі читачі знають текст гимну Радянської України. Леонід Полтава та Іван Багряний думали, що коли б Тичина й Бажан мали вільну руку, написали б його так як вони подають. Текст Івана Багряного ще ніде не був друкований. В Україні тепер ідуть заходи, щоб замінити сталінський прапор і гимн національним синьо-жовтим прапором і гимном «Ще не вмерла Україна».

Ол. Коновал

ГИМН УКРАЇНСЬКОЇ РСР (Слова Павла Тичини і Миколи Бажана)

*Живи, Україно, прекрасна і сильна, —
В Радянськiм Союзі ти щастя знайшла,
Між рівними рівна, між вільними вільна,
Під сонцем свободи, як цвіт, розцвіла.*

(Приспів).

*Слава Союзу Радянському, слава, —
Слава вітчизні народів-братів!
Живи, Україно, радянська держава,
Возз'єднаний краю навіки-віків!*

*Нам завжди у битвах за долю народу
Був другом і братом російський народ,
І Ленін осяяв нам путь на свободу,
І Сталін веде нас до світлих висот.*

*Розіб'ємо всі ми ворожі навали
Народного гніву священним мечем,
Під стягом радянським ми дужими стали
І в світ комунізму велично ідем.*

**НЕ ЗАБУДЬТЕ
ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ
СВОЄЧАСНО!**

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

ГИМН УРСР

(Текст Павла Тичини, Миколи Бажана та
Івана Багряного)

*Живи, Україно! Живи непоборна!
Змагайся, уярмлена в «братнім» «раю»!
Тепер ти велика і в муках соборна, —
Здобудь же свободу в жорстокім бою!*

(ПРИСПІВ) *Слава відважним, незломленим слава!
Горе напасникам, сльози катам!
Гряде Україна — Велика Держава,
На страх Джугашвілі й подібним
«братам»!*

*Нам завжди у битвах за долю народу
Був братом усякий, хто братом тим був!
А Ленін «великий» украв нам свободу,
А Сталін поетів в рабів обернув.*

*Розіб'єм усі ми ворожі навали
Народного гніву священним мечем,
Щоб наші поети страждать перестали,
Щоб з нами співали, примкнувши плечем:*

*Вставай, Україно! Вставай, непоборна!
Зривай геть кайдани, надії в «раю»!
У горі єдина, у муках соборна! —
Здобудем свободу в жорстокім бою!*

(ПРИСПІВ) *Слава відважним, незломленим слава!
Слава робучим і вірним синам!
Гряде Україна — Велика Держава!...
(останній рядок залишаємо, в надії,
що його колись гідно допише сам
Павло Тичина, автор «Сонячних
Клярнетів»)*

ПРИМІТКА ІВАНА БАГРЯНОГО:

Ось так ми й написали Гимн втрьох. Наш варіант гімну вийшов на одну строфу довший, але ми конче пропонуємо її увазі двох попередніх авторів, що не мають свободи слова і що вічно загрожено перспективою помандрувати «велично» на Колиму.

КНИЖКИ БАГРЯНОГО ДО НАБУТТЯ

В скорому часі вийде друком, старанням фундації ім. Івана Багряного, пригодницький роман Багряного «Тигролови». Ціна з пересилкою — 11 ам. доларів. Замовлення шліть на адресу:

BAHRIANY FOUNDATION
505 ROLLING HILL ROAD
BRIDGEWATER, N.J.
08807 USA

На продаж є й інші твори Ів. Багряного: «Людина біжить над прірвою» — 6 дол., «Огненне коло» — 3 дол., «Телефон» (казка) — 2 дол., «Генерал» — 2 дол., «Боротьба проти московського імперіялізму й УНРада» — 2 дол. та «Так тримати» (вибрані 18 найактуальніших публіцистичних статей Ів. Багряного з «Нашої боротьби», «Наших позицій» та «Українських вістей») — 4 дол.

Замовлення шліть на адресу:

UKRAINIAN PUBLICATIONS
811 S. ROOSEVELT AVE.
ARLINGTON HEIGHTS, ILL.
60005 USA

ЦЕНТР ДЛЯ ЖЕРТВ ЧОРНОВИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Управа АГРУ розіслала листи до держав членів Об'єднаних Націй (160) і до членів Американського Конгресу (535) з протестом проти рішення керівництва Світової організації Здоров'я заложити Міжнародний центр лікування і дослідів хворіб спричинених чорнобильською радіацією в Обнінську біля Москви, і з вимогою щоб Світова Організація Здоров'я змінила заплановане місце для медичного центру на таке, яке було би близько радіаційної зони Чорнобиля, в Україні або в Білорусії, де живуть мільйони поразених радіацією і потребують лікування.

АГРУ закликає всіх писати подібні листи до:

Dr. Hirochi Nakajima
c/o Ingar Bruggeman,
Representative of Director-General of WHO
Two United Nations Plaza
New York, NY 10017
Fax (212) 223-2920

«НЕНЬКА УКРАЇНА» ОСТАПА ВИШНІ

Було колись в Україні... вміли панувати... — писав поет, — ...осталися могили...

Була колись «Ненька-Україна» Остапа Вишні, ...осталося?...

Коли славний Остап Вишня, ні живий, ні мертвий, повернувся з гулагів додому, не застав своєї Неньки-України, про яку він мріяв і написав:

«Ненька-Україна — це держава від Біскайського моря і до пустелі Гобі або Шамо... Мова на Україні найкраща, небо найкраще, ґрунт найкращий, залізниця найкраща, народ найкультурніший... На північ від України живуть триклятуші кацапи, що годуються виключно українцями. На заході живуть поляки, дуже хороши, братній народ. А далі вже йде Європа, що чекає на українську культуру»...

Була колись Ненька-Україна... А зараз?...

Сьогодні на Україні вже ніхто не каже «тепер», а тільки «зараз». Чому? Бо, згідно з найновішими теоріями кібернетики, на Україні нема «тепер» — того, що є; тепер всі часи злучилися в «зараз» — в те, що щойно може прийти, може буде.

Зараз Неньці-Україні не треба простягатися аж до пустелі Гобі в Азії, бо її геніальні науковці з академії наук створили непогану пустелю під Запоріжжям, яка не мертва, мов піщані простори Гобі, а жива й далі розвивається і росте.

Зараз Ненька-Україна не Ненька, а здекларована суверенна Країна, яка гордо несе ім'я Республіки, та Вітчизна, дитина Великої Вітчизни. Її діти-області розбагатіли й потворили свої захайства-зони: Київську, Донецьку, Пустельну, Південну, Кримську, Волинську, Галицьку. Кожна її зона живе собі, не відаючи іншої сестри, а всі вони про Київську немов забули. З того часу всі зажили щасливим життям аж до наших днів. До найщасливіших належать яничклятурники, прототиби ідеального суспільства, які, не зважаючи на атеїзм й переслідування, затримали християнську чесноту любови — вони люблять, як себе самого, кожного ближнього яничклятурника. Вони великі патріоти — вони люблять Країну, Вітчизну (Велику), Республіку (без України-Неньки).

Є ще Чорнобильська зона, яка стала заповідником для плекання вовків і вовкулаків з величезними головами, для шестиніжних бичків й інших дивовижних екзотичних створінь. До дивовижних створінь можна ще зачислити хохлів і малоросів, які, однак, живуть поза Чорнобильським заповідником.

Зараз, як за Остапа Вишні, все на Україні в суперлятивному стані, тому не дивно, що всі складові частини Вітчизни гордо пишаються іменем її діячів: мова ім. Русанівського (котра?) найкраща, небо ім. Щербицького найзатямареніше високими гнучкими димарями, ґрунт ім. Кагановича найхемікальніший, залізниця ім. Валентини Семенівни Шевченко найскрипучіша й найтісніша, а народ (без імени) найкультурніший...

На північ від України вже нема клятух кацапів. Там живуть найлюбиміші старші брати й трохи молодших, які годуються не виключно українцями, а їдять теж інших, як українці їм проїдяться.

Зараз на заході далі живуть поляки, дуже солідарний і хороший (для себе) народ, який дуже любить Львів у нашій братній Країні. А далі вже йде Європа, яка ще чекає на українську культуру.

Зараз Вітчизна простягнулася поза Біскайське море. Там, як колись Колумб, вітчизняні вояжери відкрили нову зону, яку назвали Діаспорою. Вона положена десь там на заході, що дотикає сходу й півдня. Спочатку до неї доступ був обмежений, бо підозрівали, що там живуть якісь дивні створіння, майже подібні до тих, що зараз з'явилися в Чорнобильській зоні. Але найновіші досліді спеціалістів відкрили, що не є так зле і що діяспірні створіння навіть мають свою культуру, дуже подібну до Неньки-України Остапа Вишні.

Далі, вони ствердили, що Вітчизна й Діаспора починають свою культуру від Шевченка — Тараса Григоровича, який колись написав свого славного *Кобзаря* з дедикацією для Валентини Семенівни Шевченко. Тараса Григоровича Шевченка всі вітчизняні науковці глибоко й широко досліджують, відкриваючи ще раз і ще раз *Кобзаря*, якого перевидають як все нового. І рахуються з кожним Шевченковим словом, тому почислили, скільки слів він вжив у своїх творах. Діаспора визнає тільки одного Шевченка, якого дуже шанує, але не рахується з кожним його словом, а тільки з деякими. Тому в Діаспорі почислили, скільки разів Шевченко вжив слово «жид», і далі досліджують, чи Шевченко мав на думці євреїв, як писав «жиди», чи брав євреїв за жидів.

В досліді вітчизняні відкрили ще одну Шевченкову заповідь — «обніміте брати мої найменшого брата». Ця заповідь так спопуляризувалася, що вони готові, як навчав великий Шевченко, обняти навіть найменшого брата... з долярами.

Однак на світі нічого немає стійкого — все пливе, мов місяць по небі, все в русі, мов хвилі на морю. І в Україні заплюскотіло, заворушилось; в Русі рухається кожний зокрема й всі разом. Рухаються на місці, вперед, і «навіпаки», і якимось, мимохіть, кожний з ностальгією почав згадувати Неньку-Україну Остапа Вишні.

Ірина СЕНИК

ЧИ НЕМАЄ ДОРІГ ДО ЗГОДИ?

І. Чинченкові

Чи немає доріг до згоди?

В нас один бо поріг,
Мій Народе!

В нас одна Україна,
Як суцільна руїна,
Татарвою, ляхами
Плюндрована,
Москалями руйнована.

Не руйнуймо ж

І ми її далі!

Гей, до згоди,

Мій славний, Народе!

РЕЦЕПТИ ЕРОСА

ТАЄМНИЦЯ СНУ

(Канадська Сцена) — Середньостатистичний канадець витрачає приблизно третину свого життя на сон, насправді не усвідомлюючи, для чого. Протягом багатьох років дослідники вивчають сон, вони дізналися багато про те, що діється під час сну, але коли ми питаємо їх, для чого ми спимо, вони виставляють лише теорії. Сон є найкращим ліком, однак вони не можуть толком пояснити, чому.

Кілька дослідних центрів провели експерименти з добровольцями, яким не давали спати протягом різних проміжків часу. Першим симптомом була відсутність мускулярної координації, що спричиняла туманну мову і дивні видіння. Потім людина втрачала пам'ять, виявляла схильність до істерик і роздратувань і, як правило, після семи днів тимчасово втрачала розум. Позбавлення сну в багатьох країнах і протягом усієї історії було одним з видів тортур.

Ясна річ, що неможливість заснути (інсомнія) може стати серйозною і затяжною проблемою. Життя показує, що середній канадський чоловік проводить сім годин з 24 уві сні, а середня канадська жінка потребує вісім годин, але певні особи потребують дуже різного часу для сну.

Медичні авторитети б'ють тривогу з приводу зростання серед канадців тенденції вживати снотворні таблетки. Минулого року канадці спожили понад 300,000 кілограм снотворного різних видів. Лікарі кажуть, що таблетки не дають користи для натурального відпочинку уві сні, а лише допомагають заснути, хоча в деяких випадках це необхідно. Проблема в тому, що снотворні таблетки вимагають щораз більшого їх вживання, а це може призвести до розладу здоров'я.

Джон Шерер, дослідник сну з Карлтонського університету в Оттаві, каже, що замість вживання таблеток краще було б організувати так свої щоденні справи, щоб іти до ліжка щоразу в один і той же час. Тіло функціонує найкраще, коли його тримати в одному й тому ж режимі.

Буває, що хвилювання з приводу відсутності сну беруть початок ще з дитинства, коли команда «йди спати!» звучить як покарання. Батьки, які вдавалися до цього, тепер можуть бачити, що їхні діти не можуть звикнути до побажання «на добраніч». Батьки повинні зрозуміти, що коли вони створять приємну атмосферу навколо звичного щоденного відходу до сну, їхні діти йтимуть до ліжка охоче і матимуть міцніший і здоровший сон.

Професор Шерер каже, що півстоліття тому мати мала рацію, коли вважала за правило, що дитина не повинна лягати спати голодна. Вона не знала чому, але доведено, що навіть невелике зменшення рівня цукру в крові проганяє сон. Найкращий спосіб вийти зі становища — з'їсти на ніч щось легке, що вміщує протеїн або карбогідрати, іншими словами, — мамину улюблену склянку молока і солодке печиво.

Маркус Ван Стін

«У коханні перевантажений шлунок тільки завада. Помірність у їді і так звана їжа Афродіти — ось запорука успіху зразкового коханця», — повчально говорив один ескулап минулого століття.

Втім, уже давно помічено, що обжерливість не сприяє подвигам у коханні, оскільки порушує душевну рівновагу й обтяжує навіть роботу розуму, і що зловживати перед любовним побаченням біфштексами чи солодощами — велика помилка. Рекомендується їжа, яка містить багато мінеральних солей та альбумінів, що сприяють сексуальній активності.

З глибокої давнини люди шукали і знаходили в різних стравах і травах специфічні властивості, що збуджують почуття. Сучасна медицина визнає, що, справді, у деяких продуктах є речовини, подібні до людських гормонів, які стимулюють сексуальність. Це так звані афродізіаки (термін походить від імені Афродіти, грецької богині кохання, яку римляни називали Венерою).

Скільки їх, цих самих афродізіаків? Безліч.

Кожний народ, кожна історична епоха віддавала перевагу своїм афродізіакам, використовуючи найдивніші суміші. Мадам Помпадур, фаворитка французького короля Людовика XV, щоб збудити себе, випивала по чашці гарячого шоколаду із селерою та запашною амброю — продуктом, який виробляється деякими китоподібними і який нині можна зустріти в аптеках у вигляді таблеток, що знімають фізичну втоми. Про цю властивість амбри знав славетний французький гастроном XVIII століття Брійя-Саварен, який мав звичку жувати таблетки амбри у дні, як він говорив, коли дає себе знати тягар прожитих років.

Селера з давніх часів користується чудовою репутацією як афродізіак і була складовою частиною багатьох еротичних мікстур. Делла Порта радить вішати над ліжком жмут цієї чудової трави. Шоколад також, уже починаючи з XV століття, коли іспанці привезли його з Америки, вважався стимулюючим засобом. Саме тому церква забороняла його вживати перед месою.

«Деякі жінки рекомендують трави на зразок чебрецю, але вони можуть тільки зашкодити у справі кохання і просто отруйні. Богиня кохання не обдаровує тих, хто удається до такого насильства над нею. Краще візьми велику цибулину, яку-небудь стимулюючу траву з тих, що ростуть на твоєму городі, кілька яєць і меду», — вчив Овідій.

Трава, про яку він говорив, це дика гірчиця, яку стародавні римляни вважали за найсильніший стимулятор кохання, а цибулю Овідій мав на увазі рожеву, що в достатку росте на Аппенінському півострові в

ЗА КИСНЕМ — НА ІНШІ ПЛАНЕТИ

У майбутньому Місяць може стати технічною базою для міжпланетних кораблів. Так стверджують американські вчені, котрі взагалі взялися опрацювати технологію одержання кисню з місячного ґрунту. Енергію для такого виробництва вироблятимуть сонячні батареї, які, до речі, там функціонуватимуть краще, ніж на Землі.

Апулії та Базілікаті. Мешканці Апулії стверджують, що ячня з рожевою цибулею здатна пробудити почуття навіть тих, у кого вони заснули багато років тому.

Латинський поет Марціал також схвально говорить про «особливу» силу дикої гірчиці та цибулі, не заперечуючи, втім, і чебрецю, який був не до душі Овідію. В іншому місці Марціал зазначав, що для «охолодження» надто гарячих душ до столу треба подавати салат-латук, тоді як у Древній Греції, навпаки, його відносили до стимулюючих засобів, оскільки він використовувався під час свят на честь Афродіти й Адоніса. Справді, описуючи бенкет на природі, влаштований грецькими жрицями кохання, щоб «поєднати шлюбом» їжу і секс, Альціфрон перелічує такі стимулюючі продукти: шматочки м'яса молодого козеняти, куряче м'ясо, свіжозаварені яйця («м'які і трохи тремтять, як сідниці Німфи»), слимаки, куріпки, селера і салат-латук («особливо латук, бажано дрібнолистий з жуватими прожилками, обожнюваний Афродітою»).

Але повернемося до цибулі, яка поряд з іншими продуктами пронесла через віки славу «стимулятора» кохання, здатного пробудити потяг до жінки у літніх людей, як писав античний агроном Колумелла. Пліній Старший додавав до цього, що «цибуля і м'яких чоловіків штовхає в обійми Венери». Знаменитий Ераклід Тарантський, зі сого боку, також вважав, що ріпчаста цибуля, хоч і важка для травлення, досить поживна і, крім того, збуджує любовні бажання, особливо її «червоний африканський різновид».

Новітні дослідження підтвердили достовірність цих спостережень, оскільки було відкрито, що цибуля сприяє гормональній рівновазі й омолодженню організму. Очевидно, саме цим пояснюється, що мій дідусь з материнського боку, який уславився своїми донжуанськими подвигами, замість хліба за обідом їв цибулю, до смерті зберігав молоджаву зовнішність і здатність зачаровувати жінок, викликаючи ревниві почуття моєї бабусі.

Увагу дослідників недавно привернуло невелике місто в області Лаціо, де люди живуть довго тому, що їх повсякденна їжа складається нерідко з цибулячого супу, хліба з цибулею, цибулі засмаженої на вугіллі, або печені з цибулі, тобто тих страв, які, на жаль, рідко зустрічаються у вишуканій міській кухні.

«Щоб дістати могутній стимул для успіху в інтимних стосунках, корисно з'їдати щодня натщесерце один яєчний жовток або ж три дні поспіль їсти цибулю і яйця, і тоді ви самі будете вражені силі й фантазії, що з'явилися у вас», — повідомляється в одній кулінарній книзі XV століття. Справді, від Овідія до сьогодення дня всі поділяють думку про стимулюючий ефект, який дає сполучення «яйця — цибуля». В знаменитому трактаті шейха Нафеаулі «Мистецтво арабського кохання» дається порада нареченому протягом кількох днів перед весіллям додержувати дієти, заснованої на смаженій цибулі та яєчних жовтках, а у відомій індійській книзі, присвяченій техніці кохання, «Камасутра», дається порада з'їдати «перед незабутнього ніччю кохання» суміш рису, звареного в молоці з горобиними яйцями, смаженою цибулею і медом.

Але і яйця самі по собі вважаються сильним «енергоносієм» і прекрасним відновлювачем фізичних сил. Генріх IV, якого важко назвати святым, кожного ранку випивав чарку коньяку, змішаного з жовтком, а

PALADIN INSURANCE LTD

Tel. 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: дома, апартаменти, котеджі, автомобілі, торгові підприємства, каліцтво, життя! Також групова асекурація!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3

Homeowners
Tenants
Commercial
Automobile
Life
Disability

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ
і син АНДРІЙ — власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки машини до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими vzорами в гуртовій і подрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилка пачок до всіх країн.

«BEST ARKA»

2282 Bloor St. W. Toronto, Ontario M6S 1N9
Tel. (416) 762-8751

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ У ТОРОНТІ

- першорядні майстри, скульптори і креслярі;
- імпортований і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, надгробні написи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

кельти, відомі своєю войовничістю і пристрасністю, вживали у великій кількості темне пиво з яєчними жовтками. І сьогодні ці рецепти вважаються дуже ефективними, і на їх основі створено лікер «Вов» з вина марсала та яєць, так само як і найвідоміший в Італії «дзабайоне», який іще й сьогодні люблячі мами готують для своїх блідих, з синіми колами під очима дітей-підлітків.

У минулому столітті один лікар писав: «Риба та всі інші дари моря завжди вважалися сильними стимуля-

торами в коханні». Відомо, що жителі приморських областей і взагалі всі любителі рибних страв, як правило, мають численне потомство. Ще стародавні римляни вважали рибу продуктом, який годує любов'я. Причому особливо цінувалося м'ясо скатів та акул, інші морські організми, які до сьогоднішнього дня користуються доброю репутацією, як любовний засіб, наприклад краби, лангусти, морські їжаки, селі та, звичайно, устриці. Пояснення цьому треба шукати у високому вмісті фосфору в рибі — речовини, що, як підтверджено наукою, посилює любовну потенцію, оскільки міститься і в людських гормонах.

Такі ж властивості мають і трюфелі, які у давнину називали «їжею Венери».

А що можна сказати про вино, яке завжди вважалося неодмінним атрибутом любовних ігор? Справді, ще Теренцій зазначав, що «без Бахуса Венера мерзне», але тут важливе почуття міри, особливо для чоловіків, тому що один зайвий келих може зруйнувати чарівний замок, який з таким бажанням і пристрастю зводиться коханцем...

«Існує стародавнє повір'я, яке живе й дотепер, згідно з яким деякі продукти збуджують статевий потяг, як, наприклад, сире м'ясо, яйця, устриці, перець, м'ята, морква і навіть петрушка, — пише Фрейд. — Насправді ж, найбільш ефективними стимуляторами є житні коржіки, гарбузове насіння, сушені фрукти, гриби, кропива, яблуко-падалка»...

Отже, з найдавніших часів люди прагнули відкрити засоби досягти результату в коханні, але, можливо, все, що кажуть з цього приводу, всього лише плід людської фантазії, писав Фрейд. Однак в одному можна не сумніватися — у стимулюючій властивості аромату мускусу. Розповідають, що тебризька мечеть у Персії була збудована в XI столітті з використанням розчину, що містить мускус. І в наші дні, коли стіни мечеті розігріваються на сонці, від будинку кажуть, йде такий сильний аромат мускусу, що він розпалює невтримну пристрасть у закоханих, які перебувають поблизу мечеті.

Папський соус

Цей соус часів Відродження, судячи з назви, повинен творити чудеса, якщо додати його до рису або макаронів. В усякому разі, можна спробувати. У каструлю покласти 2-3 шматочки нежирної телятини, кілька шматочків дрібно нарізаної шинки, чайну ложку масла, дрібно нарізану цибулю, моркву, селеру та петрушку. Коли м'ясо зарум'яниться, додати трохи білого вина, бульйону, трохи часнику, гвоздики і цедру з півлімона. Тримайте на слабкому вогні, поки м'ясо не віддасть увесь свій сік, потім зніміть піну і процідіть соус. Перш ніж вживати соус, додайте в нього дрібно покришену петрушку.

Із селери

Очистіть селеру і покришіть її. Потім відваріть і покладіть у сковорідку, додавши трохи масла, трохи борошна і чашку міцного бульйону. Коли селера буде готова, додати жовток та мускатний горіх. Подавати до столу гарячою. Кажуть, що цей засіб з найнадійніших.

(Наука і суспільство)

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т. зв. „Вічний Фонд Укр. Цвинтаря Св. Володимира“!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвинтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці! Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефонів:

Години — 9:30 до 4:30 БЮРО — 827-1647

В наглій потребі до хати: 620-4953

ЛАТИШКО АНДРІЙ — адміністратор

ЧОРНОБИЛЬ — 5: ПРОЄКТ ВІТАМІН

У п'яту річницю чорнобильської катастрофи, організації Зелений Світ в Україні, «зелені» в США, Американці в Обороні Людських Прав України, Клемшел Елаєнс і Фонд Дітей Чорнобиля в США започаткували допомогувати акцію — «Зелені Зеленим», або Проєкт Вітамін і закликають усіх зацікавлених приєднатися.

Учасники проєкту поширюватимуть відповідні інформації в школах, на праці, в суспільних організаціях тощо, і збиратимуть вітаміни та гроші на закуп вітамін для потерпілих від чорнобильської атомової катастрофи. 5-ту річницю Чорнобиля відзначатимуть у Києві й Вашингтоні спеціальними програмами.

По інформацію, просимо звертатися до: АГРУ — Americans for Human Rights in Ukraine, 43 Midland Place, Newark, NJ 07106; Tel (201) 373-9729; Fax (201) 373-4755; або до: Clamshell Alliance, 80 Main Street, Concord, NH 03301; Tel (603) 224-4163.

ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСИ І ОЛЕКСАНДРИ МЕЛЬНИЧЕНКО

Пересилаємо чек у сумі 45.00 дол. на видавництво «Нових Днів» на пам'ять наших дорогих батьків сл.п. Олексі і Олександри Мельниченко.

Діти: Анна
Володимир
Лариса.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ЯК ДОПОМОГТИ ПРЕСІ В УКРАЇНІ

Щоб допомогти якось українській пресі на батьківщині, яка тепер у тяжкій стані, хай кожен турист, будучи на Україні, пожертвує на передплату для тих, що неспроможні самі передплатити. Редакціям газет і журналів відомі такі люди, або це може бути для шкільних бібліотек, заводських і т.п.

Адже кожний турист зміг би дати, скажім, мінімум сто карбованців! А інші й більше! Уявім, якби кожен з приїжджих дав потроху на пресу, скільки це допомогло б! Чому не зробити заклик у Вашім журналі?!

«Кожен по нитці — бідному сорочка», — каже українська приказка.

Леся Богуславець, Австралія

ПІДРІЗУЮТЬ КОРИННЯ УАПЦ В КАНАДІ

Шановний Редакторе!

В «Нових Днях» за грудень 1990 року появилася коротенька стаття «Де незгода в родині» М. Костки-Понятовського, де він пише: «...кажуть тато, кажуть мама, кажуть добрі люди, що добре запитати ще й інших». А я додам, якщо хочеш щось пізнати — завжди йди між людьми. З цього приводу я висловив свої міркування. Хоч вони трохи загострі, але, на мою скромну думку, правдиві та підтверджені історичними фактами. Колись за такі крамольні думки екскомунікували і палили на кострі, видавали прокляття-анафемами та вимордовували, вивозили в Гулаги на замерзання, ну а в Канаді та ще й тепер, може, буде те, що й Йосипові Гошулякові. Але це півбіді.

Отже, якщо це можна помістити в «Нових Днях» (мова про статтю під вищенаведеним заголовком, — ред.), а маєте відвагу, — помістити. Крім цього пересилаю ще з тижневика «Україна» статтю «Підрубані корені» Анатолія Михайленка. Думаю, що буде цікаве і для Вас, якщо ще не читали...

Андрій Озимчак, Оквілл.

Шановний пане Озимчак!

Спасибі за обидві статті. Актуальну статтю ред. А. Михайленка про підрубані русифікаторами національні корені сотень тисяч українських поселенців на Далекому Сході я читав. Принагідно передрукуємо її бодай скорочено і в «Нових Днях». Надрукувати ж Вашу, великою мірою слушну, статтю тим часом, на жаль, не можу, бо це спричинилося б до «згоди в родині», а радше навпаки. Наші міжконфесійні конфлікти, підсилювані, як Ви пишете, всіма «святими столицями», мусимо вчитись полагоджувати тихою дипломатією, а не голосними пресовими кампаніями, які тільки роз'яत्रюють рани.

Редактор

У ТЕНЕТАХ БЕЗПОРАДНОСТІ

Читаючи, як звичайно з цікавістю, рубрику «Листи до редакції» («Нові Дні», листопад 1990), раптом спотикаєшся на вже знайомому в діаспорі слові «екзекутивний».

Зацікавлює тільки довідатись, кого це стосується в цьому разі. Тут же натрапляєш на «Пікнік в Пошану Сеньйорам». Те, що усі три слова з великої літери, і що вжито сполучник «в» замість «на» — відносиш просто за рахунок «діяспорного» правописного хаосу. Але всерйоз цікавить знати, на пошану кого був той пікнік — українців чи еспанців. Бо ж «сеньйорами» називають чоловіків в еспаномовних країнах. Крім того, на пікніку чомусь не було сеньйор і сеньйорит... Лишившись таким чином у полоні здогадів, читаєш зауваження з приводу відповідного листа до редакції — самого редактора. Його зауваження абсолютно слухні. Тільки не цілком відверті. І це зрозуміло, бо кому з редакторів хочеться затівати сварки з авторами статей про громадські доброзичливі форуми... Тож дозвольте мені, звичайному громадянину, поділитися своїми переживаннями за неохайне ставлення багатьох «діяспорівців» до рідної мови.

Господи, який я спокійний за своє життя, відколи покинув УККА з його «екзекутивною». Аж моторошно пригадати, які кошмари бачив у ві сні з доби середньовіччя з її жахливими екзекуціями інакомислячих... Вживати у рідній мові чужі слова — не гріх. Але гріх перед багатою українською літературною мовою вживати іншомовні слова — невпадат, абияк, навмання. Переді мною словник іншомовних слів. Його уклали понад тридцять науковців України. Вміщує пояснення близько 24 тисяч загальноновживаних слів і термінів. Ось тут і слово (від латини) ЕКЗЕКУЦІЯ — тілесне покарання, виконання рішень судових і адміністративних органів... Французьке слово КОМБАТАНТИ — особи, які безпосередньо беруть участь у воєнних діях. Українські ветерани, в діаспорі суціль, теж називають себе «комбатантами». Цікаво, з ким вони теперечки воюють? Хіба що — з парафіяльним сестрицтвом... В українській мові є слова усім зрозумілі, навіть без пояснень словника іншомовних слів. Хоч би взяти ПЕНСІОНЕР. Так ні, вартіше звучить «емерит» — ніби арабський емірат, до кінця своїх днів життестійкий, женолюбний... Перевибори наших громадських рад, управ, «урядів» обов'язково попереджені «уділенням абсолюторії уступаючому керівництву». Словник іншомовних слів пояснює латинське слово АБСОЛЮЦІЯ, як відпущення гріхів у католиків... Зачекайте, може у цьому самий корінь справи?...

Щоб постійно мати при собі словник іншомовних слів — смішно навіть говорити. Тому вряди-годи вживаємо якесь іншомовне слово, засвоєне у побутовому житті від психолінгвістичної особливості мови іншого народу. Приміром американці розуміють латинське слово АМБІЦІЯ, як прагнення досягнути у житті незвичайного успіху. А ми, вихідці з України, розуміємо «амбіцію», як звичайну пиху. Для американця бути КАР'ЕРИСТОМ — заслуговує неабиякої похвали за успішне просування в службовій діяльності. Зате для нас «кар'ерист» — це, просто кажучи, живодер.

Взагалі неправильне вживання чи надуживання іншомовних слів буває приводить до непорозуміння, конфліктних ситуацій, навіть — різного трактування словника іншомовних слів. Якщо на те вже пішло, то може зручніше вживати замість чужих слів — свої, рідні, зрозумілі з діда-прадіда, і старому, і малому.

В. Остапенко

Лікар до жінки хворого: «Не подобається мені ваш чоловік!»

Жінка: «Мені також, але що маю робити? Маю уже двоє дітей із ним!»

ЧИ НЕ ЗАНАДТО ПОСПІШНО?

У статті п.з. «Український Православний патріархат» з-під пера п. Олександра Воронина, надрукованій у «Нових Днях» за лютий ц.р., є цікавий зворот, з яким я всеціло погоджуюся. А звучить він ось як: «Виникає питання: чи не занадто поспішний був акт проголошення патріархату? Чи не слід було Церкві спочатку укріпитися по всій Україні, здобути визнання усіх інших автокефальних Православних Церков?»

І справді: як можна проголошувати патріархат, не маючи ще для патріарха патріяршого крісла, тобто — власної держави. То й не дивниця, що митрополія Української Православної Церкви в Канаді не вислала до Києва на інтронізацію Мстислава свого делегата.

Чи не витворить це подібної ситуації, що вже створилась у наших братів католиків, коли то вони проголосили свій патріархат, якого — крім них самих — ніхто не визнає?

Антін Лясковський-Коломієць, Джанетвілл

ДО АВТОРСТВА ПІСНІ «ОЙ, У ЛУЗІ»...

...До статті «Ой, у лузі червона калина» — (грудневе число «Н.Д.») про автора другого варіанту пісні «Ой, у лузі» Грицька Труха. Григорій Трух, колишній УСС, автор нового тексту цієї пісні, помер у Канаді, правдоподібно в Грімсбі, як священник української католицької церкви.

М. Перекліта, Торонто

КОРОТКО ПРО «НОВІ ДНІ»

Пересилаючи передплату за «Нові Дні» на 1991 рік, хочу висловити признання за Ваш усе цікаво редагований журнал, але бажала б, щоб було більше сучасних новин у процесі відродження України. Там тепер виходять все нові часописи, а не знати як довго ще. Советська імперія хоч тріщить, але держиться силою війська, дарма що економічна криза поглиблюється.

Цікаве наставлення «гостей з України» виявлене у фейлетоні І. Омеляненка «Везіть нас до Ітон Центер!» З цікавістю очікую закінчення.

Марія Ганас, Гамільтон

***

У минулому році надзвичайно цікавим, дотепно написаним був нарис В. Остапенка «На коротких хвилях». Всі передруки з «Літературної України» — цікаві. Статті Юрія Мошинського корисні...

Г. Царинник, Філадельфія

***

...Бажаю Вам усім кріпкого здоров'я та добрих успіхів у такій важливій праці, як видавання журналу «Нові дні».

З великою приємністю читаю його, від самих перших днів його виходу... Дай, Боже, щоб ми могли ще довго читати такий цінний журнал, а Ви могли друкувати такі цінні матеріали!

В. Логин, Гамільтон

Складаємо Адміністрації нашу сердечну подяку за Вашу постійну підтримку в формі безплатної висилки нам Вашого цінного видання «Нові Дні».

Бібліотека Осередку Української Культури і Освіти залежна від людей доброї волі, які дарують книжки та передплати і жертвують на бібліотеку. Ми їм і Вам дуже вдячні.

Ліда Горохолин, бібліотекар

НОВІ НАДІСЛАНІ КНИЖКИ

Яр Славутич. ВИБРАНЕ. З української мови переклав Масей Сядеў. Едмонтон, «Слаута», 1989. 52 стор. Ціна не подана. Замовляти у Вид-ві «Слаута».

Дмитро Нитченко: ВІД ЗІНЬКОВА ДО МЕЛЬБОР-НУ; із хроніки мого життя. В-во „Байда“, Мельборн, Австралія, 1990. 407 стор., ілюстр. Ціна 25.00 дол. Замовляти в книгарнях або в автора: Mr. D. Nytczenko, 36 Percy St., Newport, Vic. 3015, Australia.

Д-р Павло Пундій, ред: УКРАЇНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ АРХІВ; Архівний збірник у світлу пам'ять Д-р Софії Парфанович (1898-1968). Чикаго, УЛТПА, 1987. xii, 260 стор., ілюстр. Ціна не зазначена.

Юрій Буряківець: ЛАСТИВ'ІНОЮ ТРАСОЮ; роман. Обкладинка Дарії Шварць-Фолі. Нью-Йорк, В-во „Вільна Думка“, 1989. 320 стор., портр. Ціна 20 дол. Замовляти в автора.

Євген Сверстюк: ПЕРЕБУДОВА ВАВИЛОНСЬКОЇ ВЕЖІ (Чорнобильська притча). Видавництво „Сучасність“, 2 вид., 50 стор. Ціна 5.00 ам. дол. Брошуру можна набути в книгарнях, у Видавництві „Сучасність“ та в його представництвах.

Роман Борковський: АМЕРИКАНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ; ідеологічні основи американської політичної системи. Статті і вибір документів. В-во „Сучасність“, 1990. 124 стор. Ціна 8.00 ам. дол. Книжку можна набути в книгарнях, у В-ві „Сучасність“ і в його представництвах.

Володимир Шаєн: УКРАЇНСЬКА СИМВОЛІКА (тризуб, прапор України, форми тризуба). Гамільтон, Онт., В-во „Українське Відродження“, 1990. 35 стор., ілюстр. Ціна не подана.

Зіновія Франко: СЛОВО, МОВ КРИЦЯ. Київ, Товариство „Україна“, 1990. 64 стор. Ціна 20 коп.

Тарас Салига: МИКОЛА ВІНГРАНОВСЬКИЙ; літературно-критичний нарис. Київ, „Радянський письменник“, 1989. 165 стор., порт. Ціна 40 коп.

Грицько Сірик: ВОРОНІЖ ТА ЙОГО ОКОЛИЦІ. Торонто, накладом автора, 1989. 137 стор., схеми. Це спогади не про обласне місто Вороніж у Росії, а про історичне містечко, розташоване в нинішній Сумській області. Ціна не зазначена. Замовляти в автора.

Dennis F. Essar at Andrew B. Permal: LA DESCRIPTION d'UKRAINE de GUILLAUME le de BEAUPLAN. Ottawa, Les Presses de l'Universite Ottawa, 1990. 154 стор., карти. Ціна 14.95 дол. Замовляти в Оттавському університетському, видавництві: 605 Cumberland, Ottawa, Ont., K1N 6N5, Canada.

Директор театру до автора п'єси, прем'єра якої відбувається при майже порожнім залі:

— Ніколи не думав, що ви вже такий відомий!

У ВИДАВНИЦТВІ „НОВІ ДНІ“ МОЖНА КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ:

Ф. Миколаєнко, ДОЛЯ СКИТАЛЬСЬКА	\$8.00
Анатоль Юриняк, КРИТИЧНИМ ПЕРОМ ч.ІІ (ціна з пересилкою)	10.00
Dmytro Chub, SHEVCHENKO THE MAN	10.00
Іван Бережний, УКРАЇНСЬКА МОВА (початкова граматики ч. 1)	\$3.50
Дмитро Кислиця, ГРАМАТИКА ч. 2 (синтаксис)	5.00
Т. Шевченко, ВИБРАНІ ВІРШІ	2.00
Володимир Винниченко, МІЖ ДВОХ СИЛ (драма на 4 дії)	2.00
Dmytro Chub, WEST OF MOSKOW (анг. мовою)	6.50
Дм. Чуб, В ЛІСАХ ПІД ВЯЗЬМОЮ	6.50
Гелій Снегіров, НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРІЛУ (з пересилкою)	20.00
Петро Волиняк, ПОГОВОРИМО ВІДВЕРТО (з пересилкою)	12.75
Докія Гуменна, ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ (з пересилкою)	5.00
Петро Волиняк, ЛАНИ (чит.)	3.00
ДНІПРО (чит.)	3.00
Григорій Сірик, ФАКТИ І ПОДІЇ ПІД СОНЦЕМ ОБЕЗДОЛЕНИХ (т.2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12)	10.00
Ол. Хахуля, АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ У ПАЗУРЯХ ЧЕКІСТІВ	12.00
Іван Боднарчук, ДО РІДНИХ ПРИЧАЛІВ, репортажі	5.00
Іван Боднарчук, РОЗКВІТЛІ СУЗІР'Я, в твердій обкл.	8.00
в м'якій обкл.	6.50
Іван Боднарчук, ЗАОБРІЙНІ ПЕРЕГУКИ	3.50
Іван Боднарчук, У ДОРОЗІ ЖИТТЯ (для дітей і молоді)	4.25
Іван Боднарчук, ЗАМРЯЧЕНІ РАНКИ, оповідання, новелі	3.50
I. Bodnarczuk, THE GERATIONS WILL GET TOGETHER	6.50
Леся Богуславець, ВІД НАХОДКИ ДО ЧЕРНІВЦІВ	12.00
Альманах „НОВИЙ ОБРІЙ“ ч.8	16.50

УКРАЇНСЬКА ВАЛЮТА — ГРИВНЯ

Українська Верховна Рада прийняла 12-го лютого декілька законодавчих актів, спрямованих на реорганізацію й унезалежнення фінансової системи України. Планується створення Українського державного банку і введення національної валюти-гривні. Українська валюта матиме міжнародне покриття власним золотом, яке вкортці почнуть добувати на Придніпров'ї і Закарпатті. Голова парламенту України Леонід Кравчук останнім часом кілька разів заявив, що українська республіка вже не зійде з дорogi до свого суверенітету.

ТИМЧАСОВЕ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ ІМІГРАНТІВ

(Канадська Сцена) — Через економічний спад в Канаді введено тимчасові обмеження для іммігрантів, які не мають запрошення на працю.

Міністер Працевлаштування й Імміграції Барбара МакДугал недавно оголосила, що список «загальних праць» для незалежних іммігрантів мав би бути закритий аж до 30 січня 1992 р. До цього клясу відносяться іммігранти, що не мають запропонованої праці. Прийматимуться ті апліканти, хто має підтверджене запрошення на роботу.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Бабич Андрій, Торонто	\$50.00
Інститут Дослідів Волині, Вінніпег	50.00
Скрипчинський Юрій, Торонто	50.00
Пригорницький Олександра і Дмитро, Вовкодав Катерина (на пам'ять мужа Григорія)	48.00
Петигирич Д., Калгарі	30.00
Маслівець Михайло, Етобіко	25.00
Жижела Григорій, Торонто	25.00
Лясковський Антін, Джанетвіл	23.00
Шахів Петро, Порт Альберні	23.00
Журавський О., Вінніпег	20.00
Конюк Віктор, Скарборо	13.00
Негріч Марія, Іслінгтон	11.00
Токар Володимир, Ніягара Фалс	10.00
Пукса П., Торонто	8.00
Дзерович А., Оттава	5.00
Камінський А., Вестон	4.00
Гела С., Торонто	3.00
Клезор Михайло, Равдон	3.00
Третяк О., Губерт	3.00

С.Ш.А.:

Скоп Олександр, Ля Меса	\$50.00
Діак Лариса і Володимир (на пам'ять батьків Олексі і Олександри Мельниченко)	45.00
Д-р Джуль Павло, Ст. Клар Шорс	25.00
Галецький К., Албани	15.00
Кайдан І., Севен Гілс	10.00
Лобачевська Оксана, Вудгавен	10.00
Пальчик Дем'ян, Детройт	10.00
Лисенко Мирослав, Рунтато, Гот Спрінг	10.00
Парубченко В., Лоренсвіл	10.00
Кавка Микола, Дрексел Гіл	5.00
Кулик Ольга, Бронкс	5.00

НІМЕЧЧИНА:

Архієпископ Дублянський Анатолій	\$25.00
Федорович Богдан	9.00
Саюк Я.	5.00

Усім жертводавцям — Сердечне спасибі!

Нові Дні

0001761
EXPIRES: 91 12

4 M 17
CD

Ms. Nina Kozy
17 Lanark Ave
Toronto
ON M6C 2B2 Canada

xx35(D)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

UKRAINE

CHARTERS DIRECT

TORONTO
KIEV
TORONTO

INTOURS CORPORATION OFFERS 12 CHARTER
FLIGHTS FROM TORONTO TO KIEV, BEGINNING
April 28; May 12, 26; June 9, 23; July 7, 21;
August 4, 18; September 1, 15, 29.

ELEVEN (11) ITINERARIES TO CHOOSE FROM!

- **HOSPITABLE UKRAINE:**
Kyiv (Kiev) 1 Lviv 2 Ternopil. 8 Kyiv 2
Departures: April to September.
All-Inclusive price from \$2399.00 to 2799.00
- **BUKOVYNA:**
Kyiv 1, Chernivtsi 9, Kyiv 3
Departures: April to September.
Price from \$2399.00 to 2799.00
- **GOLDEN UKRAINE:**
Kyiv 1, Lviv 10, Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2399.00 to 2799.00
- **BEST OF UKRAINE:**
Kyiv 1, Chernivtsi 2, Ternopil 2, Lviv 3, Yalta 3, Kyiv 3
Departures: April to September.
Price from \$2590.00 to 3090.00
- **TREASURES OF UKRAINE:**
Kyiv 1, Lviv 3, Uzhhorod 5, Chernivtsi 2, Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2599.00 to 2999.00
- **FESTIVE UKRAINE:**
Kyiv 1, Lviv 3, Vinnitsa 3, Odessa 4, Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2499.00 to 2899.00
- **ANCIENT ROOTS OF UKRAINE:**
Kyiv 1, Lviv 2, Rivne 6, Khmelnytsky 2, Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2699.00 to 2999.00
- **HELLO UKRAINE:**
Kyiv 1, Lviv 5, Ternopil 5, Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2499.00 to 2899.00
- **SPECIAL PROGRAMS**
Intours has arranged 3 very special programs with Ukrintour in Ukraine which offer Ivano-Frankivsk, Kolomiya on an all-inclusive basis: All tours are for 2 weeks, total 15 days.
- **WESTERN UKRAINE:**
Kyiv 2, Ternopil 3, Ivano-Frankivsk 3, Chernivtsi 3, Kyiv 2
Hotel accommodations with private bath, 3 meals daily, transportation on tour by air and bus, daily excursions, including full day trip to Pochaev Lavra Monastery, visit to Bereshany and Halich, trip to Manyavska Skith, visit villages of Vashkovtsky and Vizhenka.
Departures: April 28, May 26, June 23, July 21, August 18, September 29.
Price per person, twin basis from \$2399.00 Can. to \$2599.00 Can.
- **HUTZUL ADVENTURE:**
Kyiv 1, Ivano-Frankivsk 4, Kolomiya 4, Kyiv 4
Hotel accommodations with private bath, 3 meals daily, transportation on tour by air and bus, daily excursions, visit to village Naguyevichy - Ivan Franko's birthplace, village Nebylov, site of first Ukrainian emigration to Canada in 1891, visit Verchovyna, village Dryvorivnya.
Departures: April 28, May 12, June 9, July 7, August 4, September 15.
Price per person, twin basis from \$2299.00 to \$2399.00
- **IVANO-FRANKIVSK**
—LONG STAY PROGRAM
Kyiv 1, Ivano-Frankivsk 10, Kyiv 2
Hotel accommodations with private bath, 3 meals daily, transportation by air, 3 excursions in Ivano-Frankivsk, daily program in Kyiv. This tour is for people with family in the area who wish to visit the family, but stay in the hotel.
Departures: April 28, May 12, June 9, July 7, August 4, September 1, 15.
Price per person, twin basis from \$2299.00 to \$2499.00
- **PRE-PAID TICKETS KYIV-TORONTO-RETURN FOR YOUR RELATIVES.**
Intours will offer pre-paid tickets from Kyiv to Toronto and return on our charter flights beginning May 12th, ending October 13th.
PRICE IS \$1700.00 Can per person.

FOR OUR BROCHURE
"UKRAINE WELCOMES
YOU IN 1991"

Please contact your local travel
agent, or Intours Corporation.

1013 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO
CANADA M6H 1M1

intours
CORPORATION

TELEPHONE (416) 537-2165
FAX (416) 537-1627
TELEX 06-218557
TOLL FREE LINE CANADA 1-800-268-1785